

**DES
CONNECTA**

DES

SANT VICENT DE PAÛL
DIPUTADA CLARA CAMPOAMOR
2026

DES
CONNECTED
DES

Edita

Falla Sant Vicent de Paül - Diputada Clara Campoamor

Equip de llibret

Espai obert, espai creatiu

Col·laboradors

Anna Anònima, Arturo Chavarria, Gaby Collado,
Josefina Cortijo Cuadros, Amparo Cuñat del Olmo,
Oncle Granero, Gil-Manuel Hernández i Martí, Nacho Marco,
Encarna Mabel, Jorge Marín, Josep Lluís Marín, Lluís Mesa,
Pere Miats, Esther Pagán, Paula Piñango, Marí Purí, Rodamons,
Juanfe Sanahuja, Sose Sanahuja i Fernando Serrano Pérez

Maquetació

Yogur de Fresa

Depòsit legal

V-259-2016

www.llibretdiputada.es

El llibre ha participat en la convocatòria dels premis
de la Generalitat per a la promoció de l'ús del valencià.

Este llibret participa en els Premis de les Lletres Falleres.

Aquest llibret participa en el PREMI PUNT VOLAT.

Llibre
multimèdia

006 Introducció
ESPAI OBERT, ESPAI CREATIU

DES CONNECTA DES

010 De xarxes virtuals i reals
JOSEP LLUÍS MARÍN

014 Les falles són una bombolla
GIL-MANUEL HERNÁNDEZ I MARTÍ

018 Foc Valencià (1933 - 1936)
Una publicació que connectà creadors
de continguts amb la primera xarxa
social d'artistes fallers
JUANFE SANAHUJA

056 Han arribat per a quedar-se
FERNANDO SERRANO PÉREZ

064 Les connexions digitals i el seu
impacte en les persones majors
JOSEFINA CORTIJO CUADROS

068 L'impacte generacional: el telèfon
intel·ligent com a epicentre
de la revolució digital
GABY COLLADO

078 Les xarxes socials
ENCARNA MABEL

080 Fer família
NACHO MARCO

084 Regino Mas, influencer abans
que existiren les xarxes socials
Quan marcar estil i condicionar
una festa sencera era l'única manera
real d'influir
PERE MIATS

090 No ens desconnectem de res,
ni tan sols de la desconnexió
LLUÍS MESA

094 Desconnexió
ARTURO CHAVARRIA

098 El núvol espia
ENCARNA MABEL

100 President, calent!
ONCLE GRANERO

102 Paraules
ANNA ANÒNIMA

104 La pantalla
ESTHER PAGÁN

108 Un cel ocre i porpra
MARÍ PURÍ

112 Mirant cap avall
JORGE MARÍN

116 Un fil
PAULA PIÑANGO

118 Puntades
SOSE SANAHUJA

CONNECTA DES

122 Presidència
SALVA, LUÍS I JUANFER

124 Directiva

126 Comissió

130 Recompenses

132 Fallera Major
ANDREA VALERO SÁNCHEZ

136 Falla Gran

140 Part I
RODAMONS

146 Premis

148 El nostre grup de balls regionals:
una família que balla

152 Festejos

158 Pàgines esportives

166 Records fallers

186 A Amadeo

188 Programa de festes

DES CONNECTA

192 Fallera Major Infantil
ANDREA CASÁN LANZAT

196 Junta Infantil

197 Comissió Infantil

198 Falla Infantil

202 Part II
RODAMONS

208 Activitats Infantils

214 Publicitat

I N T R O D U C C I Ó

ESPAI OBERT, ESPAI CREATIU

Un any més, ací estic i et torne a trobar en mi. M'agrada.

M'has agafat, has passat de la portada, ja has pegat una ullada. M'has despenat; quasi em deixes a la taula perquè crec que algú et cridava al mòbil, però, sorprenentment, no m'has deixat. Encara estic en les teues mans i ara vas i t'asseus al sofà i has començat ja a despullar-me. M'agrada.

Ara que ja estem junts i sembla que açò serà divertit, et diré que açò és el millor que pots fer en estos moments: hui, ara, ací.

No fa falta que em presente; saps que soc el llibret de Diputada, el que any rere any vol estar una miqueta amb tu i fer que esta estoneta siga especial.

Enguany em criden DES (darrere o davant de) CONNECTA, com vullgues. Has de decidir-ho tu. Els bojos dels meus amics no po-

dien cridar-me Joan o Ana, no; ja saps com són, així que han decidit que enguany treballen... i molt.

No pareix difícil el que proposen, però tampoc és senzill.

Podem riure més junts i abraçar-nos al mateix temps; quedar per a ballar sense parar o fer una maratón de pel·lis i pipes, comentar-les i xerrar, jugar a la Fallera Calavera, quedar per a anar al Tigre i estar junts... Però no fa falta que el món s'entere ni tampoc cal fer-ho d'amagat; no, és qüestió de dir ja prou!

Anem a fer-ho: que pare la rapidesa de la informació, la publicació de les emocions, la necessitat d'acceptació. Anem a provar de fer tot açò sense filtres, sense publicar, sense pantalles pel mig. Anem a provar.

Encara estem a temps...

DES

CONNECTED

DES

DE
VIRTUALS

I

XORRES
REALS

JOSEP LLUÍS MARÍN

Associació d'Estudis Fallers

Vivim en una era d'hiperconnexions, però també d'hipèrboles, de celeritat, d'urgències, d'estímul incessants... Els dispositius mòbils ens han fet creure que teníem el món a la mà, quan el que estàvem fent, en realitat, era entregar la nostra ànima a les grans corporacions tecnològiques. De fet, la sobreexposició a què ens han conduït les anomenades «xarxes socials», la desmesura a l'hora de retratar-nos o, millor dit, exhibir-nos, ha contribuït de manera notable a (re)definir les relacions interpersonals i socials, a po-

tenciar un individualisme que s'ha revelat al servei de l'ultracapitalisme més insolidari.

Passats els anys, l'evolució que han experimentat les xarxes socials ens fa cada volta més difícil continuar creient en les potencialitats transformadores que vam atribuir-los en els seus inicis. Els algoritmes ens segmenten, ens parcel·len, ens reclouen a cadascú en la seua bombolla, de manera que acabem connectats, sí, però amb comunitats cada volta més fragmentades, un terreny abonat per a la incomprensió i la polarització.

La paradoxa és que estem més connectats que mai, però alhora estem també més aïllats. Mai no s'havia parlat tant com ara de salut mental, ansietat o depressió.

Està fora de discussió que el llençatge contribueix a modelar la realitat. Així, parlem de «xarxes socials» i este nom ha acabat fent-nos oblidar que és un tret bàsic de les persones la connexió a partir de relacions d'interdependència. I que si bé les xarxes virtuals ja te-

nen més d'un quart de segle d'història des de la pionera SixDegrees (1997), les xarxes socials reals ens acompanyen des de segles.

Els valencians i les valencianes ho sabem ben bé, perquè disposem d'una antiga i extensa xarxa social com és la que sustenta la festa de les Falles.

Parlem de més de dos-centes mil persones directament connectades a una comissió de falla, siga a la ciutat de València o la resta de localitats valencianes, però també en altres ciutats d'Espanya i l'estranger, una xifra que passada la COVID-19 ha anat en augment. Dos-centes mil persones de totes les edats, procedència, condició social, formació, identitat sexual i de gènere..., que fan de les Falles un espai de pluralitat, diversitat i inclusió. Una xarxa de connexions antiga i extensa, hem dit, però és una xarxa sòlida? Té garantit el seu futur?

Han passat nou anys des de la declaració de les Falles com a patrimoni de la humanitat. Nou anys en què les Falles, com el conjunt de la societat, s'han hagut d'enfrontar a un seguit de situa-

cions de crisi (econòmica, demogràfica, sanitària, bèl·lica, ambiental, tecnològica...) que ens han transformat de dalt a baix i han dibuixat un context ben diferent del de fa una dècada. Vivim un temps en què hi ha riscos que sobrevolen les Falles i el seu patrimoni, uns riscos que transcenden l'àmbit estricte de la festa i que tenen un caràcter més general.

Per exemple, la turistificació i gentrificació que desfiguren el teixit veïnal de les nostres ciutats, un perill per a la supervivència de la so-

ciabilitat festiva que es veu agreujat per l'augment del preu de la vivenda, que expulsa el veïnat del seu barri o, inclús, de la seua ciutat. O un altre suposat avanç tecnològic, com és la intel·ligència artificial, una ferramenta que anul·la la diversitat creativa en els cadafals fallers, la pluralitat d'estils, i pot acabar imposant un pensament únic, pel que fa a la forma i als continguts. Com també l'amenaça de les polítiques terraplanis-

tes contra el valencià i la diversitat lingüística, que atempten contra un dels elements més singulars de la nostra identitat. Per no parlar del canvi climàtic i els seus efectes directes sobre les celebracions festives, que ens han d'obligar a repensar els protocols que regulen actes com la plantà o l'Ofrena. També, òbviament, l'increment desorbitat dels preus dels materials per a la confecció de les falles.

En definitiva, molts dels valors que hi ha darrere d'eixa xarxa social que són les Falles i que estes transmeten es veuen amenaçats. Per això, la gestió de la festa i del seu patrimoni ha de ser també la reivindicació de la solidaritat enfront de l'odi, del sector públic enfront de l'individualisme, de la defensa de la inclusió i la diversitat enfront

de la intolerància, de l'aposta per la cultura i la creació enfront de la reproducció acrítica de continguts, de l'amor per la nostra llengua enfront dels qui volen crear barreres, de les falles de barri i proximitat enfront de les falles concebudes com a negoci per a turistes, de les falles sostenibles enfront d'una festa despersonalitzada, de la festa real enfront de la festa oficial...

Perquè, al remat, les Falles no són sinó una festa que genera una extensa i càlida xarxa real de relacions afectives i personals, un camp

amb una creativitat desbordant que es compartix en places i carrers. I això, en una societat on es vol primar l'individualisme, on ens volen fer renunciar

a la dimensió col·lectiva, a la importància de la solidaritat -amb els veïns, però també amb els nouvinguts-, on es vol reduir els servicis públics a la mínima expressió, on es vol fer de la festa un negoci i no un regal a la comunitat, ha acabat sent tot un acte de transgressió i de resistència.

LES
UNQ

FOLLES

SÓN
BOMBOLLO

GIL-MANUEL HERNÁNDEZ I MARTÍ

Associació d'Estudis Fallers

Hi hagué un temps en què les Falles eren un arbre amb arrels. Sobretot arrels. Arrels ancorades en els orígens, en la tradició, en allò que havia anat aportant cada generació; en l'arrelament als barris, als veïnats; en la ciutat, en la seua memòria, en la seua història, en la seua llengua, en la seua cultura, en les seues tradicions, en el seu patrimoni; i, molt especialment, en la mateixa història fallera, en el seu significat i en el seu sentit. Un origen vinculat a unes classes populars que exercien la violència simbòlica a través

de la sàtira i de la crítica, tant en els llibrets com en els cadafals, i on potencialment eren possibles moltes coses.

Però aquell temps –aquell en què les Falles encara eren un arbre sa amb arrels– es va anar esvaint. L'arbre es va anar podrint a poc a poc. Les arrels s'assecaren. Les branques deixaren de rebre nutrients. I allò que era un organisme viu, arrelat i en tensió permanent amb el seu entorn urbà i social, acabà convertint-se en una altra cosa.

No fou de colp, sinó de manera lenta però perceptible, accelerada en els últims anys per la pressió de la massificació i per la lògica de la ciutat neoliberal. Una ciutat convertida en mercaderia: un parc temàtic improvisat, un espai de compra-venda, d'especulació, d'inversions milionàries de grans fons; un entramat de carrers i barris despersonalitzats, assaltats per franquícies multinacionals i envaïts per pisos turístics, d'on s'expulsa la po-

blació que hi vivia. Eixa ciutat acabà arrencant les arrels de l'arbre faller, desconnectant-lo del seu propi humus.

Així, allò que abans era un arbre amb arrels va anar convertint-se en una bombolla. Una bombolla flotant enmig d'eixe espai urbà mutat, tancada sobre si mateixa, aparentment autosuficient,

cada vegada més impermeable als problemes externs, encara que els problemes externs colpegen sense parar la seua superfície fràgil. Una bombolla assetjada per la realitat, però incapaç de metabolitzar-la.

Dins d'esta bombolla, a més, n'hi ha una altra, encara més hermètica: la de la cúpula dirigent de les Falles. Les dues bombolles – la de la festa popular i la de la cúpula institucional – estan cada vegada més desconnectades entre si, i totes dues, alhora, desconnectades de la realitat. Ni els impactes de fora –el clima que es desbata, la crisi social, la desigualtat, la impossibilitat d'accedir a l'habitatge– ni les tensions internes semblen suficients per a obrir-les.

El resultat és una festa cada vegada més lleu, més artificial, més irreconeixi-

xible: sense arrels, sense branques, sense brots verds; sostinguda per subvencions i reglamentacions absurdes; una forma social que es manté en vida quasi per la respiració assistida de les subvencions, les promocions turístiques absurdes i una allau de premis sense massa sentit.

L'única manera de tornar la festa, eixa que fou reconeguda en 2016 com a Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat per la UNESCO, a la seua tradició fèrtil, al seu sentit profund i a la seua història viva, seria punxar les bombolles: tant

la de la cúpula, amb la seua autoreferencialitat i estructura mafiosa, com la de la festa convertida en esfera pretesament autosuficient. Però probablement això només serà possible quan la degradació siga major, quan els de dins ja no puguin continuar vivint com si res no ocorreguera, o com si allò que ocorre no els afectara. Mentre continuen convençuts de la seua immunitat –i mentre les circumstàncies polítiques no acom-

panyen-, les bombolles seguiran existint, cada vegada més blindades, fins que la dura realitat les faça esclatar de colp, de manera abrupta i perjudicial per a la festa. La suspensió d'esta en 2020 per la pandèmia de la covid-19 sols fou un primer avís.

I, tanmateix, dins d'esta gran bombolla que és actualment la festa de les Falles, continuen apareixent xicotetes i imaginatives esclètxes. A través d'elles, algunes falles, alguns col·lectius, alguns projectes intenten reconnectar amb la realitat. Són fissures minúscules, però permeten que entre l'aire, que circula la vida, que s'assagen noves connexions i noves formes. Són estes esclètxes, com a llavoretes il·lusionants, les que anticipen possibles futurs millors.

FOG
(1933)

UNA PUBLICACIÓ
DE CONTINGUTS
SOCIAL

QUE CONNECTÀ
AMB LA PRIMERA
D'ARTISTES

VALENCIÀ
(1936)

CREADORS
XORRO
FOLLERS

JUANFE SANAHUJA

Introducció

Com que este llibret tracta el tema de les connexions i de les persones connectades, de les xarxes socials i dels influencers, m'ha paregut adient mirar arrere i identificar una de les primeres xarxes socials del món faller: l'Associació d'Artistes Falleros.

Aquesta associació va funcionar com una autèntica xarxa de connexió entre creadors, idees i públic, i el seu principal canal de difusió fou *Foc Valencià*, el llibret anual. En ell, els autors i autores que hi escrigueren exerciren

el paper que hui atribuïm als creadors de continguts i influencers: a través dels seus textos ajudaren a construir relat, a generar opinió i a despertar adhesions o rebuigs, fent que la gent coneguera, entenguera, estimara o, per què no, també qüestionara la festa de les Falles i la seua idiosincràsia.

El que esteu llegint és un estudi sobre les publicacions impulsades per l'Associació d'Artistes Falleros durant la seua breu però intensa existència, entre els anys 1932 i 1936. Aques-

ta entitat, primera associació d'artistes fallers de la ciutat de València, és considerada, segons la pròpia documentació del Gremi d'Artistes Fallers, com l'origen directe del gremi actual. Tot

i que aquest es constituí formalment després de la Guerra Civil, una part significativa dels primers agremiats, així com el seu primer president, coincidien ambels membres d'aquella associació inicial, dissolta amb l'esclat del conflicte bèl·lic i la poste-

rior suspensió de la festa fallera.

Les publicacions analitzades porten per títol *Foc Valencià* i consten de quatre llibrets, editats al mes de març dels anys 1933, 1934, 1935 i 1936. A través d'ells es pot seguir el funcionament d'aquella primera xarxa creativa i discursiva del món faller, un espai on es comparti-

en idees, es construïa relat i es generava opinió col·lectiva, de manera molt semblant a com hui ho fan les plataformes digitals. *Foc Valencià* fou, així, el lloc on els artistes i les seues veus es connectaren amb la ciutat, deixant una empremta que encara hui explica moltes de les claus de la festa.

1. Context històric i social (València, 1931-1936)

Entre l'abril de 1931 i la primavera de 1936, València viu uns anys de sacsejada profunda. La proclamació de la Segona República el 14 d'abril de 1931 no sols canvia governs: canvia maneres de pensar, d'organitzar-se i de viure el carrer. La ciutat bull d'activitat política, cultural i social; proliferen ateneus, societats recreatives, sindicats i agrupacions de tot tipus, mentre el de-

cial i de les contradiccions del moment. La falla ja no parla només del veí del cantó, sinó també del treball, de la política, de la pobresa i de les esperances col·lectives.

Al mateix temps, darrere d'eixa explosió creativa hi ha una realitat menys festiva: els artistes fallers treballen en condicions precàries, sense reconeixement clar i sotmesos a una festa que cada any demana més, però protegeix poc.

L'ofici creix en visibilitat, però no en drets. I és justament en esta tensió entre expansió artística i fragilitat laboral on comença a gestar-se la necessitat d'organitzar-se.

2. El naixement de l'Associació d'Artistes Falleros

No és casual que l'Associació d'Artistes Falleros es constituïska en novembre de 1932. Ho fa en una València on associar-se ja no és una excepció, sinó una resposta habitual davant els canvis del temps. Els artistes fallers, conscients que la festa s'ha fet gran i que el seu treball és essencial però poc defensat, entenen que cal passar de l'individualisme de taller a una veu col·lectiva. Esta voluntat pròpia trobarà be-

L'Associació naix,
per tant, com una
ferramenta de protec-

ció i dignificació de l'ofici, però també com un espai de consciència artística. Es una forma de reivindicar el paper de l'artista dins de la festa i davant de la ciutat. En un moment en què la falla és crítica, pública i popular, l'artista no pot continuar sent invisible.

Esta voluntat d'organització i de discurs propi trobarà ben prompte una prolongació natural en les publicacions de *Foc Valencià*, que entre 1933 i març de 1936 actuaran com a altaveu cultural, artístic i ideològic d'un col·

Pàgina 94 - Foc Valencià 1933 el peu de foto diu textualment - «Comida en conmemoración de la fundación de la Asociación de Artistas Falleros presidida por Los presidentes del Circulo de Bellas Artes y C. C. Fallero con nuestra Direccion» - Foto Vidal

lectiu que ja no vol limitar-se a plantar i callar. Escriure, opinar i reflexionar sobre la festa esdevé, també, una manera de defensar-la.

3. Anàlisi dels quatre números de *Foc Valencià*

3.1. *Foc Valencià* 1933: naixement amb empenta i ambició

El primer número de *Foc Valencià*, aparegut en març de 1933, és ja tota una declaració d'intencions. Només quatre mesos després de la fundació de l'Associació d'Artistes Falleros, el col·lectiu és capaç de traure al carrer un llibret oficial de **104 pàgines**, dens, variat i amb una clara voluntat de transcendència cultural. No estem davant d'un simple programa de festes o un catàleg de falles, sinó d'un projecte editorial ambiciosa-

ment concebut com a **mirall de la societat valenciana del moment**.

El volum s'organitza com un autèntic mosaic de gèneres: conviuen reportatges institucionals, textos històrics, poesia satírica, contes morals, articles d'opinió i amplis catàlegs d'esbossos de falles. L'obertura, en castellà i amb retrats d'autoritats, dota el llibret d'una solemnitat quasi institucional, mentre que ben prompte apareixen crides com «**En favor de la terra valenciana**», on la redacció defensa el consum local i reclama que

els diners no isquen de València. Esta combinació entre veu oficial i reivindicació econòmica local evidencia una revista que vol parlar al poder, però també al poble.

A mesura que avança la lectura, el **valencià guanya presència** i es consolida com a llengua idònia per a la sàtira i la crítica. Contes com *El cobrador de la falla* o poemes combatius denuncien la corrupció, la misèria i la mercantilització de la festa.

L'assaig *Nou estil de Falles*, especialment contundent, introdueix un discurs ideològic clarament bel·ligerant, mentre altres autors adopten posicions més moderades. El resultat és una revista viva, plural i conflictiva, que no amaga el debat intern sobre llengua, identitat i model de festa.

El número de 1933 es tanca amb una Carta Oberta de la Secretaria de l'Associació d'Artistes Falleros, en la qual s'exposen de manera explícita els objectius del col·lectiu: la defensa de l'ofici d'artista faller, la protecció dels esbossos, l'impuls dels concursos i l'aposta decidida per les falles infantils com a vertadera escola de valenciania. El text transmet amb claredat la voluntat de professionalitzar l'ofici, però alhora deixa ben present la necessitat de mantindre intacta l'essència de la falla, entesa com a expressió popular, crítica i identitària.

Portada de 1933

3.2. Foc Valencià 1934: consolidació, estadística i consciència turística

El segon número, publicat en març de 1934, confirma que *Foc Valencià* no ha sigut una flor d'un dia. La revista es consolida tant en extensió com en estructura i reafirma el seu paper com a **òrgan central de discurs faller**. La portada, presidida per la Fallera Major, reforça la iconografia oficial, mentre que el contingut amplia el focus cap a la història, l'economia i l'impacte social de les Falles.

Les primeres pàgines tornen a presentar les autoritats municipals amb un to reverencial, però el pes del número recau en articles que expliquen **com es fan les falles, quant costen i quin impacte tenen**. Les dades

estadístiques sobre visitants i ocupació hotelera mostren una clara consciència de la festa com a **motor econòmic i turístic**, un discurs que comença a normalitzar-se en estos anys.

Al mateix temps, la revista no renuncia a la crítica. Articles com *Llamada para un afianzamiento de fallas de estilo* o les antologies de versos de llibrets premiats denunciaven la moda de les falles monumentals i defensaven la sàtira com a essència irrenunciable. La convivència de textos en castellà i valencià respon a una lògica funcional: institucional i divulgativa en castellà, satírica i popular en valencià.

Un aspecte destacable del número de 1934 és la **major presència femenina**. No sols com a figures representatives de la festa, sinó com a agents actius en comissions i orga-

nització. El relat de la comissió femenina dels carrers de la Nau i Bonaire, narrat amb humor, mostra una festa que comença a repensar rols i espais.

3.3. Foc València 1935: debat estètic, mirada comarcal i memòria de l'ofici

El número de 1935 presenta una extensió més continguda, però no una menor ambició. La revista manté l'estructura i el to, però afina el discurs. Ja des de l'obertura, amb una poesia satírica col·locada al costat de la salutació institucional,

Portada de 1934

es percep una voluntat clara de barrejar
oficialitat i crítica.

Els articles sobre política i falles recorden que la sàtira sempre ha estat present, tant per a ridiculitzar governs com per a lloar-los, i situen la festa dins d'una tradició crítica de llarg recorregut. El reconeixement explícit a artistes com Regino Mas que en eixe mateix any va esdevindre president de l'Associació d'Artistes Falleros i el debat sobre **com deuen ser les falles** reforcen la idea que el centre del discurs ja no és només la festa, sinó **l'ofici i la seua memòria**.

Una de les novetats més significatives és l'obertura **comarcal**, amb una secció del llibre prou extensa dedicada a Gandia. *Foc Valencià* deixa de mirar exclusivament la capital per projectar la festa com un fenomen més ampli.

Portada de 1935

3.4. Foc València 1936: canvi de nom, absència d'autoritats i festivitat amb angustia continguda

El número de març de 1936 és, llegit hui, el més colpidor. Formalment manté l'estructura i la xarxa de col·laboradors, però introdueix canvis significatius. El més evident és el **canvi de denominació**: ja no es presenta com a llibre de l'Associació d'Artistes Falleros, sinó com a llibret oficial de **La Associació d'Art Popular**, ampliant el focus simbòlic cap a una concepció més general de la festa.

Encara més reveladora és l'absència total de pàgines dedicades a les autoritats. En un any marcat per la inestabilitat política i pels continus canvis municipals, el llibret opta per no personalitzar el poder. Açò no implica una ruptura amb les institucions, sinó una actitud prudent que reforça el caràcter cultural i crític de la publicació i evita prendre partit en una ciutat convulsa que, aquell mateix any, va arribar a tindre fins a tres alcaldes.

La sàtira torna a ocupar el centre: textos sobre l'elecció de la Fallera Major, poemes que ridiculitzen l'oportunisme polític i reflexions sobre la dignitat de l'ofici faller construeixen un discurs profundament arrelat en el present. El famós article «*La literatura del llibret de fallla*» reivindica el llibret com a gènere literari i com a document de memòria col·lectiva.

El contrast entre la normalitat festiva, el programa oficial, els esbossos i les fotografies monumentals, i el contingut crític converteix este número en una imatge congelada d'un instant abans del col·lapse. València celebra, però la tensió es deixa sentir, sobretot per als lectors actuals que sabem bé què va passar poc després.

Portada de 1936

4. Els noms propis de *Foc Valencià*

Els autors i autores que escrigueren a Foc Valencià formen una autèntica **xarxa de creadors de contigut** que, des de perfils professionals diversos, contribuï a construir discurs i opinió al voltant de les Falles. En termes actuals, actuen com a **influencers del seu temps**, interpretant la festa i projectant-la més enllà del carrer.

Per facilitar la lectura, els autors s'han agrupat segons el seu perfil, i cada fitxa explica breument qui fou l'autor o autora i quina aportació concreta féu a *Foc Valencià*.

Intel·lectuals valencianistes i pensament polític

Josep Maria Bayarri (València, 1886-1970) fou una figura inquieta i combativa del panorama cultural valencià. A *Foc Valencià* de 1933 participà amb l'article «Nou estil de Falles» (pàg. 82, en valencià), on defensà una visió fortament identitària de la festa. Escriptor i escultor, destacà sobretot per la seua extensa obra poètica, amb més de seixanta llibres publicats des de 1915, i per la promoció de projectes editorials com la Biblioteca de Poetes Valencians Contemporanis i les revistes *El Vers Valencià* i *Ribalta*. També conreà l'assaig i el pamflet polític, amb una actitud crítica envers el valencianisme procatalanista, i publicà textos

Josep Maria Ba-
yarri (València,
1886 - 1970)

gramaticals amb propostes ortogràfiques personals i controvertides.

Eduard Martínez Ferrando (València, 1883-1935) fou escriptor i intel·lectual, i una de les figures més rellevants del primer valencianisme polític. Format en Dret i Filosofia, fou fundador de la Joventut Valencianista (1908), signant de la Declaració Valencianista de 1918 i membre de la Unió Valencianista Regional. Com a articulista i polemista defensà la unitat de la llengua catalana i una proposta federal entre el País Valencià, Catalunya i les Illes, exposada a la *Síntesi del criteri valencianista* (1918), posició que generà una controvèrsia intensa amb Josep Maria Bayarri, reveladora de les tensions internes del valencianisme d'aquells anys. Fou, a més, un dels

signataris de les Normes Ortogràfiques de Castelló del 1932, fundador de l'Academia Jurídico Escolar, oficial de la Cambra de Comerç de València i director numerari del Centre de Cultura Valenciana.

A *Foc Valencià* col·laborà amb l'article històric «Bandera Real de València i senyera de la ciutat» (pàg. 12-14, 1934, en castellà), on analitza l'origen i l'evolució de la Reial Senyera com a emblema cívic. El text destaca el seu caràcter de bandera mai humiliada, el ritual solemne d'eixida i entrada, la seua presència en actes públics i el valor

simbòlic com a expressió de fe, pàtria i llibertat, així com la seua pervivència com a memòria col·lectiva i símbol identitari del poble valencià.

José León Roca (València, 1916-2007) signa dos articles al llibret oficial *Foc Valencià* de l'Associació d'Artistes Falleros. Al número de 1934 publica «¡Valencia! ¡Valencia!» (pàg. 28, en castellà), un text d'exaltació valencianista, i al de 1936 l'article «La literatura del llibret de falla»

(pàg. 10, en castellà), on reflexiona sobre el valor literari i cultural del llibret com a gènere propi de la festa.

Tot i la coincidència de nom, origen i interessos, no es pot assegurar amb plena certesa que l'autor d'aquests textos siga el mateix José Luis León Roca, escriptor valencià vinculat a la prem-

sa i a la temàtica valencianista, autor de la novel·la *Cala preciosa* (1942) i de diversos assajos sobre Vicente Blasco Ibáñez. Aquesta identificació resta, per tant, com a atribució plausible però no demostrada.

Antoni Senent i Micó fou un dels dirigents del valencianisme polític dels anys trenta i primer president d'Acció Nacionalista Valenciana, partit fundat l'agost de 1933 i de tendència catòlica, que intentà articular un valencianisme conservador basat en l'afirmació nacional, la defensa de la llengua i un marc ideològic confessional.

A *Foc Valencià* col·laborà al número de 1933 amb l'article d'opinió «Fal·les!» (pàg. 82, en valencià), on presenta les Falles com una festa capaç d'agermanar totes les classes socials

i de reflectir el caràcter valencià, però advertint que no poden confondre's amb l'essència completa de la valencianitat. L'autor defensa que el valencianisme és una consciència més profunda i continuada, lligada a la llengua i la cultura, i alerta del perill de reduir la identitat nacional a la manifestació festiva.

Emili Vilella i García (València, 1898-1971) figura entre els signants de les Normes de Castelló (1932), en nom del Centre de Cultura Valenciana, i consta com a industrial del moble,

un perfil no estrictament acadèmic però present en els espais culturals valencians del moment.

A *Foc Valencià* de 1933 col·laborà amb l'article d'opinió «Les falles no deuen exportarse» (pàg. 85, en valencià), on defensa que les Falles no poden traure's fora de València sense perdre l'esperit i l'ambient que les fan autèntiques. L'autor rebutja la idea d'exportar la festa com una reproducció desarrelada i reivindicada, en canvi, reforçar el caràcter propi de les Falles perquè siga el món qui vinga a viure-les a València, alertant contra la banalització i la reducció de la festa a un folklore superficial i descontextualitzat.

Josep Ernest Peris i Celda (València, 1882-1960) fou un dels autors valencians

més prolífics del primer terç del segle XX, especialment destacat en el sainet, amb una escriptura viva, popular i fortament satírica, orientada a la crítica dels costums i les contradiccions socials.

A Foc Valencià participà en diversos números amb textos en valencià de clara intenció crítica: *Vivim equivocats* (1934, pàg. 86), on denuncia la pèrdua del sentit popular de les Falles davant la competició econòmica; *¿Aon esteu?* (1935, pàg. 14), de to nostàlgic, sobre la desaparició d'elements tradicionals com nanos i gegants; i *La sogra de «Faena»* (1936, pàg. 15), una sàtira punyent contra l'oportunisme i la ganduleria disfressats de discurs polític.

En conjunt, les seues col·laboracions el consoliden com una veu central de la sàtira fallera, que utilitza el vers i l'humor com a instruments de crítica social i de defensa del caràcter genuí de la festa.

Antonio Royo Ample fou una figura vinculada a la Sociedad Valenciana de Fomento del Turismo, entitat que durant els anys vint del segle XX impulsà diverses iniciatives per a projectar la cultura i les festes de València. En aquest context tingué un paper decisiu en la creació del pasodoble «El Fallero», en demanar al mestre José Serrano Simeón una peça musical pensada perquè les bandes l'interpretaren durant les Falles, amb la voluntat de reforçar l'ambient festiu i donar a la festa un element

Josep Ernest Peris i Celada
(València, 1882-1960)

distintiu. Compost el 1929, el pasodoble es convertí amb el temps en un dels símbols musicals més reconeguts de la festa fallera.

A *Foc Valencià* col·laborà en el número de 1935 amb l'article «Nuestras fallas, como base del turismo dinámico español» (pàg. 23-24, en castellà), signat com A. Royo y Ample, on defensa les Falles com un recurs cultural i turístic de primer ordre, capaç de projectar València més enllà del seu àmbit

local, sempre que es preserve el caràcter propi de la festa. La seua aportació representa dins del llibret una veu orientada a la difusió i projecció exterior de les Falles, en sintonia amb l'acció cultural i promocional de la seua època.

Eduardo Martínez-Sabater Seguí (Cheste, 1896 - València, 1946) fou advocat

i polític valencià amb una intensa activitat pública durant les primeres dècades del segle XX. Llicenciat en Dret, col·laborà en *Pàtria Nova* de la Joventut Valencianista i participà en la política de la Restauració i de la Segona República, amb una trajectòria que evolucionà del valencianisme inicial cap a posicions més conservadores. Exercí càrrecs com a diputat provincial, regidor de l'Ajuntament de València i degà del Col·legi d'Advocats, i fou propietari i director del diari *La Voz Valenciana*.

A *Foc Valencià* de 1933 publicà el conte satíric «Socarrim fallero» (pàg. 101, en castellà), on, a través de les queixes del president d'una falla, retrata amb humor la manca d'ajudes, el desgavell administratiu i la burocràcia que envolten la festa. El relat aporta una crítica irònica a la gestió fallera, posant en evidència les dificultats quotidianes de les comissions des d'un punt de vista clarament humorístic.

Feliu Dosart fou periodista i crític d'art, actiu sobretot durant les dècades de 1930 i 1940, amb col·laboracions en revistes culturals valencianes com *Murta* i *El Camí*, on tractà temes d'art, cinema i actualitat cultural. A *Foc Valencià* participà amb l'article d'opinió «Llamada para un afianzamiento de fallas de estilo» (pàg. 55, 1934, en castellà),

en què critica la tendència a la monumentalització excessiva de les falles i alerta del risc de perdre l'essència satírica i popular de la festa.

Isidro Escandell Úbeda (València, 1895 - Paterna, 1940) fou periodista, escriptor i polític socialista vinculat a València. Durant la Segona República milità a les Juventudes Socialistas de España i presidí l'Agrupación Socialista Valenciana. Fou diputat provincial i diputat a les Corts en 1931 i 1936, així com vicepresident de la Diputació, i dirigí el diari *Adelante*. Col·laborà en publicacions com *El Mercantil Valenciano*, *La Voz de Valencia* i *El Socialista*. Condemnat pel règim franquista, fou afusellat a Paterna el 28 de juny de 1940.

tivitat centrada en la divulgació històrica i folklòrica del territori i una especial atenció a les festes de Gandia.

A *Foc Valencià* col·laborà amb l'article «¿El origen de las fallas?» (pàg. 37, 1935, en castellà), un text històric que situa els orígens de la festa fallera en el culte al foc, present en nombroses celebracions populars. L'autor aporta exemples de Canals, Albaida, Agullent i Gandia, i apunta a les fogueres dels tallers artesans, especialment de fusters, com a possible precedent de les Falles. L'article conclou que el foc, en totes les seues formes, és un element central de festa, alegria i identitat col·lectiva, reforçant una lectura antropològica i continuïsta de la celebració.

Enrique Durán i Tortajada (València, 1895-1967) fou poeta i periodista valencià, amb una trajectòria desenvolupada principalment durant la primera meitat del segle XX. Col·laborà en premsa i revistes culturals i cultivà una poesia de to líric i simbòlic, sovint vinculada a la ciutat de València i al món festiu.

A Foc València de 1935 participa amb el poema «Foc València» (pàg. 20, en valencià), una composició exaltativa que presenta el foc com a símbol de vida, passió i renovació, i com a expressió identitària i emocional del poble valencià. El text reforça el registre líric del llibret i complementa les veus satíriques i assagístiques amb una mirada solemne i celebrativa.

Jordi Andreu i Alabarta (Jordi de Montesa) (1907-1993) fou escriptor i erudit

des de l'edat mitjana fins a la regulació al segle XVIII de la cobla de trompeters i timbalers, origen probable de l'actual Marxa de la Ciutat. La seua aportació introdueix una mirada erudita i contextual que connecta música, ritual i memòria a valenciana. En de la ciutat.

Horacio Giménez
col·laborà a *Foc Valencià* amb l'article «Una estoreta velle-ta...» i la secció «Belleza infantil» (pàg. 39, 1936, en castellà), signant com a redactor d'*El Pue-*

blo. El text posa en valor el paper dels xiquets en la continuïtat de les Falles a partir del costum de demanar una estoreta velleta, ritual que anuncia l'arribada de la festa i ompli els carrers. Giménez destaca la intervenció del Comité Central Fallero per reforçar aquesta pràctica dins del programa oficial, assegurant-ne la transmissió generacional.

La peça es completa amb una fotografia de Marcelita Cloquell Cortés, de 8 anys, presentada al text com a Miss Fallera Major Infantil de 1936. Tanmateix, aquesta denominació no figura en l'històric oficial de Falleres Majors Infants de València, que, segons la documentació de la Junta Central Fallera, s'inicia l'any 1940. Aquesta circumstància permet entendre el cas com un antecedent o experiència primerenca, ante-

rior a la institucionalització oficial del càrrec, i posa de manifest l'evolució progressiva del paper de la infantesa dins de la festa.

Emili Juan Favieres és un autor del qual es conserven poques dades biogràfiques, però del qual consta una activitat poètica publicada, com el llibre *Gritos del alma (versos)*, imprés a València a la Impremta C. Villalba cap als anys trenta del segle XX, que confirma la seua dedicació a la poesia i la seua presència en el circuit editorial valencià.

A *Foc Valencià* de 1935 participà amb el text «Les Falles» (pàg. 15, en valencià), un poema en prosa de to exaltatiu que presenta la festa com el dia més gloriós de València. El text associa

les Falles amb l'enginy heretat dels avantpassats i interpreta la cremà com un acte de purificació col·lectiva, on el foc redueix a cendra els vicis i les misèries exposades al juí popular. Amb una imatge lírica de València com a Sultana del Tú-

ria, l'autor reforça el vessant emocional i simbòlic del llibret i connecta la festa amb la identitat i la comunió ciutadana.

Jesús Morante Borrás (Quart de Poblet, 1899-1971) fou periodista, poeta i autor teatral valencià, amb una trajectòria destacada en el teatre popular

i en la difusió de la literatura en valencià. Dirigi revistes com *Nostre Teatro* i *Lletres Valencianes* i col·laborà en diversos periòdics, consolidant un estil directe i atent a la realitat social del seu temps.

A *Foc Valencià* participà amb el relat satíric *¡Foc en eixe!* (1933, pàg. 77-78), on critica els vicis, la vanitat i l'abús de poder dins d'una comissió fallera, i amb la poesia *¡Valencia, de San Josep!* (1934, pàg. 31), que exalta la vitalitat i la capacitat del poble faller per sobreposar-se als conflictes. Les seues aportacions reforcen una mirada popular i crítica sobre la festa, arrelada al carrer i a l'humor valencià.

Josep Maria Juan i Garcia (València, 1884-1961) fou poeta, dramaturg i escriptor valencià, molt vinculat al teatre popular, a la poesia satírica i al món faller. Autor de la lletra de l'Himne de la Coronació de la Mare de Déu dels Desemparats, destacà per un valencià viu i d'arrel popular, amb gran domini del vers narratiu i costumista.

A *Foc Valencià* tingué una presència rellevant i continuada. En 1933 publicà *El cobrador de la falla* (pàg. 31), un poema narratiu de fort contingut social que convertix la cremà en símbol de justícia popular i solidaritat. En 1934 aparegué amb *¡Ya está la falla plantá!* (pàg. 42), una sàtira costumista sobre l'ambient veïnal de la plantà, i en 1936 col·laborà amb l'article *Al entorn de un càrrec fallero* (pàg. 6), on ironitza sobre

Jesús Morante i Borràs
(1899-1971)

l'elecció de la Fallera Major tot reivindicant-ne el valor simbòlic.

En conjunt, les seues aportacions combinen sàtira, emoció i crítica social, i consoliden el llibret com a espai de literatura popular i expressió humana de la festa fallera.

José Benítez Calmenda «Tramús» (València, 1881 - data de defunció desconeguda), fou poeta, actor i autor dramàtic, una de les figures més populars del teatre valencià del primer terç del segle

XX. Assolí gran notorietat interpretant el personatge de Quico Tramús en la sarsuela còmica *El Roder*, d'Eduard Escalante (fill) amb música de Salvador Giner, estrenada en 1905 al Teatre Apolo, sobrenom que l'acompanyà tota la vida. Desenvolupà una llarga carrera escènica en teatres de València i Madrid, integrant compa-

nyies com les dels teatres Serrano, Apolo, Ruzafa i Princesa, i compartint escenari amb alguns dels actors més destacats del moment. En l'àmbit literari, participà activament en el món faller, escrivint vint llibrets de falla i col·laborant en revistes festives, amb una clara orientació popular i satírica. Ideològicament proper a l'esquerra, prengué posició pública en causes socials i republicanes.

A *Foc Valencià* de 1934 col·laborà amb el poema *El incheni d'un fallero* (pàg. 68, en valencià), una poesia satírica en què un faller enginyós in-

tenta convèncer l'alcalde perquè permetta una falla crítica. El text es burla de les autoritats i de les normes municipals i defensa el caràcter irreverent, popular i combatiu de la festa, en sintonia amb el perfil teatral i ideològic del seu autor.

Vicent Caro Adam

fou un autor vinculat a la literatura popular valenciana, especialment als textos rimats de caràcter costumista i als plecs d'al·leluies, gènere imprés il·lustrat

adreçat al gran públic. La seua producció es caracteritza per un llenguatge planer, humor directe i observació de la vida quotidiana, com mostra la seua coneguda al·leluia de la *Maravella*, conservada en fons com la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes. En l'àmbit teatral, escrigué junt amb Jaume Ferrer i Vercher di-

versos sainets en un acte i en vers, plenament inscrits en la tradició del teatre popular valencià.

A *Foc Valencià* de 1935 col·laborà amb la poesia satírica *Xispes* (pàg. 3, en valencià), signada com V. Caro Adam, un poema humorístic que relata xicotetes peripècies veïnals durant la plantà i juga amb dobles sentits i elements propis de la falla. La seua aportació connecta el llibret faller amb la tradició popular rimada del segle XIX, aportant una veu clarament costumista i d'humor de carrer, plenament coherent amb l'esperit satíric de la festa.

Estanislao Alberola i Serra (Quatretonda, 1861-1933) fou poeta i dramaturg valencià, profundament vinculat a la cultura popular i la tradició oral. D'origen humil, aprengué a llegir i escriure

ja adult, fet que marcà una obra caracteritzada per un llenguatge viu, ple de dites, refranys i expressions del poble. Participà en l'entorn cultural de Lo Rat-Penat i en certàmens com els Jocs Florals, i destacà també per la recollida de saviesa popular, amb obres com *Refraner valencià* (1929).

A *Foc Valencià* de 1933 col·laborà amb el poema narratiu *Les sabates noves* (pàg. 89-90, en valencià), un relat humorístic de situacions quotidianes, amb diàlegs àgils i llenguatge col·loquial. La seua aportació reforça el vessant popular i cos-

tumista del llibret i exemplifica la continuïtat entre la tradició oral i la literatura escrita dins del món faller.

Jaume Ferrer i Vercher (València, 1894 - data de defunció desconeguda) fou poeta i saineter valencià, amb presència en revistes i certàmens literaris de la primera meitat del segle XX, especialment en l'àmbit de la poesia en valencià i del teatre popular.

A *Foc Valencià* de 1933 col·laborà amb el poema satíric *Cada u pensa com vol* (pàg. 85, en valencià), un text de to irònic que retrata un personatge sempre contrari a les Falles, però que acaba reconeixent, amb humor, el dret de cadascú a pensar com li vinga en gana. La peça aporta una sàtira lleu i escèptica, representativa del registre desenfadat i tolerant del gènere faller.

Elies Borràs Castelló (l'Olleria, 1906 - València, 1991) fou poeta i escriptor valencià amb una trajectòria literària molt activa al llarg del segle XX. Participà de manera constant en certàmens literaris, especialment als Jocs Florals, on obtingué nombrosos premis i distincions, i fou reconegut per Lo Rat-Penat amb el títol de *Mestre en Poetic Saber*. Cultivà poesia, prosa festiva i textos vinculats a la cultura popular valenciana, i col·laborà en premsa com *Levante* i *Las Provincias*.

A *Foc Valencià* de 1934 col·laborà amb el poema *¡Tots al carrer!* (pàg. 24, en valencià), una composició de to directe i popular que exalta l'alegria col·lectiva de viure la festa al carrer, amb el bullici, la música i el retrobament veïnal com a eixos centrals. La seua

aportació reforça el vessant festiu i comunitari del llibret, arrelat a la tradició i a la cultura popular fallera.

Bernat Bono i Barber (data i lloc de naixement desconeguts - València, 1986) fou periodista, escriptor i cronista valencià, amb una trajectòria centrada en la defensa de la identitat i dels costums valencians. Col·laborà en diversos projectes culturals i periodístics i fou membre honorari de l'Institut d'Estudis Valencians. En reconeixement a la seua tasca, després de la seua

mort la ciutat de València li dedicà un carrer.

A *Foc Valencià* col·laborà amb l'article *Costums Valencianes* (pàg. 97, en valencià), un text etnogràfic que reinvindicava les Falles com a expressió viva de la tradició popular, vinculant-ne l'origen al Gremi de Fusters i destacant el paper cohesionador de la festa dins del veïnat. La seua aportació aporta al llibret una mirada reflexiva i cultural que reforça

la lectura de les Falles com a element vertebrador de la societat valenciana.

Veus Falleres

Vicent Solsona col·labora a *Foc Valencià* al número de 1933 amb l'article *Primícies* (pàg. 95, en valencià), una descripció lírica de la vespra de Sant Josep que re-

crea la ciutat nocturna, el repic de campanes, la il·lusió popular i la plantà com a moment ritual. El text posa en valor el treball col·lectiu del veïnat i la continuïtat generacional de la festa.

La seua aportació representa dins del llibret el registre memorialístic i atmosfèric, més atent a la sensació i al record compartit que a la sàtira o al discurs ideològic.

Caridad Pascual col·labora a *Foc Valencià* amb el conte en valencià *Cuento uell: La Herensia del Tio Pep* (pàg. 13), una narració satírica ambientada al poble fictici de Beni-Ronca. El relat gira al voltant del tio Pep Cabiró, fallero popular que, fins i tot després de mort, exercix el seu enginy repartint una herència irònica: una vaca o un cavall segons qui mana realment en cada matrimoni.

El conte destaca pel seu humor costumista, els diàlegs vius i una crítica amable sobre el poder domèstic i la picardia popular.

No s'han pogut localitzar dades biogràfiques de l'autora ni confirmar si es tracta d'un pseudònim. Tot i això, la seua presència és especialment rellevant perquè, a hores d'ara, aquest podria ser l'únic text signat per una dona dins dels quatre números de *Foc Valencià*, fet que li atorga un valor singular dins d'un context majoritàriament masculí.

F. Navarro signa a *Foc Valencià* l'article *El croniste parla en la Comisió femenina de la falla dels carrers de la Nau i Bonaire* (pàg. 73-74, en valencià), una crònica-reportatge sobre una comissió femenina de recent creació. El text descriu la seua organització, el projecte de la falla *València als seus fills*, dedicada a Blasco Ibáñez, Sorolla i Giner, i la voluntat explícita de les integrants de demostrar la capacitat de les dones per assumir responsabilitats.

El cronista destaca la seriositat i el bon criteri del grup i tanca el relat amb un toc humorístic en revelar la preparació d'un concurs de bellesa masculina. Tot i que no es pot identificar amb certesa l'autor, l'article té un gran valor documental per mostrar una de les primeres presències organitzades

de dones en el món faller, amb una mirada respectuosa i divulgativa.

Paulino Cubells participa a *Foc Valencià* amb el relat *La sotana* (pàg. 89-92, 1934, en castellà), una narració literària ambientada en un barri popular durant les Falles. El text combina l'ambient festiu amb una història íntima protagonitzada per Luis, seminarista que torna a casa, i María, veïna de qui està enamorat.

La narració contraposa la mirada religiosa de la mare amb la visió liberal de l'oncle i evoluciona cap a una afirmació vital que culmina durant la cremà, quan la sotana és llançada al foc com a gest simbòlic de ruptura amb una vocació imposada. Amb aquesta peça, Cubells utilitza la festa fallera per abordar conflictes personals i socials i aporta al llibret una mirada humanista i novel·lística, que amplia el seu registre més enllà de la sàtira i la crònica.

M. García Dasi, conegut pel pseudònim Tristezas, és presentat a *Foc Valencià* de 1934 com a redactor d'*El Mercantil Valenciano* i faller «cien por cien», impulsor actiu de la festa i organitzador de la I Carrera de les Antorxes. La ressenya en destaca la iniciativa i el paper dinamitzador en l'expansió recent de les Falles.

A Foc València col·labora amb el conte moral *La labradora, la mariposa y el fuego* (1934, pàg. 71-72, en castellà), una al·legoria sobre el disseny i les conseqüències

M. García Dasi «Tristezas» -
Pàgina 11 Foc Valencià 1934

de les eleccions, amb el foc com a símbol final. En 1935 publica *La política y las fallas* (pàg. 5-6, en castellà), un article històric i satíric que recorda el tradicional contingut polític de la festa mitjançant exemples concrets de falles crítiques i episodis de censura i reacció popular.

En conjunt, Tris-tezas aporta al llibre una veu periodística i crítica, que combina memòria històrica, sàtira i compromís cívic, reforçant *Foc Valencià* com a espai de debat al voltant de les Falles.

Manuel Batlle apareix a *Foc Valencià* amb el poema *¡Ausent!* (1936, en valencià), una composició íntima i elegíaca que expressa l'enyorança de no poder viure les Falles a València. El text contraposa la festa col·lectiva al carrer amb una celebració solitària a casa, evo-

cant el Micalet, els bunyols i els rituals fallers com a símbols d'una absència dolorosa.

S'ha localitzat un Manuel Batlle que estudià a València i que en 1935 fou nomenat catedràtic de la Universitat de La Laguna, dada que podria explicar temàticament el poema. Tanmateix, no es pot afirmar amb certesa que siga la mateixa persona, per la qual cosa aquesta identificació queda com a hipòtesi plausible però no demostrada.

Manolo Vidal Ferrer fou autor vinculat al teatre popular valencià, amb una activitat acreditada

en el gènere del sànet. Es conserva, entre altres, l'obra *¿Mon marit conseqhal?*, joguet còmic en un acte i en prosa, conservada a Xaló i a l'Arxiu Municipal de Castelló, que confirma la seua dedicació a l'escriptura teatral breu i humorística.

A *Foc Valencià* la seua participació és doble i significativa. En el número de 1933 apareix amb *El Aiguafesta* (Apropòsit fallero) (pàg. 102, en valencià), un apropòsit en forma de diàleg

on un personatge intenta «aguar la festa» i és replicat pels fallers amb humor i arguments a favor de la tradició i de l'esperit faller. Posteriorment, al número de 1936, publica el conte satíric *El primer premit* (pàg. 49-50, en valencià), on narra les desventures de Vi-aneto, un faller obsessionat amb guanyar

el primer premi que arruïna la seua economia amb una falla monumental i acaba hospitalitzat, en una crítica humorística a l'ambició desmesurada i a la deriva competitiva de la festa.

Miguel Aguado Navarro participa a *Foc Valencià* amb l'article *Fiesta de arte y fuego* (pàg. 48, 1936, en castellà), un text d'opinió que reflexiona sobre la cremà com a culminació simbòlica de les Falles, enteses alhora com a festa de foc i com a manifestació artística.

L'autor qüestiona el tòpic del valencià com a creador inesgotable i defensa que la creació correspon realment als artistes fallers, mentre que el paper del poble és principalment destructiu. El text reclama per a pintors i escultors un reconeixement moral i cultural acord

amb la seua aportació, i conclou amb una crida a l'agraïment col·lectiu, citant artistes com Carles Cortina, Giménez Cotanda, Regino Mas i Vicente Benedito, i situant l'ofici creador al centre del discurs faller.

Artistes fallers i veus de l'ofici

Regino Mas Marí (Benifaió, 1899 - València, 1968) fou un dels artistes fallers més influents de la història de les Falles de València. Format en pintura i escenografia, destacà per un estil

elegant que combinava teatralitat, humor i crítica social. Plantà més de setanta falles, amb diversos ninots indultats, i tingué un paper clau en la professionalització de l'ofici. Fou president de l'Associació d'Artistes Falleros abans de la guerra i exercí posteriorment com a Maestro Mayor del Gremio Artesano de Artistas Falleros, en etapes decisives per al gremi.

A *Foc Valencià* té una presència especialment rellevant. En 1936 publicà l'article *Jo no he cremat mai una falla* (pàg. 47, en valencià), un text humorístic i reflexiu on defensa el respecte als ninots com a fruit d'un gran esforç creatiu i reivindica el seu valor simbòlic com a veu crítica del poble, capaç de deixar empremta més enllà de la cremà.

i l'esforç col·lectiu que hi ha darrere de cada falla i ajuda el lector a comprendre el funcionament intern de l'ofici d'artista faller. Aquesta aportació reforça el vessant didàctic i explicatiu de *Foc Valencià*, complementant els continguts literaris, crítics i ideològics del llibret.

Manuel Giménez Cotanda

(València, 1900-1959) fou un artista faller valencià destacat de la primera meitat del segle XX, especialment actiu durant les dècades de 1930 i 1940. Pare del també reconegut Manuel Giménez Monfort, desenvolupà una trajectòria prolífica amb monuments per a comissions com la Falla del Carrer de Baix i Murillo-Palomar, dins d'un estil satíric i popular, amb obres molt conegudes com el conjunt dedicat a «*Els set pecats capitals*».

A *Foc Valencià* de 1935 col·laborà amb l'article *Com deuen ser les falles* (pàg. 20), on exposa el seu punt de vista com a professional de l'ofici i defensa una festa fidel al seu esperit crític, popular i satíric. El text aporta una reflexió directa des del taller sobre el sentit del monument faller i els criteris artístics que, segons l'autor, han de guiar la construcció de les falles.

Amb aquesta aportació, Giménez Cotanda representa dins del llibret una veu d'artista, que complementa els discursos literaris i ideològics

amb l'experiència directa de la creació fallera.

Alfredo Baeschlin (Suïssa, 1887 - Madrid, 1960) fou historiador de l'art i crític especialitzat en arts decora-

tives i arquitectura, amb una trajectòria dedicada a l'estudi i la dignificació de les arts aplicades. Durant la dècada de 1930 residí a València, on mostrà interès per manifestacions artístiques populars. El seu perfil i el contingut de la seua col·labo-

ració permeten relacionar-lo amb l'entorn de l'Associació d'Artistes Falleros i amb l'activitat de l'Acadèmia Fuster, bé com a col·laborador o com a figura vinculada als seus premis artístics.

A *Foc Valencià* participà amb l'article «*Las fallas y el Arte*» (*Medallón de la Academia Fuster*) (pàg. 37, en castellà),

un text de caràcter artístic on anuncia la creació d'un medalló premi impulsat per l'Acadèmia Fuster i reflexiona sobre la relació entre art i Falles. L'article defensa la necessitat de valorar el monument faller com una expressió artística amb criteris propis, més enllà del seu caràcter efímer, i aposta pel reconeixement del treball creatiu dels artistes com a via per elevar el prestigi artístic de la festa. Amb aquesta aportació, Baeschlin introdueix en el llibret una mirada acadèmica que connecta l'art institucional amb la creació fallera i reforça la consideració de les Falles com un espai legítim de producció artística.

Miguel García signa a *Foc Valencià* l'article d'opinió «La opinión d'un artista», un text en què ofereix la seua

visió personal com a artista faller sobre l'evolució de les Falles. L'autor descriu el pas des dels inicis humils, basats en materials senzills i crítica de barri, fins a la transformació de la festa en monuments de major ambició i bellesa artística.

El text reivindica el paper central dels artistes fallers, sovint poc reconeguts, i defensa les Falles com a expressió de l'ànima valenciana, basada en el foc, la sàtira, el color i la tradició, capaç d'evolucionar sense perdre l'esperit festiu. Tot i que el nom no permet una identifica-

ció biogràfica segura, la seua aportació és rellevant perquè introdueix al llibret una mirada directa des de l'ofici, complementària als discursos històrics i literaris.

Musics

Jaime Estellés	Piles	Es-
fou compo-	sitor i empresari musical valencià,	
amb una trajectòria desenvolupada tant en l'àmbit creatiu com en el de l'edició musical. A més de la seua tasca com a músic, fou propietari de Piles, Editorial de Música, S.A., empresa dedicada a l'edició i difusió d'obres musicals, amb una activitat especialment vinculada a la música festiva i de banda i s'ha especialitzat en l'edició i distribució de partitures i materials pedagògics.		

En el llibret oficial *Foc Valencià*, Piles Estellés aporta la partitura com-

pleta del pasdoble «Foc Valencià», dedicada expressament a la publicació.

4. Anàlisi global dels continguts de Foc Valencià (1933-1936)

Al llarg dels quatre números de *Foc Valencià* es repeteixen una sèrie de línies de discurs molt clares que defineixen el projecte com alguna cosa més que un simple llibret festiu. No es tracta només d'acompanyar la festa, sinó de pensar-la, explicar-la i justificar-la davant dels mateixos fallers i davant de la ciutat.

Una de les línies més constants és la **reflexió sobre el sentit de la festa**. Les Falles no apareixen mai com una tradició automàtica o irreflexiva. Molts textos intenten respondre preguntes bàsiques: què són realment les Falles,

per què es fan, quin paper té el foc, què representa el ninot o quin lloc ocupa l'artista faller dins del conjunt. El llibret funciona així com un espai on la festa es mira a si mateixa.

Una altra constant fonamental és la **defensa de l'ofici d'artista faller**. L'artista apareix com a creador, com a professional i com a peça clau de la festa, però també com una figura sovint poc reconeguda. *Foc Valencià* actua en aquest sentit com una veu col·lectiva que reclama respecte, dignitat i consideració per un ofici relativament jove que,

en aquells anys, encara està en procés de consolidació i definició.

També és molt present la **crítica interna de la festa**. El llibret no idealitza les Falles de manera acrítica ni complacent. Hi ha textos que qüestionen la competició excessiva, l'obsessió pel premi, la pèrdua de l'esperit popular, la burocràcia o certes actituds de les comissions cap a la monumentalització de les falles i la pèrdua de satira. És una crítica feta des de dins, amb vo-

luntat de millora, que entén la festa com un espai viu i perfectible.

Junt amb això, es detecta una clara **voluntat pedagògica i divulgadora**. Molts textos tenen la intenció d'explicar les Falles a qui no les coneix del tot, però també d'ajudar el mateix faller a entendre millor la seua pròpia festa.

de divulgació històrica, reflexió artística o projecció exterior.

Aquesta convivència lingüística pot interpretar-se com una **estratègia comunicativa adaptada al context històric**.

Ens trobem en els anys previs a la Guerra Civil, en un moment de pluralitat ideològica però també de tensions polítiques. Tot i això, cal destacar que oferix un **espai real de llibertat d'expressió** dins dels límits del moment: s'hi critiquen autoritats, s'hi qüestionen normes, s'hi parla de política, d'art i de societat, sovint amb una llibertat notable si tenim en compte el context.

Els col·laboradors de *Foc Valencià* no formen un bloc homogeni, però sí una **xarxa de veus complementàries**. Artistes fallers, escriptors populars, periodis-

tes, intel·lectuals i autors ocasionals aporten mirades diferents sobre un mateix fenomen. El valor del llibret no està tant en l'autor individual com en el **discurs coral** que es construeix. Cada text suma, matisa o qüestiona els altres, generant una visió plural de la festa. Aquesta pluralitat és, probablement, una de les grans fortaleeses del projecte.

4.2. Una visió global del projecte

Considerats en conjunt, els quatre números de *Foc Valencià* funcionen com un **espai de debat, divul-**

gació i expressió al voltant de les Falles. No són només un aparador festiu ni un simple llibret commemoratiu, sinó una publicació amb voluntat de **pensar la festa**, de defensar l'ofici d'artis-

ta faller i de fixar un relat propi sobre què són i què han de ser les Falles.

La continuïtat dels temes, la varietat de formats i la pluralitat de veus indiquen que l'Associació d'Artistes Falleros utilitza el llibret com una ferramenta cultural

conscient, adaptada a un context històric complex, però sense renunciar ni a la crítica, ni a l'humor, ni a l'ús de la llengua pròpia com a vehicle natural de la festa.

4.3. Un projecte interromput per la història

La desaparició de *Foc Valencià* i de l'Associació d'Artistes Falleros no va ser conseqüència d'un fracàs, sinó del trencament provocat per la Guerra Civil. El projecte estava viu i tenia continuïtat, però el conflicte i la posterior suspensió de la festa fallera el van tallar de manera brusca. El naixement posterior del Gremi d'Artistes Falleros demostra que moltes de les idees i de les persones d'aquella primera associació continuaren actives després. *Foc Valencià* queda així com el testimoni d'un moment breu però molt intens, en què les Falles es van pensar a si mateixes amb esperit crític, amb voluntat cultural i amb ganes de construir futur.

5. Conclusió final

Com a conclusió final, he de dir que quan vaig pensar a parlar d'una xarxa social fallera i dels «influencers» d'esta xarxa, no era conscient de fins a quin punt anava a ser enriquidor llegir amb calma els quatre números de *Foc Valencià* i analitzar-los en profunditat. Són textos que, quasi un segle després, continuen ben vius i encara tenen moltes coses a dir-nos.

Pàgina 82 del *Foc Valencià*
1933 - Exemple de l'esperit
crític de la publicació

El fet d'haver pogut localitzar referències biogràfiques de bona part dels seus protagonistes ajuda a entendre la dimensió real del projecte. Que quasi cent anys després encara sapiguem qui eren molts dels autors que hi escriguren, i que llegint les seues pàgines puguem imaginar com era la València d'aquell moment, diu molt tant de la qualitat del contingut com de la pluralitat i del clima de llibertat que, durant un període breu, però intens, es va viure a la ciutat.

Des d'un punt de vista personal, la lectura ha sigut també molt pedagògica. Com a responsable de coordinar els continguts del llibret de la falla, he pogut sentir la veu dels primers creadors de continguts fallers, les se-

ues inquietuds, els seus dubtes i les seues esperances sobre el futur de la festa. Un futur que ells no coneixien, però que jo sí que sé com ha evolucionat i on ens ha portat. En eixe diàleg a través del temps he pogut veure moltes similituds entre el llibret que ells volien construir i els que fem hui en Diputada.

Aquesta comparació m'ha fet reflexionar també sobre la importància de mantindre la pluralitat de veus i de mirades, d'afavorir la crítica, la reflexió i la cultura dins del llibret.

Mirant els continguts de *Foc València* i posant-los al costat dels llibrets que fem nosaltres, és fàcil trobar paral·lelismes: preocupacions semblants, temes recurrents i una mateixa voluntat d'explicar i pensar la festa des de dins.

I ja per acabar, si poguera parlar amb els autors de *Foc València* els donaria les gràcies per el seu llegat i si em permeteu una miqueta de sàtira fallera, també

els diria, que feren tant bé la seua tasca d'engrandir les falles i la festa i projectar-les al món, que:

*Per demanar tants turistes
ara a les nits de la cremà,
passa com en les revistes
que ningú ja parla valencià.*

Però, bromes a banda, ha sigut un plaer llegir-los, un plaer aprendre de la seua saviesa i un autèntic privilegi poder viatjar, encara que siga amb el pensament, a les Falles de la República.

6. Fonts

■ **Associació d'Artistes Falleros (València).**

Obres i referències recopilades a la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes.

<https://www.cervantesvirtual.com/obras/autor/associacio-dartistes-fallers-valencia-91635>

■ **Arxiu Municipal de Castelló.**

Registre bibliogràfic, fitxa 1459.
<https://arxiunicipal.castello.es/es/bib/1459.do?queryId=71>

■ **Arxiu Municipal de Castelló.**

Registre bibliogràfic, fitxa 1878.
<https://arxiunicipal.castello.es/es/bib/1878.do?queryId=107&position=4>

■ **Biblioteca Nacional d'Espanya (BNE).**

Fitxa d'autor/persona XX1392912.
<https://datos.bne.es/persona/XX1392912.html>

■ **IMAB Gandia.**

El document del mes: *Especial Fira i Festes de Gandia* (1933).

<https://imabgandia.es/2012-05-26-09-35-58/not%C3%ADcies-arxiu/item/6832-el-document-del-mes-especial-fira-i-festes-de-gandia-1933.html>

■ **Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (IIFV).**

Caro Adam, Vicent.

https://iifv.net/wiki/index.php?title=Caro_Adam,_Vicent

■ **Universitat Jaume I - Servei**

de Llengües i Terminologia.

Signataris de les Normes de 1932.

<https://www.uji.es/serveis/slt/base/assessorament/recursos/ca/al-tres/normes32/signataris/>

■ **Find a Grave.**

Manuel Giménez Cotanda.

https://it.findagrave.com/memorial/199413107/manuel-gim%C3%A9nez_cotanda

■ **Actualidad Fallera.**

«El fallero»: la gènesi de la música fallera.

<https://www.actualidadfallera.es/es/fallasdevalencia/musica-de-la-festa/7557-el-fallero-la-genesis-de-la-musica-fallera>

■ **Artistas Falleros - Gremio.**

El mestre major Regino Mas.

<https://artistasfallerosgremio.com/el-maestro-mayor-regino-mas/>

■ **Enciclopèdia.cat (Gran Enciclopèdia Catalana).**

Eduard Martínez i Ferrando.

<https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/eduard-martinez-i-ferrando>

■ **Enciclopèdia.cat (Gran Enciclopèdia Catalana).**

Josep Ernest Peris i Celdà.

<https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/josep-ernest-peris-i-celda>

■ **Enciclopèdia.cat (Gran Enciclopèdia Catalana).**

Josep Maria Bayarri i Hurtado.
<https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/josep-maria-bayarri-i-hurtado>

■ **L'Enciclopèdia.**

Josep Peris Celdà.
https://www.lenciclopedia.org/wiki/Josep_Peris_Celda

■ **Memòria Valencianista.**

Morante Borràs, Jesús.
<https://memoriavalencianista.cat/biografies/morante-borras-jesus>

■ **Peu de la Creu.**

Auca fallera.
<https://peudelacreu.org/auca-fallera/>

■ **Poetes valencians.**

Jaume Ferrer i Vercher.
<https://poetesvalencians.wordpress.com/2020/11/09/jaume-ferrer-i-vercher/>

■ **Poetes valencians.**

Josep Maria Juan i Garcia, el poeta de l'Himne de la Coronació.
<https://poetesvalencians.wordpress.com/2023/04/26/josep-maria-juan-i-garcia-el-poeta-de-lhimne-de-la-coronacio/>

■ **Peris Celdà, Josep.**

Perfil biogràfic a Sainet.
<https://sainet.es/j-peris-celda/>

■ **Sainet.**

Estanislau Alberola i Serra.
<https://sainet.es/estanislau-alberola-y-serra/>

■ **Valenciàcanta.**

Materials i entrades sobre Jaime Ferrer Vercher.
<https://valenciacanta.blogspot.com/search/label/%7E%20Jaime%20Ferrer%20Vercher>

■ **Valenciàcanta.**

Materials i entrades sobre Eduardo Martínez Ferrando.
<https://valenciacanta.blogspot.com/search/label/%7E%20Eduardo%20Mart%C3%ADnez%20Ferrando>

■ **Vent d'Cabylia.**

Arxiu d'articles i materials (juny de 2021).

<http://www.ventdcabylia.com/2021/06/>

■ **Peris Llorca, Jesús.**

La República de las Fallas:

la revista Pensat i Fet en els anys de la Segona República.

Associació d'Estudis Fallers - Universitat de València. Document PDF.

■ **Viciano, Pau.**

Entre l'erudició històrica

i el pamflet polític: la figura

de Francesc de Vinatea en la societat valenciana.

Revista d'Història Medieval, núm. 4, Universitat de València, pp. 263-274.

■ **Herreros Jiménez, Marcos.**

Gigantes y cabezudos en Calahorra durante la posguerra (1939-1949).

Kalakorikos, XXVIII, Amigos de la Historia de Calahorra, 2023.

■ **Llibret Plaça La Reina 2025.**

El naixement de la falla artística. Les falles del Cercle de Belles Arts (1911-1997).

Col·lecció Tio Pep, 3. Falla Plaça de la Reina, Pau i Sant Vicent, València, 2005.

■ **Simbor, Vicent.**

Carles Salvador (1893-1955).

València, Fundació Josep Irla / Quaderns 3 i 4, 2008.

■ **Acció.**

Periòdic setmanal al servici de la Pàtria Valenciana.

Any I, núm. 11, València, 21 de juliol de 1934.

■ **Acció.**

Periòdic setmanal al servici de la Pàtria Valenciana.

Any II, núm. 56, València, 22 de juny de 1935.

■ **El Camí.**

Setmanari valencianista.

Any III, núm. 124, València, 28
de juliol de 1934.

■ **Muñoz Ibáñez, Manuel.**

*La Sala Parpa-
lló en el Cen-
tre Cultural*

*la Beneficència
(1995-1999).*

Archivo de Arte
Valenciano, vol.
101, 2020, pp.
333-411.

HON
PER

a

ARRIBOT
QUEDAR-SE

FERNANDO SERRANO PÉREZ

Faller de Borrull Socors

Que les noves tecnologies han arribat per a quedar-se és una realitat. La seua ràpida implantació en el nostre dia a dia és una situació que ens està portant en 5G a problemes dels quals encara no tenim la solució. Sembla que es prioritza la immediatesa i la novetat a la desactualització, sense permetre'ns el luxe de reflexionar sobre les conseqüències que pot implicar la seua implantació.

Un tema del qual es parla molt hui dia, encara que porta ací diversos anys, és la Intel·ligència Artificial. Veure

en les Xarxes Socials anuncis creats per IA, que creadors i creadores de contingut l'usen per a simular veus i faccions reals, arriba a terroritzar. No seria recomanable imposar el que es marque amb una mosca dins del contingut que s'ha creat amb IA? Si ja es fa en els vídeos de col·laboració entre les persones influenciadores i marques, no es pot fer el mateix amb este altre contingut? Potser evitaria creure en faules. Si poguérem usar l'Anacronópete i posàrem a una persona comuna de mitjan s.XX enfront de la televisió actual,

en veure un vídeo de qualsevol representant polític manipulat per IA, ningú dubtaria que s'ho creuria, no? Doncs bé, encara hi ha persones de mitjan s.XX veient la televisió prenent-se de debò tot el que veuen.

Sembla que gran part de les persones de mitjana edat tampoc s'estan adaptant totalment a la vida digital. La Generació Baby Boomer dominava l'era analògica a la qual s'amarra amb nostàlgia, després de l'agressiu atac de la digitalització que va deixar entre dues generacions virtualment molt llunyanes. Va aconseguir adaptar-se adequadament a la tecnologia dels anys 80 i 90 perquè encara conservava una part analògica, però amb la pèrdua de la matèria va perdre el ritme. Això va provocar que gran part de la generació renunciara a avançar

i s'aferrara al pas-sat per por o peresa, encara que pot tancar un poc de frustració.

D'altra banda, la Generació X, que ja estava més familiaritzada amb la informàtica, els videojocs i als primers anys d'Internet, tampoc s'ha deslliurat de l'atropellament digital. Amb menor quantitat de persones despenjades, estes han sigut capaces de seleccionar entre el que consideren útil i el que no. Si a totes estes generacions se'ls instruïra mínimament i adequadament se'ls podria recuperar digitalment, arribant a discernir entre la realitat, la faula

i l'opinió. L'educació en noves tecnologies és una altra de les deficiències d'un sistema que sembla que no li interessa fomentar el pensament crític.

El cas contrari podria ser la GenZ. Com totes les generacions anteriors s'ha d'enfrontar als problemes propis de la seua edat i el seu temps, però la seua singularitat és ser la primera a actuar en diverses dimensions de manera virtual. Segons es va dir en el diàleg «Joves sense etiquetes: una mirada empàtica de la seua salut mental», que es va celebrar en el Congrés dels Diputats el 8 d'octu-

bre de 2025, dins dels actes que la Confederació Salut Mental Espanya va programar pel Dia Mundial de la Salut Mental, la joventut està perdent la capacitat de desvirtuar la utilitat del telèfon mò-

bil, ara telèfon intel·ligent. El seu problema no és d'enteniment, és de comunicació. El telèfon, l'analògic, va nàixer amb el propòsit de conversar. La seua versió mòbil, la que ho va ficar en les nostres butxaques, va mantin-

dre este propòsit fins que es va connectar a Internet i van explotar les Xarxes Socials. L'exposició personal i l'accés a la informació l'han anat allunyant de la conversa. Paradoxalment, ara s'usen per a no conversar,

s'usen per a jugar, entretenir-se i, en tot cas, relacions fútils en les quals la presencialitat és incòmoda. És una altra forma de comunicació, una comunicació per a qui la vulga, per a les persones que tinguen interès

en ella. Ací naixen les relacions flotants, no sòlides, on la munió està connectada, però solitària. Publicitat del privat per a ser consumit per perfils desconeguts.

En este sentit Berta Peiró García, en una entrevista a Som de Festes, va parlar obertament de l'assetjament patit en Xarxes Socials després de la catàstrofe de la DANA. Defensava el seu dret a triar què comunicar sense haver d'accedir al que la gent li demanava. Afirmava que ella estava ajudant a la casa de la seua millor amiga i no creia

que ho havia de mostrar. Reflexionava sobre les exigències del públic en este moment, quan estava exercint el seu dret a la seua intimitat, i a més, protegint el dret a la intimitat de la seua amiga que no és un personatge públic. Berta

va dir que ella accepta les crítiques des del respecte i considera que és una hipocresia defensar el dret a la salut mental mentre s'ataca sense saber el que es viu darrere del silenci. Finalment, va concloure assenyalant que des d'un perfil fals és fàcil ser valent. Si això li passa a una persona pública, què

no li pot passar a una persona anònima?
En fi, amb llegir un poc la premsa tenim
milions de casos d'assetjament amb tota
mena de finals.

Que les noves tecnologies han arribat
per a quedar-se és
una realitat. La seua
ràpida implanta-
ció en el nostre dia
a dia és una situació
que ens està portant
en 5G a una vida més
adaptada i còmoda.
Fer qualsevol activi-
tat quan i on vulguem
és un avanç que ens
permet compaginar di-

verses coses alhora és un luxe que encara ens costa
apreciar adequadament.

Perquè les noves tecnologies no són únicament
les Xarxes Socials. Són connexions que s'interre-
lacionen semblant del futur, però no, són el pre-
sent. Revisant les aplicacions dels mòbils obser-
vem que la gran quantitat ens ajuden a gestionar
d'una forma més eficaç i sense lligams el nostre
dia a dia. Comprar, consumir contingut audiovisual
o demanar menjar a domicili són accions quotidi-
anes. A vegades ens centrem tant en elles que ens

oblidem de les opci-
ons físiques pensant
que els negocis lo-
cals no són tan eco-
nòmics sense compa-
rar preus. Controlar
els electrodomèstics
ja no ens sorprén.
La nevera ens pot in-
dicar la compra, pro-
gramar calefactores,
l'aire condicionat,

robots de cuina, rentadores i fins i tot
la menjadora de la nostra mascota. Podem
controlar l'estadística que una bàscula
i multitud d'artefactes per a fer exerci-
ci ens registren.

Ja d'una forma més seriosa, comptem
també amb les aplicacions institucionals
que ajuden enormement en qualsevol trà-

mit. Tindre sempre localitzat el Document Nacional d'Identitat i el Permís de Conducció. Accedir a la carpeta ciutadana, demanar cita per a una consulta mèdica i fer tràmits administratius amb un certificat digital, són coses que ens eviten hores de cues. Quant fa que no vas a una delegació d'Hisenda a entregar la declaració?

Indiscutiblement, les reines de la virtualitat són les aplicacions bancàries. Han introduït una oficina en cada terminal. Usar el mòbil com a targeta, fer una transferència o un Bizum, controlar

les factures, les despeses comunes i descarregar un Excel amb tots els moviments en segons. No podem negar que ens han obligat, com a altres tantes coses, gràcies als infames horaris de les oficines físiques.

Però, quin és el gran avantatge que té un mòbil? Perquè això, que es mou. És el nou millor company de viatge. Tranquil·litza tindre un mapa actualitzat de qualsevol lloc, fins i tot amb el trànsit en temps real, per carrers que no som capaços d'escriure. Comunicar-se mitjançant una aplicació

que et pot traduir a més de 240 idiomes evita molts problemes, accedir a guies turístiques, aplicacions que et repartixen la despesa entre diverses persones i et fan els comptes en l'instant. A més,

pots portar els bitllets en el mòbil, triar els seients i t'arriben els avisos dels vols t'arriben automàticament. Ara la teua millor companyia són el carregador, un adaptador i una bateria al 100%. Si damunt guardem els records

en els núvols, sempre tindrem accés a ells. Això es pot aplicar tant per a la vida personal, la vida laboral i l'oci. Els núvols simplifiquen moltíssim la gestió, per exemple, d'una falla, tant per a la directiva com per a qualsevol vocal. Seria impensable tornar als formularis en paper per a qualsevol esdeveniment.

No podem, ni devem, oblidar l'ús primari dels telèfons mòbils, la comunicació. Tota esta col·lecció d'aplicacions es basen a compartir, encara que siga en la soledat d'un banc, en la com-

panyia d'un sofà, sentint-nos amb més seguretat anant pel carrer o capturant un moment per a tota la vida. La comunicació és la transmissió de senyals mitjançant un codi comú. Capturar una imatge o una cançó i enviar-la per a recordar que seguixes ací o preguntar què tal, què et recordes d'estos moments compartits. Esta és el senyal d'un codi. Trobar-nos en un ambient segur entre les Xarxes Socials pot permetre'ns realitzar-nos com a persones. Especialment, la joventut, i més concretament en la pubertat que està desenvolupant

la seua personalitat, cerca una validesa en els seus gustos i inquietuds. D'esta manera sentir-se part d'una societat que a vegades és hostil, buscant l'autoafirmació de la seua personalitat i pot-

ser també en la validació de la resta d'esta. Este codi que no es troba en el seu entorn, pot trobar-lo en la pantalla del mòbil, amb privacitat i anonimat, creant llaços que li reforcen la seua autoestima i aconseguisquen creure en la humanitat, sen-

tint que les seues inquietuds són valorades en altres ambients, que altres persones compartixen el mateix codi. Estes persones afins amb les quals mantindre una conversa sobre temes que ningú més entén, és fonamental siga l'època que siga. Trobar esta amistat per a tota la vida, una relació esporàdica o una a llarg ter-

mini. Fins i tot persones del passat que estaven oblidades en un àlbum de tots de la memòria.

Si bé les Xarxes Socials han ajudat la democratització del dret a trobar el nostre lloc en el món, no podem oblidar que també tenim el dret a triar la forma en la qual volem compartir-nos amb la societat. Per a elles som el producte, triem l'envàs. Més o menys opac, més o menys senzill, o no ens posem en venda, però sempre amb llibertat i sense pressió. Si deixem de demonitzar tot allò que ve d'un telèfon mòbil, ens adonarem que no únicament ve el mal. La solució al problema encara no la tenim, encara que sabem que per a moltes persones ja arriba tard. El problema se solucionarà quan tornem a controlar a una tecnologia que actualment és més ràpida que la societat.

LES CONEXIONS DIGITALES
I EL SEU IMPACTE
EN LES PERSONES MAJORS

JOSEFINA CORTIJO CUADROS

CIMA

Avancem a una societat on l'era digital trau una revolució constant en la manera de comunicar-se. L'evolució de passar d'un telèfon amb un cable a poder fer una videotelefonada des d'un telèfon a qualsevol lloc del món, a pagar factures, a concertar cites mèdiques, etc., és un assoliment important i un gran salt a ajudar i acurtar la manera de relacionar-se independentment dels quilòmetres que haja de per mitjà. Encara que és una realitat que l'hem adaptada en el nostre dia a dia, sobretot, perquè implica comoditat, i alhora ha

fet que també s'haja anat oblidant d'una gran part de la societat, les persones majors, que per diferents motius, no han tingut eixe accés tan exprés i s'han vist molt arraconats, i fins i tot agreujats, pel seu sistema que no entenen i on perden part de la seua independència, ja que han de demanar ajuda per a anar al banc, demanar una cita mèdica o llegir un missatge de qualsevol administració.

Cert que este «oblit» ha fet que s'impulsera escoltar les persones majors en el seu auxili,

per sentir-se perduts al seu dia a dia. I si en les grans ciutats este greuge s'ha notat, en el medi rural, on internet, fins i tot a vegades és una mica més de pel·lícules, s'ha notat més eixa separació.

Després d'una campanya per este oblit a les persones majors, es va aconseguir xicotets triomfs, per a poder triar que si volen anar ells sols, a un banc o un hospital, no siguen tractats com a persones que necessiten ajuda perquè tramiten una cita o paguen un rebut, per exemple.

S'ha parlat molt de la bretxa digital i s'ha intentat pal·liar, per mitjà d'estudis, cursos, conferències i altres, que l'accés digital, arribe a totes les persones, si bé, continua sent, esta connectivitat a qualsevol xarxa o plataforma, una cara bona i una altra dolenta,

per a les persones majors i els menors, sobretot, pel risc que suposa, ja que atrau a tota mena de ciberdelinqüència, que aconseguixen estafar o robar als més febles en este món d'ara hiperconectat a l'instant i més deshumanitzat cada dia.

Espanta un poc també, que esta era porta amb si individualitat, ja que la connexió instantània i la incansable quantitat de notícies, anuncis, receptes, viatges, consells saludables, etc., és en veritat

una mica fictícia; mentres una persona parla a través d'una pantalla que no coneixes i encara que pots interactuar alhora, és una situació freda e impersonal. Es perd eixe vincle humà, de, cara a cara, empobrint les relacions i benestar emocional, ja que causa més aïllament social, també baixa autoestima, perquè tot s'idealitza a través de les xarxes

o també por social, per eixes notícies contínues de crims, guerres, fenòmens meteorològics adversos, negacionisme ...etc.

L'era digital ha portat connexió i descobriment i també molt extremisme, que fa alhora que la informació no siga veraç i catapulte tot un micro món dividit entre la por i l'irreal i aquells que l'usen com a ferramenta per a millorar en el seu dia a dia.

Hem d'estar i seguir en continua preparació en la tecnologia ja que és evolució, que s'expandix, quedar-nos al marge, és un error. Cal saber fomentar les bases i prioritzar la connexió humana, establir límits en el temps i seleccionar el que promou la millora, i no seguir el que sembla por o odi.

Cal aprofitar tots els beneficis de l'era digital, sense deixar les emocions i sentiments que es desenrotllen en la connexió humana, de tu a tu.

CIMA, la Federació d'Associacions de Ciutadans Majors de la Comunitat Valenciana, ha ajudat i elaborat propostes, cursets i quadernets, per a exposar i també avisar dels pros i contres de tota esta època digital.

L'IMPACTE EL TELÈFON COM A DE LA REVOLUCIÓ DIGITAL

GENERACIONAL: INTEL·LIGENT EPICENTRE

GABY COLLADO

Docent de Formació Professional i faller

n l'ecosistema de la docència de Formació Professional, la realitat a les aules és un reflex fidel d'una societat cada cop més digitalitzada. Observeu dia a dia com els meus alumnes, joves nascuts en l'era digital, no només utilitzen el mòbil, sinó que viuen a través d'ell. El telèfon intel·ligent s'ha convertit en una extensió de la seua mà, una finestra constant que obri el seu món a un torrent inacabable d'informació, interaccions i estímuls. La seua presència al sistema educatiu és una qüestió que va molt més enllà de la mera

distracció: es una redefinició de la nostra arquitectura cognitiva, de la nostra manera d'aprendre, de socialitzar i de percebre el món. Amb aquest article no busque demonitzar la tecnologia, sinó endinsar-me en la complexitat d'aquest fenomen generacional, analitzant com aquests joves, epicentres d'una revolució sense precedents, estan modelant i sent modelats per l'omnipresència digital.

És indiscutible que vivim una de les grans revolucions de la història de la humanitat, una transformació que va més enllà de la simple adopció d'una

nova tecnologia. Però, si hi ha un grup social que ha viscut i, alhora, definit aquesta metamorfosi en la seua plenitud, aquest és el dels joves. La generació Z (grup demogràfic de persones que van nàixer entre 1997

van nèixer entre 1997 i 2012. Els individus d'aquesta generació també són coneguts com «centenials» o «post-milenials») i les posteriors, que han nascut en l'era digital, han integrat les tecnologies com una part natural de les seues vides, i els seus telè-

fons intel·ligents ja no són només eines de comunicació, sinó finestres al món, plataformes de creació, eines d'aprenentatge i espais de socialització.

Com a professor en la Formació Professional de la Comunitat Valenciana, veig cada dia aquesta realitat. L'aula s'ha convertit en un reflex fidel d'aques-

ta dependència, on el telèfon intel·ligent és, per a molts, un apèndix més. Però, més enllà de la simple observació, la meua feina com a docent que li agrada aprofundir sota aquests temes, em porta a analitzar les causes i les conseqüències d'aquest fenomen. Les dades de l'Observatori Nacional de Tecnologia i Societat (ONTSI) mostren que més del 95% dels joves espanyols d'entre 16 i 24 anys utilitzen diàriament xarxes socials, una xifra que subratlla la centralitat del dispositiu mòbil en la seua vida. Però, què implica exactament aquesta dependència?

Si mostrem totes aquestes dades de l'any 2023 trobem el següent:

Presència i ús del mòbil

Els informes mostren un augment constant en la disponibilitat de dispositius.

- **Telèfon mòbil:** Un percentatge molt alt de menors d'edat ja disposa de telèfon mòbil. Les dades recents indiquen que arriba fins a un 70,6% en l'edat escolar, amb xifres encara més altes en franges d'edat

superiors, com la dels meus alumnes de Grau Mitjà o els que estudien Grau Superior.

- **Connexió a Internet:** Pràcticament tots els joves (la xifra és superior al 98%) tenen accés a Internet, principalment a través dels seus telèfons intel·ligents, cosa que els permet estar connectats en tot moment i des de qualsevol lloc.

Xarxes socials i hàbits de consum digital

L'ús de les xarxes socials és una part integral de la vida diària dels joves.

- **Ús quotidià:** Més del 95% dels joves espanyols d'entre 16 i 24 anys utilitzen diàriament xarxes socials, una dada que subratlla la seua centralitat com a eina de socialització i entreteniment.
- **Plataformes dominants:** Les plataformes més utilitzades són WhatsApp, YouTube, Instagram i TikTok. TikTok, en particular, ha experimentat un creixement exponencial entre el públic més jove (12-17 anys).

- **Temps de pantalla:** El temps dedicat a les xarxes socials és significatiu, amb una mitjana d'una hora i huit minuts diaris, tot i que en el cas dels meus alumnes, en molts casos, aquesta xifra és molt més elevada si es consideren totes les interaccions al llarg del dia.
- **Finalitat de l'ús:** Els principals motius d'ús són l'entreteniment i la interacció social, però també s'utilitzen per a la informació i, cada vegada més, com a part del procés de compra de productes o serveis.

Impacte en la salut mental

Les dades de l'ONTSI també analitzen l'impacte de l'ús intensiu de les xarxes socials en el benestar dels joves.

- **Riscos de salut mental:** aquest informe destaca la correlació entre l'ús problemàtic d'Internet i les xarxes socials amb un major risc de patir problemes d'ansietat, depressió i insomni entre

adolescents i joves. Aquesta dependència pot generar una pressió constant per a mantenir-se connectat i a l'altura de les expectatives que es perceben en línia.

Aquestes dades són essencials per a comprendre no només els hàbits, sinó també els reptes que ens plantegen a l'educació i a la societat en general. La connexió gairebé permanent dels joves amb els seus dispositius és un fet innegable. La nostra feina és interpretar aquestes xifres i transformar-les en estratègies educatives que fomenten un ús crític i saludable de la tecnologia.

Però continuant amb la nostra reflexió, es pot dir, que la revolució digital ha anat més enllà d'una simple qüestió de connectivitat. Els telèfons intel·ligents han reconfigurat la nostra arquitectura cognitiva. Nicholas Carr, en el seu assaig *Superficials* va dir: «*Què està fent Internet amb els nostres cervells, ja advertia dels perills de la navegació fragmentada. En el cas dels joves, aquests patrons s'han intensificat.*

La capacitat de concentració profunda s'ha vist desafiada per la constant notificació, el soroll infinit i la gratificació instantània que oferixen les xarxes socials».

La neuroplasticitat del cervell jove, que és sorprenentment adaptable, s'està modelant per a ser més eficient en el processament d'informació superficial i multitasca, però possiblement a costa de la capacitat per a la reflexió profunda, la lectura de textos llargs i la resolució de problemes complexos.

En la meua pròpia experiència docent, observe com molts estudiants tenen dificultats per a mantindre l'atenció en una explicació de més de deu minuts o per a llegir un tema complet d'un llibre de text sense la necessitat de con-

sultar el mòbil o de buscar respostes ràpides a Google. Aquesta dependència de la validació instantània i la cerca de respostes ràpides estan minuant la paciència necessària per a l'aprenentatge autodidacta i la resiliència cognitiva.

A més de sota la reconfiguració cognitiva, l'ús intensiu del mòbil i les xarxes socials té un impacte directe en la salut mental dels joves. Un estudi de l'Agència de Salut Pública de Catalunya ja va destacar la correlació entre l'ús problemàtic d'internet i un major risc de patir

problemes d'ansietat, depressió, pressió social i autoestima (cultura de la comparació), pressió estètica i insomni entre adolescents.

Eixa cultura de la comparació constant, alimentada per la visió sovint idealitzada de la vida dels altres en plataformes com Instagram o TikTok, genera una pressió social enorme que en ocasions desencadena en aquests problemes esmentats. Els joves, immersos en aquest flux de contingut, experimenten una necessitat de complir expectatives irrealistes, cosa que pot derivar en una baixa autoestima i la sensació de no ser «suficient». La «por a perdre's quelcom» (FOMO - Fear of Missing Out) és un altre fenomen psicològic directament lligat a l'ús de les xarxes, que manté els jo-

ves en un estat constant d'alerta i ansietat per la por a quedar-se al marge de la vida social virtual.

Des de la meua perspectiva com a educador, un dels reptes més grans és gestionar les crisis d'atenció i la manca de motivació intrínseca que deriven d'aquesta sobreexposició. La connexió amb la realitat, la interacció cara a cara i l'aprenentatge en l'aula es veuen sovint eclipsats per la promesa de la gratificació instantània de la pantalla.

La socialització, una de les etapes clau del desenvolupament juvenil, també s'ha vist transformada. Les dades de l'ONTSI reforcen la idea que les xarxes socials són l'espai principal d'interacció, però això no sempre es tradueix en una major qualitat de les relacions.

La comunicació mediada per la tecnologia pot ser superficial, amb una preponderància de missatges curts, emoticones i interaccions que manquen de la complexitat i les subtilitats de la comunicació no verbal.

Aquesta mediació constant pot generar un dèficit en el desenvolupament de les habilitats socials en el món real. L'empatia, la resolució de conflictes cara a cara o la capacitat de llegir les emocions d'una altra persona són competències que es practiquen menys i, per tant, poden veure's

menys desenvolupades. Veig a l'aula com els joves, que són experts en la comunicació a través de xarxes, tenen dificultats per a expressar una idea complexa en un debat o per a mantindre una conversa fluida sense la distracció de les notificaciones.

Com a professor, la pregunta que em faig constantment és com podem aprofitar aquesta realitat per a millorar l'aprenentatge, en lloc de simplement combatre la distracció. La dependència

del mòbil és una realitat, i la nostra feina és guiar els alumnes perquè el facen servir de forma conscient i productiva.

S'ha de tindre en compte que la normativa bàsica de la GVA marca el principi bàsic de la prohibició d'utilitzar el telèfon mòbil i qualsevol altre dispositiu electrònic personal (com *smartwatches*

o tauletes) durant la jornada escolar, tant a les aules com en els espais comuns del centre, amb la excepció de finalitats estrictament didàctiques i formatives. Les direccions dels centres educatius han d'incloure aquesta normativa en les seues Normes d'Organització i Funcionament (NOF), detallant els protocols d'actuació en cas d'incompliment. Això permet a cada centre adaptar la regulació a les seues pròpies necessitats i contextos.

La integració de les tecnologies digitals a l'aula no es limita a l'ús de pissarres digitals o la cerca d'informació a internet. L'autèntic repte és fomentar un pensament crític sobre la informació que es consumix, desenvolupar la ciutadania digital i ensenyar els joves a ser creadors de contingut i no només consumidors pas-

sius. Per exemple, donar-li una volta a l'ús dels telèfons, els utilitzem per a projectes de recerca, creació de pòdcasts o edició de vídeos, cosa que els permet canalitzar la seua energia cap a objectius educatius.

A més, és crucial treballar l'educació emocional i la salut mental. A l'aula, és fonamental crear un espai de confiança on es pugui parlar obertament de l'ansietat, la pressió social i les conseqüències de la vida digital. Hem de dotar-los d'eines per a gestionar el seu temps de pantalla

i per a desenvolupar una relació més saludable amb la tecnologia. A la Comunitat Valenciana, programes pilot en alguns centres educatius estan explorant la implementació de «pauses digitals» durant la jornada escolar, amb l'objectiu de fomentar la interacció física i reduir l'ansietat per la connexió constant.

Com a conclusió final, es pot extraure que la generació Z i les posteriors són, sens dubte, els epicentres de la revolució digital. La seua

relació amb el telèfon intel·ligent és complexa, i no es pot simplificar com una mera addicció. És una relació simbiòtica que està reconfigurant les seues capacitats cognitives, la seua salut mental i la seua manera de socialitzar.

Com a societat, no podem ignorar aquests canvis. Com a educadors, te-

nim la responsabilitat d'entendre'ls i d'actuar en conseqüència. No es tracta de prohibir la tecnologia, sinó d'educar en el seu ús, d'oferir alternatives i de fomentar la resiliència en un món cada cop més connectat. La Formació Professional, amb la seua naturalesa pràctica i el seu enfocament en el desenvolupament de competències, és un espai ideal per a treballar aquests reptes de manera directa i tangible.

El futur és digital, però també ha de ser conscient. El nostre objectiu és assegurar que els joves no només hi sobrevisquen, sinó que el puguin modelar de forma constructiva i crítica.

Bibliografía y Webgrafía

- Observatorio Nacional de Tecnología y Sociedad (ONTSI). (2023). *Impacto del aumento del uso de Internet y las redes sociales en la salud mental de jóvenes y adolescentes*. <https://www.ontsi.es/sites/ontsi/files/2023-10/policybriefredesocialesaludmentaljovenesyadolescentes.pdf>
- Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB). (2023). *Salud mental en adolescentes en Barcelona: FRESC 2021*.
- <https://www.aspb.cat/wp-content/uploads/2023/10/informe-salut-mental-adolescents-Barcelona-FRESC-2021.pdf>
- Carr, N. (2011). *Superficials: Què està fent Internet amb els nostres cervells*. La Magrana.
- Twenge, J. M. (2019). *iGen: Por qué los niños superconectados de hoy son menos rebeldes, más tolerantes, menos felices y están completamente desprevénidos para la edad adulta*. Paidós.

- Greenfield, S. (2014). *Mind Change: How Digital Technologies Are Leaving Their Mark on Our Brains*. Penguin Books.
- Twenge, J. M. (2018). Increases in depressive symptoms, suicide-related outcomes, and suicide rates among U.S. adolescents after 2010 and links to increased digital media use. *Clinical Psychological Science*, 6(1), 3-27.
- UNESCO. (2023). *Informe de Seguimiento de la Educación en el Mundo 2023: Tecnología en la educación, ¿una herramienta en los términos de quién?*. UNESCO.
- Fundació «la Caixa». (2023). *Adolescentes españoles y el uso del móvil: un acercamiento desde la neurociencia, la psicología y la sociología*. Fundació «la Caixa».

LES

XORRES

SOCIALS

ENCARNA MABEL

Una Mare que acompanya

Les xarxes socials s'han convertit en una ferramenta imprescindible del nostre dia a dia. Ja no fem res sense Internet. Des de que obrim l'ull, el primer que fem és mirar l'oratge per vore que roba ens posem. Després mirar l'agenda per programar les activitats i compromisos del dia. Si ens trobem malament, sol·licitar cita amb la metgessa. A continuació mirem el frigorífic i fem la comanda al supermercat.

També escoltem les notícies per saber algo del que està passat al món. Mirem el compte del banc per vore si ens

han ingressat la nòmina i no quedar-nos amb números rojos. Mirem el grup de whatsapp de famílies del cole, per si els xiquets tenen que dur algo extra. I de pas mirem els correus, Telegram, Instagram, Facebook, Tik-Tok,.... Total que necessitem alçar-mos una hora abans per a fer totes eixes gestions. Al final vivim esclaus de les xarxes socials.

Les xarxes socials tenen coses bones. Estalvies molt de temps buscant una bona casa, un fantàstic viatge de vacances, comprar un cotxe per a substituir el vell, vore el millor itinerari per a una esca-

pada de cap de setmana o buscar persones en aficions comuns. Són només un exemple.

Però, per desgràcia, les xarxes socials també tenen coses roïns i molt perilloses. Perquè hi ha persones que volen apro-

fitar-se de la vulnerabilitat de altres. Invadint la seua intimitat, manipulant els seus sentiments i atacant la seua autoestima, ocasionant en el pitjor dels casos un final sense retorn. Deixant vides trencades i famílies destrossades.

Les famílies tenim que evitar la sobreexposició tant dels adults com dels més menuts, ja que les conseqüències són impredecibles. Espere que les xarxes socials estiguen al servei de les persones i no al contrari. Els algoritmes intenten manipular-nos i tenim que cuidar-nos i pensar que hi ha després de fer CLICK.

FER

FAMÍLIA

NACHO MARCO

Hi ha un tipus de màgia invisible a les pantalles, al soroll. Que no vibra ni competix per la teua atenció. És una màgia vella, quasi oblidada, que fa olor de fusta gastada, a taules buidades per a fer lloc, a veus que diuen «va, una més i se n'anem».

Si tanque els ulls i sí, als meus 47 anys tanque els ulls més del que volguera admetre, soc capaç de tornar a la meua infància com si la tinguera a dos dits del nas.

Perquè abans que existiren notificacions cada 30 segons, abans que TikTok

marcara els temps, abans fins i tot que la paraula «tecnologia» significara alguna cosa per a nosaltres, teníem una cosa màgica que tot ho sostenia: jugar. Jugar era l'excusa, el pont, el loctite emocional d'una família.

Hui, accelerats amb presses programades i silencis ocupats per pantalles, sent més que mai que el joc no és un capritx: és un salvavides. Per a tots. Per a mares i pares que ja no saben com connectar amb un fill que viu en un món paral·lel i que senten que quan parlen ningú escolta. Per als adolescents

que necessiten més mans que «m'agrada», anhelant carinyo no sabent demanar-ho. Per als més xicotets, amb una capacitat infinita per a estimar, la mateixa que per a perdre's entre estímuls. I és que

mentres la tecnologia avança, l'humà retrocedix per no cuidar-ho.

Les Falles són, amb absoluta certesa, una de les expressions més lluminoses de la nostra cultura. I si rasques un poc, si et fiques davall de la música, les carpes, la pólvora

i el ninot, descobrires que no són només una festa sinó un JOC col·lectiu. Un joc on tots tenen un paper. On cada any (partida) es comença des de zero i l'important, més enllà de guanyar, és reunir-se, parlar, crear, recordar.

Tu i jo vivim un món on una gran majoria de xiquets accedix a un dispositiu

abans de tindre criteri perquè el «fàcil» és callar la seua frustració veient un vídeo. I així és com la tecnologia ha aconseguit ocupar espais que abans eren teus i meus.

Hi ha gent que creu que jugar és perdre el temps. I si precisament dediques temps a jugar, entens que és just el contrari:

Jugar és construir TEMPS. Aprendre sense adonar-te. És practicar la vida sense conseqüències i assajar per al món real amb versions més amables.

Has sentit parlar dels llenguatges de l'amor? Són les formes que tenim de do-

nar i rebre amor als nostres. I és important conèixer-los perquè no t'engame despistat. Són 5: tindre detalls, dir «t'estime», dedicar la teua presència (de veritat), prestar servici i el contacte físic. TOTS, absolutament tots, són necessaris.

Però et diré una cosa. Si de veritat vols que els teus fills senten que els vols (a més de dormir amb ells quan t'ho demanen i cuidar-los quan estan malalts), juga amb ells al que ells vulguen. No és un llenguatge de l'amor «catalogat», però és el més extraordinari.

Mai en la història hem permés un segrest tan silenciós de la infància. No per maldat, no per negligència, no per comoditat. Per excés. Els xiquets han perdut l'avorriment. I amb ell, la creativitat.

I amb ella, la capacitat d'inventar. I sense crear... sense crear no són xiquets. Volem xiquets calmats, però els donem estímuls que són mascletaes per dins. Volem fills connectats, però som nosaltres els qui estem desconnectats

d'ells. Volem que juguen, però no juguem amb ells. Quan jo era xicotet, jugar era un acte que tenia lloc a tot arreu: el carrer, el saló, el sòl, el menjador abans de parar taula... qualsevol espai servia si hi havia imaginació. I ací residix la clau que se'ns ha escapat com aigua entre els dits.

«Casa» hauria de continuar sent el primer i principal espai de joc. Perquè això genera memòria, la que apareix quan dins de deu, vint o trenta anys, els teus fills tornen a l'olor de la pólvora de les Falles i senten un nus en la gola. Un nus de pertinença. De família. De llar. De «jo vinc d'ací». I amic volgut, això no ho dona un mòbil.

Pensa en el teu moment especial com a membre de la Falla Sant Vicent de Paül-Di-

putada Clara Campoamor. I ara, veient-te ací, qué fas? Què fan tots? Fer festa. Crear. Organitzar. Fer comunitat. Llar. Tots. El sentiment faller és un esperit lúdic. I quan un poble defén el joc, defén la vida. Als seus xiquets. A la humanitat enmig d'un món que ens vol distrets. Dins d'un anys potser hui els teus fills no recorden la partida que vas jugar ahir. Dins de trenta anys tampoc recordaran qui va guanyar. Ni quina fitxa eres. Ni quants punts vas sumar. Recordaran que estaves. Que vas jugar. I que eixe moment, va ser seu. Res

més valuós que això per als teus fills.

I un 19 de Març qualsevol, quan tot s'apague, les flames baixen i València sencera entenga que tot el bell és

efímer, podràs preguntar-te si va pagar la pena. Tant de bo la teua resposta siga una mescla de riures, de taula posada i de xiquets que, sense saber-ho, estan guardant per sempre els millors records de la seua vida.

Perquè mentres Jugues la vida amb els teus, mai estareu desconnectats.

REGINO
ABONS
LES
QUON
UNQ
L'UNICO

MAS,
QUÉ
XORRES
MORCOR
FESTO
MINERO
ESTIL

INFLUENCER
EXISTIREN
SOCIALS
CONDICIONAR
I
SENGERQ
REAL
ERQ
D'INFLUIR

PERE MIATS

Cada vegada que es parla d'influencers sembla que estiguem davant d'un fenomen exclusivament digital, nascut amb les xarxes socials i alimentat per algoritmes. Però influenciar no és una qüestió tecnològica, sinó social. Influençar és marcar criteri, generar imitació i condicionar decisions col·lectives. I això existeix molt abans que existiren les pantalles. El que ha canviat no és la influència, sinó l'altaveu. Hui qualsevol pot arribar lluny en qüestió de segons. Abans, arribar a la gent exigia temps, presència i prestigi sos-

tingut. No hi havia viralitat, però sí memòria. No hi havia *likes*, però sí reconeixement.

En el món de les Falles, eixa influència circulava per canals analògics: el llibret, la premsa, el comentari de plaça en plaça, els tallers i, en el cas dels artistes sobretot, les falles plantades al carrer i els premis. La falla era, i continua sent, un mitjà de comunicació de masses. I, com en qualsevol xarxa social, qui dominava el llenguatge faller dominava també el relat.

Parlar d'influencers abans de les xarxes no és cap ocurrència moderna, sinó una constatació històrica. I si hi ha un exemple que permet demostrar-ho amb dades i no amb impressions,

eixe és el de Regino Mas. No va ser només un artista reconegut, sinó una figura central del sistema faller durant més de tres dècades.

A finals dels anys vint, quan Regino Mas tot just acabava de complir la vintena, va ser, juntament amb Carlos Cortina,

un dels primers a trencar amb la disposició teatral tradicional de la falla per apostar pel model piramidal, amb una base sòlida, una figura central i una major alçària del monument. Aquella decisió, presa sent encara molt jove, va marcar una inflexió clara en la manera de concebre les falles i acabaria este-

nent-se com a model dominant, un patró molt reconeixible dels influencers actuals: ser dels primers i que els altres acaben seguint el camí.

L'any 1935, amb 36 anys, assumia la presidència de l'Associació d'Artistes Falleros, en plena Segona República. En un context polític tens, dirigir un col·lectiu professional no era un càrrec simbòlic: implicava negociar amb institucions, representar el sector i participar activament en la definició pública de la festa en uns temps convulsos i de profunds canvis.

Ja en eixe mateix any 1935, la revista Foc Valencià li dedicava una pàgina on afirmava literalment:

Artista que bate el record de premios, pues en catorce anos que lleva haciendo fallas, lleva conseguidos catorce premios, de ellos cuatro

primeros ¡Es muy grande Regino haciendo fallas, aunque de estatura parezca pequeño!

Després de la Guerra Civil, lluny de diluir-se, eixe lideratge es consolida. El 1943 es convertí en el primer Mestre Major del Gremi Artesà d'Artistes Fallers. Exercí el càrrec en dues etapes diferenciades, de 1942 a 1954 i, després, de 1956 a 1966.

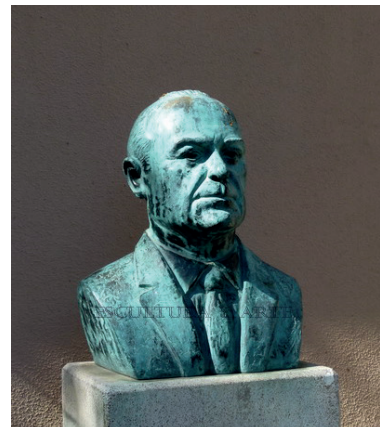
Regino Mas junt a un dels seus ninots

La interrupció no respon a cap pèrdua de suport, sinó a una absència professional molt concreta: el viatge de Regino Mas a la República Dominicana per construir carrosses i decorats. Durant eixe període, el càrrec de Mestre Major recau en Vicente Rodilla Zanón.

En tornar a València, Regino Mas repren la responsabilitat i continua al capdavant del Gremi durant una dècada més. En total, suma més de vint anys ocupant el càrrec de Mestre Major. Vist amb ulls actuals, el paper de Regino Mas combinava visibilitat pública, trajectòria recone-

guda i una producció artística continuada que el mantenia sempre present. Com passa hui amb els influencers que perduren, la seua influència no depenia d'un moment puntual, sinó d'una presència sostinguda en el temps.

El més rellevant és que aquest lideratge institucional no es produïa des de la distància. Mentre ocupava càrrecs de responsabilitat, Regino Mas continuava treballant al màxim nivell. Entre els anys trenta i cinquanta acumulà 22 primers premis, 14 d'ells en Secció Especial, a més de 12 premis d'Enginy i Gràcia i cinc ninots indultats, els de 1941, 1942, 1944, 1947 i 1958. Dirigia el gremi, però parlava des de l'ofici.

Estatua de Vicente Agulleiro Agulleja, 1999 dedicada a Regino Mas situada en la Plaça Monteolivete (en la porta del Museu Faller)

Artistes com Vicent Luna es formaren directament baix el seu mestratge, i altres noms de la postguerra com Salvador Debón, Juan Huerta o Julián Puche van desenvolupar la seua trajectòria dins d'un marc artístic i professional que Regino Mas havia contribuït a definir. La seua influència no calia proclamar-la: es veu en les trajectòries que continuen una manera de fer. Aquesta influència no va ser només estètica, sinó també estructural, ja que va impulsar la professionalització del sector, va fixar criteris comuns i va promoure el projecte de la Ciutat de l'Artista Faller, condicionant el context en què treballaven la resta d'artistes.

Regino Mas va morir treballant, fidel a l'ofici fins al final. L'any 1968 va perdre la vida en caure d'un andami dins del seu propi

taller, a la Ciutat de l'Artista Faller, l'espai que ell mateix havia contribuït decisivament a fer realitat. La resposta institucional no es va fer esperar: a petició del Mestre Major del Gremi Artesà d'Artistes Falleros, l'Ajuntament de València va dedicar-li una plaça en la Ciutat de l'Artista Faller, el 19 de febrer de 1969.

Ceràmica dedicada a Regino Mas en la plaça amb el mateix nom a la ciutat de l'artista faller

Que tot això no és una reinterpreta-
ció interessada per encaixar Regino Mas
dins del concepte d'influencer ho confir-
ma un testimoni clar. L'any 2018, el Lli-
bre Oficial Faller publicat per la Jun-
ta Central Fallera dedicava un monogràfic
a la seua figura amb un títol inequívoc:

*Regino Mas (1899-
1968). 50 anys sen-
se l'artista fa-
ller més influent
de tots els temps.
No és una etiqueta
moderna ni una lectu-
ra oportunista, sinó
una constatació feta
amb perspectiva his-
tòrica.*

sense necessitat de soroll, a partir de l'ofici,
de la continuïtat i del reconeixement col·lectiu.
Abans de les xarxes socials, la influència ja exis-
tia, i funcionava d'una altra manera: més lenta,
més exigent i més profunda. Mirar hui la trajectò-
ria de Regino Mas amb ulls actuals no és un exerci-
ci de nostàlgia, sinó una invitació a recordar que
la cultura fallera, quan és sòlida, no necessita
viralitat per perdurar.

Regino Mas no va
tindre likes ni algoritmcs, però va man-
tindre una presència constant, visible
i rellevant al llarg del temps. I això
diu molt no només d'ell, sinó de la fes-
ta que el va fer possible. Les Falles han
sabut generar sempre els seus propis re-
ferents, figures capaces de marcar camí

NO ENS DESCONNECTEM
DE RES, NI TON SOLS
DE LA DESCONNEXIÓ

LLUÍS MESA

Associació d'Estudis Fallers

La realitat humana ho és perquè resulta capaç de combinar el món dels sentiments i el de la raó. Són dos espais que solament habiten, en el món conegut, hòmens i dones. A voltes, resulta estrany entendre-ho perquè falten sentiments en moltes accions de la humanitat. Les guerres, els enfrontaments i els autoritarismes en general, en són un bon exemple. Pel que fa al món de la raó, és fàcil trobar accions irracionals com ara l'atac a la cultura, la llibertat de pensament o l'educació. Per a resumir, podem

dir que som uns animals una mica peculiars. No sabem sempre demostrar les qualitats pròpies. La resta d'espècies, per a bé o per a mal, les manifesten tothora.

Els nostres atributs són especials pel que representen, i sobretot perquè estan concebuts per a desenrotllar-se grupalment. Siguem individualistes o no, tenim la capacitat i la necessitat de créixer en societat. L'avanç de la humanitat ha arribat per aportacions singulars amb l'objectiu d'aplicar-se en comunitat. Dit d'una altra manera,

l'espècie humana necessita estar connectada per a subsistir.

Un ràpid passeig per la història permet reconèixer que els hòmens i les dones s'han agrupat en pobles i territoris creant una identitat.

Les identitats sempre han sigut col·lectives. També els estaments o les classes estructurades en virtut del poder ho han aconseguit. Els poderosos s'han consolidat perquè han estat connectats a persones que han dominat. Els humils han

existit per la dependència i connexió amb uns altres grups. Així que, la humanitat ha sobreviscut al pas de mil·lennis per la connexió.

Les connexions, malgrat mantindre unes característiques comunes, han adoptat formes determinades en cada moment. La connexió té una essència i mil formes.

Els canvis socials són els que han influït en les diferents fórmules de connectar-se. Quan una societat s'ha transformat, inevitablement, les connexions han variat. Eixa transició mai ha sigut fàcil, ni tampoc ben acceptada. Les generacions que han pogut comparar una tipologia de connexions amb unes altres posteriors han sigut les més afectades.

Este debat es troba en plena actualitat. Els avanços científics i tecnolò-

gics han canviat la societat. No som els mateixos que fórem en néixer. Tot ha mutat. Pareix que cada vegada més ràpidament. No obstant això, continuem necessitant la connexió, però la que hem conegut ja no funciona. Ara som diferents. Eixe fet pot fer-nos creure que hem entrat en un món desconectat. Podem pensar que som més individualistes i que tenim menys dependència de les relacions socials. Potser no falten motius per a intuir-ho. Tanmateix, és cert que les connexions continuen d'una altra forma. Ha nascut una nova realitat: la virtual. Ha

vingut per a quedar-se. Hem d'aprendre a continuar connectats a través d'ella. Les formes canvien i el contacte personal està destinat a conviure amb el virtual. És així. La nostàlgia del passat és molt humana, encara que no podem viure exclusivament d'ella. Ens ha d'ajudar, això sí, per a salvar el millor que coneguérem.

En esta divagació relativa a la connexió, hi ha un espai on es viu tot d'una forma especial. Es tracta de la festa. Des de sempre dones i hòmens han festejat. Han acabat barrejant l'activitat amb els sentiments i la seua identitat. Així han sorgit i s'han consolidat les festivitats tradicionals. En elles, ha existit un element: la col·lectivitat. Cada festa necessita, per damunt de qualsevol cosa, compartir. Busca generalment la complicitat.

Açò es veu perfectament en el cas de les falles. El ritual del foc, fusionat amb la sàtira i la reivindicació, és la fórmula original de la festa fallera. Esta recepta és una manera de connectar-se. En principi, els protagonistes van ser el veïnat i les classes socials silenciades. Més avant, quan les classes dirigents de la ciutat s'incorporen a la falla, s'afegiren unes altres motivacions a la connexió. Per exemple, tractà de ser un pol d'atracció per a connectar el turisme amb la ciutat.

La connexió en el món de les falles pot entendre's de moltes maneres. Allò que resulta evident que a mesura que ha crescut, esta ha sigut més extensa i intensa. En l'actualitat, no dura exclusivament una setmana. Al llarg de l'any, fallers i falleres s'unixen per la cul-

tura, l'esport o la solidaritat. Compartixen més celebracions conjuntes. La connexió és un símbol de fallers i falleres. Com a bona tradició, la recent realitat virtual no ha entrat amb tanta força com en altres àmbits. Podem jugar un partit de futbol des de casa o parlar amb amistats situades a l'altra part del món. Però, la festa encara està concebuda per a viure's en companyia. És ben cert que qualsevol activitat fallera és viscuda hui des de les xarxes socials o altres mitjans tecnològics sense la presencialitat. Un aparell pot

recrear una mascletà o crear una falla. No obstant això, li falta el més important: la connexió.

Trobe que la festa fallera ens dona l'oportunitat de conservar l'essència de la connexió, quan tot canvie. El contacte personal és tan destacat que tenim la possibilitat de continuar en connexió. Els mòbils i la tecnologia són imparables, també en el món faller. Els fallers i les falleres vivim entre un món virtual i un altre real. No hem de renunciar a res, però sí que hem de quedar-nos amb el millor de cada temps. No ens desconnectem de res. Ni tan sols de la desconnexió.

DES CONNEXIÓ

ARTURO CHAVARRIA

 l dia anterior al fet que tot canviara va ser un gran dia, o això pensava. Em vaig des-
pertar com de costum sobre les set i mitja, vaig agafar el mòbil i vaig comprovar que havia fitxat a Lewandowski en la lliga Fantasy. Una vegada

alineat com a titular, vaig mirar el temps i les notícies des del llit. A les nou tenia una videoconferència de treball molt important i no podia demorar-me més, així que em vaig dutxar, em vaig vestir i em vaig preparar el desdijuni.

assaborisc el café recentment fet i com les meues clàssiques torrades amb oli picant, tomaca i sal. Vaig poder comprovar que en la premsa local feien referència al concert que anava a anar a la nit en el flamant nou auditori de la meua ciutat.

Després d'unes dues hores amb el meu cap i un bon client en la reunió telemàtica, em vaig submergir en l'en el més profund de les meues fulles de càlcul fins al mig dia com sol fer tots els divendres.

Abans de menjar vaig posar la televisió

per a acabar de veure un documental sobre cinema negre que havia deixat a mig fer la nit anterior. Vaig consultar una recepta nova de pasta en el mòbil i em vaig disposar a elaborar els millors macar-

rons al pesto que era capaç de fer veient el vídeo que un xef de prestigi havia preparat.

Després de dinar em vaig anar a fer una classe de cicle indoor al gimnàs, des que van posar bicis amb pantalles individuals, ja no m'he de cenyir a un horari

i fins i tot sembla que el monitor només em parla a mi.

Quan arribe a casa vaig veure que tenia una trucada perduda de la meua mare, li vaig fer una vídeo cridada, ja que sàvia que li faria il·lusió i vaig poder parlar també amb el meu pare i la meua germana.

Les portes del concert les obrien sobre les huit i mitja. Normalment quedava amb el meu amic David un quart d'hora abans a la porta però en esta ocasió no va poder comprar l'entrada, a causa dels bots de l'empreses de revenda, així que em va tocar anar sol al concert.

Com l'entrada que vaig poder comprar va ser de les ultimes que es van posar a la venda, em va tocar asseure'm molt lluny de l'escenari, així que em vaig ale-

grar molt en veure les enormes pantalles que havien desplegat per a l'ocasió. Sabent que havia viscut una gran experiència audiovisual em vaig disposar a anar-me a casa a descansar.

El dia que tot va canviar el primer que em va cridar l'atenció és que el mòbil, que el solc posar a carregar tota la nit en la tauleta, no s'havia carregat i tenia molt poca bateria. En alçar-me per a anar al bany de seguida em vaig adonar que s'havia anat la llum i possiblement a la meitat de la nit.

Després de trastejar un poc amb la caixa de fusibles em vaig adonar que no era un problema només meu sinó de tota la comunitat de veïns, per la qual cosa em vaig disposar a esperar que la llum tornara.

El següent del que vaig ser conscient és que no funcionava internet, ja no podia entrar a veure el meu equip de la lliga fantasy, ni podia consultar les notícies dels principals periòdics. També vaig ser conscient en eixe moment que el meu ordinador personal sen-

se la seua connexió a internet passava a ser com un electrodomèstic trencat.

Sabent que al no haver-hi electricitat tampoc podia encendre la televisió em vaig disposar a buscar una xicoteta ràdio de piles que tenia oblidada en un calaix desastre de la meua habitació, en connectar i començar a escoltar al locutor

de la meua emissora favorita vaig sentir alleujament però quan conforme va continuar parlant una espècie de calfred s'apoderar de tot el meu cos. L'apagada s'havia produït en tota Europa i no es coneixien les causes ni quan s'anava a restablir l'electricitat.

Conforme van anar passant les hores vaig tindre la necessitat de veure a la meua família i amics, però visc en una ciutat molt gran i no funcionaven els semàfors ni el transport públic. En eixe instant vaig prendre consciència de la tremenda dependència que tenim de l'energia, d'internet, de les pantalles i de tot el que s'alimenta amb electricitat. Van passar 10 hores i la meua sensació que havíem tornat a les caveres va créixer, que l'homo sapiens no era res sense tota eixa tecnologia a la qual li havíem acostumat.

Les poques notícies a les quals vaig poder accedir des del meu radi, venien a dir que no hi havia informació de per què s'havia produït l'apagada, ni quan podríem tornar a la normalitat.

Això és, la normalitat, eixa que havia tingut el dia anterior, eixa en la qual no havia tocat a cap persona, eixa en la qual la meua relació amb la gent era través de pantalles, amb la meua família, amb els meus amics, amb els meus companys de treball, amb el meu monitor de cicle indoor, amb un dels meus grups de música favorits. Pot-

ser en eixe moment tot va canviar, vaig saber que esta apagada m'havia canviat la perspectiva i una cosa nova va surgir del meu interior. Sabia que la meua relació amb les persones anava a canviar,

que el contacte humà, els abraços, els besos, les carícies no podien ser substituïts per les pantalles.

L'endemà, més o menys a les 10 del matí va tornar la llum. Era el moment de cridar a la meua família i amics per a quedar amb ells.

EL

NÚVOL

ESPIA

ENCARNA MABEL

Una Mare que acompanya

Hi ha núvols d'aigua al cel,
que quan els mires des del terra,
imagines moltes ovelletes
o algunes altres pareixen un ocell.

Però existeixen altres núvols,
on hi ha persones malvades
que sense adonar-te'n
et vigilen i et poden donar disgustos.

Algunes persones són conegudes
que gaudeixen amb el que pugés.
Però hi han altres que són estranyes
i critiquen tot el que faces.

Pots aprendre coses noves.
Algunes són molt interessants,
però altres no són tan bones
i millor sinó les trobes.

Viu la vida que tens a prop.
La família i les bones amistats
et podran acompanyar,
escoltar i ajudar en tot.

PRESIDENT,

GOLENT!

ONCLE GRANERO

Escolteu-me valencians
conte d'un fet vergonyós
dins de casa fang del gros
i ells dinaven com tirans.

Amb xicona i de fartà
i si això no sembla prou
Carlos fa com que no plou
i ens envia a fer la mà.

Chiva està feta una clenca
tots nadant com a cabrons
Carlos diu amb dos collons
«va a la Serranía de Cuenca».

Morint la gent a Paiporta
La Torre, Albal i Sedaví
i Carlos acaban-se el vi,
porta la corbata torta.

President i locutora,
locutora i president
ell estava molt calent;
ella vol ser senadora

I pensant amb la bragueta
ni al telèfon contestava.
Eixa nit només pensava
en llitar-se amb la xiqueta.

Li cridà la consellera
vol parlar de la riuà,
ell li diu «parlem demà»
com si fora sa portera.

El Ventorro va tancar
i ells tardaren una hora
Mazón i la presentadora
on s'hagueren d'amagar.

A hores d'ara no ha dit,
sense por ni tremolar,
eixa nit que va passar,
és de ser desvergonyit!

Que lo poble vol saber,
perquè encara no sap massa,
si li donà carabassa
o si es va deixar voler.

Ara per fi ha dimitit!
I ha d'anar a Picassent,
però més que per calent,
per tot el que ha mentit!

Amb la cosa de la DANA
jo no pare de pensar:
i que més li pot passar
a esta terra valenciana!

P A R A U L S

ANNA ANÒNIMA

Millor les orals, eixes que volen
Volen, i volen ser millors, més espontànies
Volen, i volen ser originals, personals i úniques
Volen i volen del cor a l'aire sense filtres, ni passos enrere
Volen i volen... (per l'aire)

De les escrites avui no et pots fiar
Volen i volen ser tan perfectes, tan coherents
Volen i volen ser tan correctes, tan adients
Volen i volen ser propostes per xatgpt
Volen i volen...(per les xarxes)

Les d'aquest llibret:
volen i volen dels nostres cors als vostres ulls
volen i volen obrir-vos les ments,
volen i volen encendre els vostres cors
volen i volen ser més que un conjunt de paraules.

LA

PONTALLO

ESTHER PAGÁN

Si em pregunten què em suggereix la paraula pantalla, la primera imatge que em ve al cap ja es dibuixa un tant borrosa...

En ella estic asseguda al sofà amb els meus germans. Els quatre, i quasi de manera religiosa, concentrats per a veure la programació infantil, just abans de fer els deures. Recorde una hora seguida d'entreteniment. Entre La cometa blanca o Barrio Sésamo. El cap de setmana, una miqueta més variat: els divendres: 1, 2, 3; els dissabtes, alguna sèrie fantàstica com V, o dibuixos animats. En qualsevol cas, era el nostre punt de trobada.

La cita quasi diària.

- Vinga!!!, corre!!! ... que ja comença!!! -

No hi havia alternativa per als qui arribaven tard. Després va arribar la varietat de canals i de programes... i també la guerra!!!

- Eh, passa'm el comandament!!! que em toca a mi triar!!!

- Però si no és teu!!!, canvia de canal que vull veure el futbol (ací la batalla era dura: tres xics i jo...).

- Ja portes molta estona..., quin avoriment..., fes zàping!!!

Amb el temps, la imatge ha anat transformant-se. El tsunami de la tecnologia i internet han fet que la gran pantalla reduísca les seues dimensions al mateix temps que l'espai per a compartir.

Ja no hi ha lluita pels canals... tenim programes, sèries i pel·lícules fets a mida del consumidor; fins i tot ens faciliten la cerca estudiant els nostres

patrons d'elecció. Ja no hi ha cercle al voltant del televisor per a veure programes en família... tenim TikTok, Instagram, ja utilitzats com a principal font d'informació per la Generació Z.

Ara la batalla està en fer-ne un bon ús:

- Hui no sé què veure..., però alguna cosa que no dure molt.

- T'envie missatges i no em contestes.
Però també en saber triar el moment
i en saber quan parar:

- Deixa ja el mòbil!!! que estem di-
nant...

I en tornar a connectar... amb la gent:

- Mira'm, que t'estic parlant, t'has
quedat embadalida...

A connectar amb la nostra part més
emocional... Els grans avanços tecnològics
mitjançant pantalles ens han fet obli-
dar que el cervell necessita precisament
de les emocions tant com d'alimentar-nos
o descansar. Les desperta un bes, una
abraçada, que fa que s'alineen les nos-
tres ones cerebrals, baixa el cortisol
i activa neurotransmissors reparadors com
l'oxitocina, la serotonina i la dopamina,
creant benestar.

No sabem el futur; espere que no si-
guem abduïts per una pantalla com li va
ocórrer a Madelein en la pel·lícula Pol-
tergeist... Ja estan ací!!!!...

UN
I

GEL

OGRÉ
PORPRO

MARÍ PURÍ

Un dia més, Silvia, o «Diva 'n' Dreamer» com la coneixien les seues quasi 90 mil seguidors, atrapada entre la càmera del seu mòbil, un micròfon i el cercol de llum que li va regalar la seua germana per a il·luminar-se en els vídeos, sempre li demanava el seu prestat, submergida entre el pensament sobre el nou contingut a preparar per a les seues xarxes i l'etern bronzit del seu mòbil quan el deixava en silenci per a intentar concentrar-se, la vibració no parava d'avisar-li, un nou correu, un missatge urgent, un nou assoliment, ¡¡ Ja tens

100 subscriptors nous ! ! , una trucada perduda...

La seua vida era una pantalla brillant, una infinitat d'avisos sonors i un món virtual que l'absorbia sense descans.

S'expandia en un perpetu treball, com un polp digital que estenia els seus tentacles per la seua casa, la seua família, les seues vacances i els seus sopars amb amics.

Una vesprada com una altra qualsevol, preparant un nou contingut al parc, asseguda en la gespa va

beure un glop d'aigua i mirant al cel va veure que el sol tenia el cel d'ocres i porpres, va sentir una punxada trista d'alguna cosa semblança a la soledat, malgrat tindre milers d'amics connectats en el seu

mòbil, bo, «amics», persones connectades a la seua vida a través de les històries que ella els proporcionava i de les quals a vegades pensava

¿com havien de ser les seues vides perquè el seu entreteniment fora apun-

tar-se a la vida d'una pobra xica, atrapada a l'altre costat de la finestra digital que observaven cada dia?

Amb un gest decidit, va lliscar el dit sobre la pantalla i va apagar el dispositiu. El silenci que va seguir va ser, per un instant, eixordador. Prompte va escoltar el cant d'un ocell, el murmurí del vent entre els arbres.

Va alçar la vista de la pantalla que ja no li recordava tasques ni dates de lliurament. Va veure les formes dels núvols, el verd intens de l'herba.

Sense el pes de les notificacions, la seua ment es va buidar i va poder, per primera vegada

en molt de temps, ser conscient de la brisa en la seua pell i de la calor del sol, sense sentir la urgència de comprovar si li havien escrit.

Va descobrir que en aqueix silenci digital, la seua ment treballava millor, concen-

trant-se en la bellesa de l'instant, en la pau d'un moment que era només seu.

La desconexió no va ser una renúncia, sinó un acte de recuperació, del seu temps, de la seua salut mental i de la capacitat de gaudir del món més enllà d'una pantalla.

Silvia va recuperar una part de la seua vida de la qual ja quasi no era conscient d'haver-la perdut, va recuperar la capacitat de decidir quan recollir les regnes digitals, baixar-se de la carrossa de cristall, tornant a ser la xica riallera i alegre que a ella tant li agradava ser.

MIRANT

GOP

ONCALL

JORGE MARÍN

Mateo quasi sempre mirava cap avall. No al sòl. A la pantalla.

Al matí, la llum es colava entre les persianes i li donava just en la cara. El dia arrancava amb ocells i cotxes passant, però ell no s'assabentava. El dit es movia només, a dalt, a baix. Com si tinguera memòria pròpia. Una vegada més. Altra. I una altra.

En el camp corria aire del bo, d'eixe que porta olor d'herba i mou els arbres com si xiuxiuejaren entre ells. Hi havia un gos perseguint res en concret, insectes que brunzien sense demanar permís,

i eixe silenci ple de vida que no cap en cap vídeo.

Mateo era allí. O això semblava. Assegut sobre la manta, amb el mòbil ben subjecte, el món seguia sense comptar amb ell.

En el restaurant, la sopa fumejava. Son pare parlava amb les mans, reia abans d'arribar al final de la història. Sa mare li seguia el joc, com sempre. Mateo no va alçar la vista. La pantalla li pintava la cara de blava, millor que qualsevol llum.

A la platja, la mar no callava mai. Les ones anaven i venien, deixant l'arena neta durant un segon. Un amic es va acostar amb una petxina, orgullós.

- Mira el que he trobat! - Mateo no va respondre. Estava a punt de passar de nivell.

En la piscina, l'aigua esguitava sense parar. Crits, carreres, reptes improvisats.

- Mira'm! - Mateo no va mirar.

A casa, els joguets dormien en caixes. El joc de taula seguia muntat des de feia dies, amb les fitxes quietes, com si esperaren torn. Ningú arribava.

La pantalla sí. La pantalla sempre demanava una altra cosa. Fins que una vesprada es va apagar. Sense avis. Negre total. Mateo es va quedar quiet. Va alçar el cap. Sa mare ho observava des de la porta. No hi havia cabreig en la seua cara.

Hi havia cansament. I alguna cosa que es semblava a la tristesa. El seu pare estava en el sòl, alçant una torre ell només. Ningú la tirava. Per la finestra, el cel començava a posar-se taronja.

Mateo va sentir una estreta en el pit. No va saber posar-li nom. Només va notar que alguna cosa se li havia escapat sense fer soroll.

L'endemà va tornar al camp. El mòbil anava en la motxilla. Pesava. Ho va tocar diverses vegades, quasi sense adonar-se. Costum pur. El camp li va semblar enorme. Un poc buit. El silenci li incomodava. No sabia què fer amb les mans.

Va pensar a traure-ho. Només un moment. Llavors va sentir un riure. De les de veritat. Un xiquet corrent darrere d'una pilota va caure, es va alçar rient, amb els genolls plens de pols.

Una formiga li va pujar per la sabatilla. Mateo la va apartar amb cura. El vent li va despenjar. El sol li va calfar la cara. I sense saber com, va tornar a recordar-se de la sopa, de la petxina, de la torre sense caiguda. El nus seguia ací. Més clar.

- Juguem? - li van dir.

Lucas va mirar la motxilla. Després va alçar la vista. Va assentir.

- D'acord.

Mentres corria, el mòbil seguia apagat, oblidat entre la tela.

Eixa nit va arribar a casa cansat. Cansat de veritat. Un dia dels quals s'adormen amb mig somriure.

A vegades no fa falta que res s'apague per a alçar el cap. Quantes vegades arribem tard a això?

UN

FL

PAULA PIÑANGO

Quan m'agobie o estic malament, el primer que faig és desenganxar-me del mòbil. Tampoc he sigut mai molt amiga de la tecnologia, però, curiosament, ara és l'únic fil que ens continua connectant.

De vegades busque el teu contacte, perquè veure que has canviat la teua foto o l'estat és l'única manera que tinc de saber que estàs ahí, que continues amb la teua vida, que vius i que respires. I també pense, a vegades, si eliminar-lo no seria millor que dependre d'una aplicació. Però és una cosa que no m'atrevisc a fer.

Aquest sentiment supose que és la prova de que has passat per la meua vida en algun moment, que ha ocorregut de veres.

Però ara només em queda aquest fil: comprovar la teua existència a través d'una pantalla.

P U N T O D E S

SOSE SANAHUJA

 ntre el ressò dels daus colpejant el tauler de parxís, els riures i sobretaules en el Jero, vaig créixer veient com les vostres mans no sols cosien vestits de fallera i centenars de disfresses, sinó que teixien un refugi. Aquelles quatre famílies no compartien sang, però sí la vida sencera en cada sopar compartit i en cada vesprada de costura.

Hui, després del silenci d'un comiat que ens ha deixat un buit en l'ànima, he comprés que el que vau construir no va ser només una amistat, sinó una lliçó de vida. Encara que el temps ens haja distanciats, el fil d'eixe vincle continua intacte en el que soc. Gràcies mamà, Antonia, Alicia, «Uclesa» per ensenyar-me que la família també es tria i es cuida, puntada a puntada.

CONNECTA

DES

P R E S I D È N C I A

Benvolguda comissió, membres de la directiva, fallers, falleres i amics. És per a nosaltres un honor immens dirigir-nos a tots vosaltres com a Presidència d'esta gran comissió en aquest 2026.

Assumim un altre any aquest repte junts, amb la il·lusió de qui estima la seua falla i amb el compromís de treballar per a que aquest any siga inoblidable.

Una falla és com una casa que es construeix dia a dia, i enguany, eixa casa té una absència que tots sentim en el cor. Volem tindre unes paraules de record i estima per a Amadeo, un dels nostres fundadors. Amadeo no era d'eixos que buscaven el protagonisme, però era de l'estirp de fallers que sempre estaven al casal. El trobarem a faltar, i especialment en eixes

partides de truc on ell posava tot el seu enginy. Estem segurs que, allà on estiga, encara ens voldrà dir, quina carta hauríem d'haver tirat en l'última mà. Sempre el seu record quedarà en nosaltres.

Però la vida segueix i la nostra falla es renova constantment. És una alegria immensa veure com la nostra família fallera creix amb els nous natalicis, són el futur de la nostra festa.

Els xiquets, els jóvens... Són el motiu pel qual continuem treballant amb tanta força

SALVA, LUÍS I JUANFER

i el que, en uns anys, estaran ací ocupant el nostre lloc.

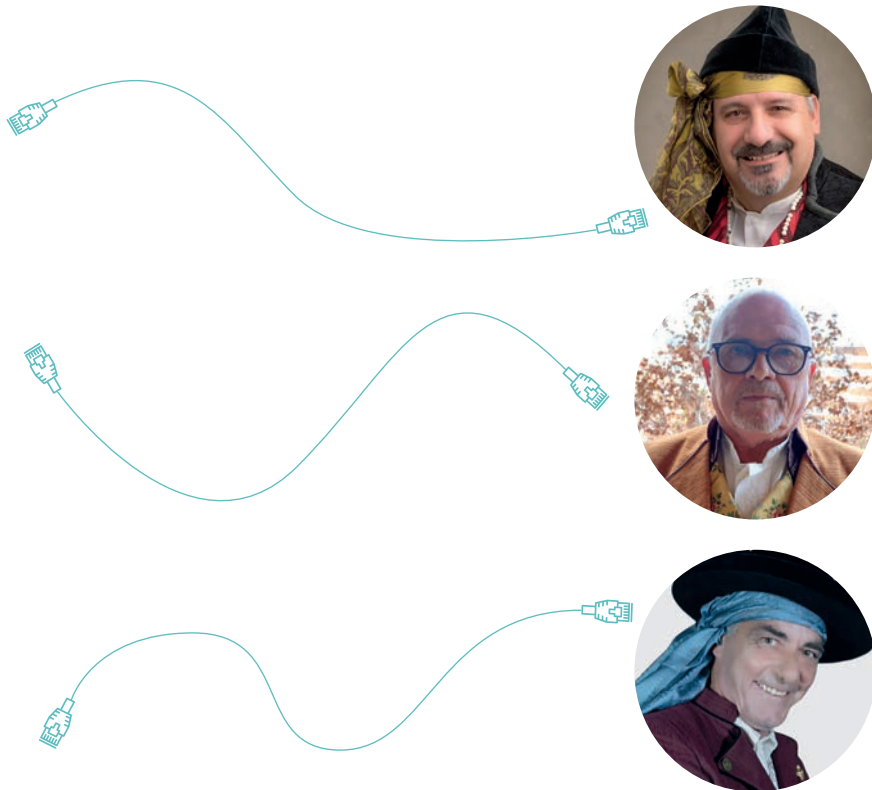
Donem la benvinguda als nous fallers que han depositat la confiança en la nostra falla, al nostre casal. Benvinguts a la que, des d'aquest any és la vostra casa fallera.

Gràcies a les falleres majors del passat exercici, Lorena i Adriana. Formareu sempre part del llibre d'Honor de la nostra falla. I benvingudes les noves regines 2026, Andrea Valero y Andrea Casañ, gaudir de l'any que teniu al davant i recordar sempre tot el viscut.

També vullguem agrair als nostres anunciants, que tots els anys ens ajuden a la confecció del nostre llibret, sent una ajuda important per intentar millorar-lo a poc a poc. Gràcies.

Ens espera una setmana de falles magnífica. Vos convidem a eixir al carrer, a lluir amb orgull el nostre sentiment i a gaudir de cada moment amb la germanor que ens caracteritza com a comissió.

Gaudim de les falles 2026!

DIRECTIVA

Presidència

Luis Pons
Salvador González
Juanfer Martínez

Asesoría Presidència

Mar Parra

Secretaria

M.ª José López
Gurleen Singh

Contabilitat i Tresoreria

Raquel Blanco
Esther Mellado

Contractacions

Fran Serrano

Delegació Loteria

Pilar Márquez

Bibliotecaria Arxivera

Salomé Gil

Delegació de Protocol

Aroa Alamino
Rocío Martínez

Presentació

María Pons
Inés García
Carmen Peiró

Ofrena

María Pons

Delegació Agrupació

Dori Parra

Festejos

Carlos Álvarez

Activitats Diverses

Alejandro Ros

Juvenils

Raúl Martínez

Gastronòmics

Pascual Sanz
Melanio Montaña

Delegació Casal

Francisco Serrano

Delegació Barra

José Esteve
José Balaguer
Mónica Chulià
Vanesa López

Comunicació i Xarxes Socials

Sofía Nieto
Lorena Martínez

Cultura

Julia Dolz

Llibret

Juanfe Sanahuja - Emi Godoy

Delegació Monument

Javier Fonfría

Delegació I+E

Juanfe Sanahuja
Sergio Visconti

Delegació Infants

María Hernández
Gurleen Singh
Aitana Navarro

Infants Agrupació

María Hernández

Delegació I+G

Salomé Gil

COMISSIÓ

Carmen M.ª Acevedo Parra
Fco. Miguel Alamino Alillo
Aroa Alamino Bautista
Fco. Jesús Alamino Bautista
Carlos Álvarez Gil
Alicia Amo Martínez
Vicente Amo Martínez
Víctor Argüello Lava
Ángeles Armero Berlanga
José Balaguer Blasco
Marcos Bandín Silvestre
María Barón Millán
Carmen M.ª Barres Pauls
Susana Barres Sebastià
Sofía Bauset Álvarez

M.ª Jesús Bautista Gabaldón
Lucía Bermejo González
Raquel Blanco Mellado
Alejandra Blasco Marzal
Susana Bornay Landete
Clara Bou Vidagany
Amanda Bru García
María Bru García
Fco. de Borja Bueno García
Francisco Juan Bueno Giner
Pilar Bueno Sanchis
Esperanza Calafat Delgado
Ada Càrcel Hernández
Antonio Carreño Jiménez
Claudia Carvajal Capilla

Rebeca Casas Martínez
Paki Castellano Guillem
José Pedro Cerdán Fernández
Mónica Chulià Pérez
José Ramón Chulvi Burgos
Mario Chulvi Rubio
Natalia Chulvi Rubio
M.ª Vicenta Collado Pérez
Sagrario Conde Carbacho
M.ª Teresa Conde Corbacho
Lucía Cortés González
M.ª Amparo Cuñat del Olmo
Amelia de la Torre Reyes
Ana Delia Díaz Mediavilla
Julia Dolz Martínez

Alicia Domínguez Castellano
Aaron Domínguez Marí
M.ª Carmen Esteban Reyes
José Esteve López
María Faubel Hernández
Daniel Fernández García
Clara Fernández Losilla
Lola Fernández Martí
Jordi Ferrández Chulvi
Nerea Ferrández Chulvi
Alejandra Florido Calafat
Javier Fonfría de la Torre
Nacho Fonfría de la Torre
Lorena Funes García
Pedro Funes García
Óscar Galindo Navarro
Adriana Galindo Pedregosa
Arnau Galindo Pedregosa
Rubén Galindo Torres
Omar García Cárcel
Andrés García Dolz
Inés García Dolz
Isabel García Mellado
José García Mesequer
Rosa M.^o Gaspar Romero
M.ª Salomé Gil Mora

Cristóbal Giménez Platero
Daiana Lucia Giovanini Bastonero
José Miguel Godoy Serrano
Alejandro Golfe San Martín
Salvador González Cabo
Pedro Joaquín González Camacho
Pilar González García
Irene González Soriano
Carles González Torres
Marc Grao Muñoz
Sofía Guayaquil Martínez
Aitana Guerola Fernández
Javier Gutiérrez Vigo
Noemí Gutiérrez Vigo
Amalia Hernández Cádiz
María Hernández Lanzat
Sara Hernández Lanzat
Ángel Hernández Salvador
Mario Higuera Parra
Hugo Jareño Gimeno
Adriana Jiménez Navarro
Lucía Josa Tena
Blai Juan Montoya
Daniel Lacuesta Bayona
Auxi Lanzat Roig
Laura Lanzat Roig

María Fca. Lanzat Roig
Fco. Javier Lázaro Moreno
Jesús Llíri Romero
Francisco Llopis Santos
Rafael Lluch Belmonte
José Carlos López Calvo
Óscar López Conde
Inmaculada López Faus
M.ª José López Faus
Isaac López López
Iván López Ortega
Joaquín López Pardines
Esther López Pérez
Vanessa López Ponce
Luis López Rubio
Martina López Velasco
Iván López Zabala
Sergi Lorente García
Marta Lumbreras Blasco
Raquel Madrid Palomares
Jorge Juan Marín de Gracia
Pilar Márquez Bermejo
Javier Martín Sevilla
Marta Martínez Collado
Lorena Martínez Gil
María Martínez Gil

Alberto Martínez Madramany
Alicia Martínez Madrid
Alicia Martínez Martínez
Juan Fermín Martínez Navarro
Raúl Martínez Parra
Rocío Martínez Parra
Dionisia Martínez Tercero
Ana Mateo Cases
Pablo Meana González
Esther Mellado Márquez
Lucía Menéndez López
Paula Mestre Rodrigo
Paula Milans del Bosch Martínez
Mati Montaña Alós
Melanio Montaña López
Inmaculada Montesinos Pons
Inmaculada Mora Rubio
Miguel Ángel Mormeneo Tel
Christian Navarro Armero
Patricia Navarro Armero
Amadeo Navarro Martínez
Aitana Navarro Moyano
Eva Navarro Ramírez
Julia Navarro Rodríguez
Paula Navarro Rodríguez
Marta Navarro Vallés

Sofía Nieto Torres
Cristina Oman Gallart
Desire Oman Gallart
Elisa Ortega Barres
M.ª José Ortega Barres
Mar Ortega Pinilla
Laura Ortiz Pau
Lucía Ortiz Pau
Fco. Santiago Ortiz Tercero
Berta Pagán Barres
Victoria Pagán Barres
Javier Pagán Castaño
Marta Parra Montaña
Adoración Parra Talavera
M.^a del Mar Parra Talavera
Yolanda Parra Talavera
María Elena Pastor Porras
María José Pau Casado
Carmen Pauls Soler
M.ª Isabel Pedregosa Moreno
Carmen Peiró Conde
José Vicente Peiró Pons
Carolina Peña Sánchez
Adrián Pérez Valera
Paula Piñango Camarena
Rubén Poggi Gaspar

María Pons Márquez
Luis Pons Pons
Isabel Porta González
Marta Ramírez Fernández
Raquel Ramírez Fernández
Luis Ramírez Moret
María del Carmen Ramón Morillas
Francisco Robledo Martínez
Ana Robledo Sánchez
Francisco Javier Rodríguez Laguna
Eva Rodríguez Lafuente
José Vicente Rodríguez Pérez
M.ª José Rodríguez Pérez
Teresa Roig Sales
Eduardo Roiz Estellés
Alejandro Ros Puerto
M.ª Antonia Rubio Núñez
Samuel Ruiz Escudero
Lucía Sanahuja García
Leire Sanahuja González
Juan Felipe Sanahuja Muñoz
M.ª José Sanahuja Muñoz
Ana Sánchez Capilla
Francisca Sánchez Capilla
Mario Sánchez García
Miguel Sánchez Rodríguez

Laura Sánchez Sánchez
Lourdes Sánchez Sánchez
Carlos Sanchis Sampedro
Pascual Sanz Alzamora
Nieves Sanz Llopis
Pedro Miguel Sanz Mir
Fco. Javier Serrano Martínez
Ángela Serrano Romero
M.ª Desamparados Simó Planells
Gurleen Singh Bornay
Elena Soler Lluesma
Irene Soriano Cuecos
Ainhoa Tomás García
M.ª Magdalena Tomás García
Cristina Torres Castillo
M.ª Pilar Torres Castillo
Paco Torres Manzaneda
Marta Torres Monzó
Nuria Utiel Valero
Andrea Valero Sánchez
Sofía Valero Sánchez
Miguel Ángel Valero Terrón
M.^a del Mar Valero Vicente
M.ª Teresa Vallés Ruiz
Domingo Vázquez Orón
Miguel Vázquez Peláez

Jannet Velasco Nieto
José Vidal Ros
Visitación Vigo Arroyo
Concepción Villarroja Semper
Sergio Visconti Domingo
Jerónimo Zambrana Agostinelli
Noelia Zambrana Bueno

RECOMPENSES

COMISSIÓ INFANTIL

Distintiu Argent

Mateo Lluch Alamino
Irene Sanchis Cuñat

Distintiu Or

Vega Amo Fernández
Sofía Cerdán Pons
Sofía Jiménez Navarro
Carlos Martín Sanz
Aitana Serrano Chulià

COMISSIÓ MAJOR

Bunyol Argent

Carlos Álvarez Gil
Sagrario Conde Corbacho
Nacho Fonfría de la Torre
Andrés García Dolz
Alejandro Golfe San Martín
Óscar López Conde
Joaquín López Pardines
María Martínez Gil
Inmaculada Mora Rubio
Marta Torres Monzó

Bunyol Or

Javier Fonfría de la Torre
Rubén Galindo Torres
Alejandro Ros Puerto
Pascual Sanz Alzamora

Bunyol Fulles de Llorer

José Manuel Balaguer Blasco
Salvador González Cabo
José Carlos López Calvo
Alicia Martínez Martínez
Juana Carmen Pauls Soler
Miguel Sánchez Rodríguez

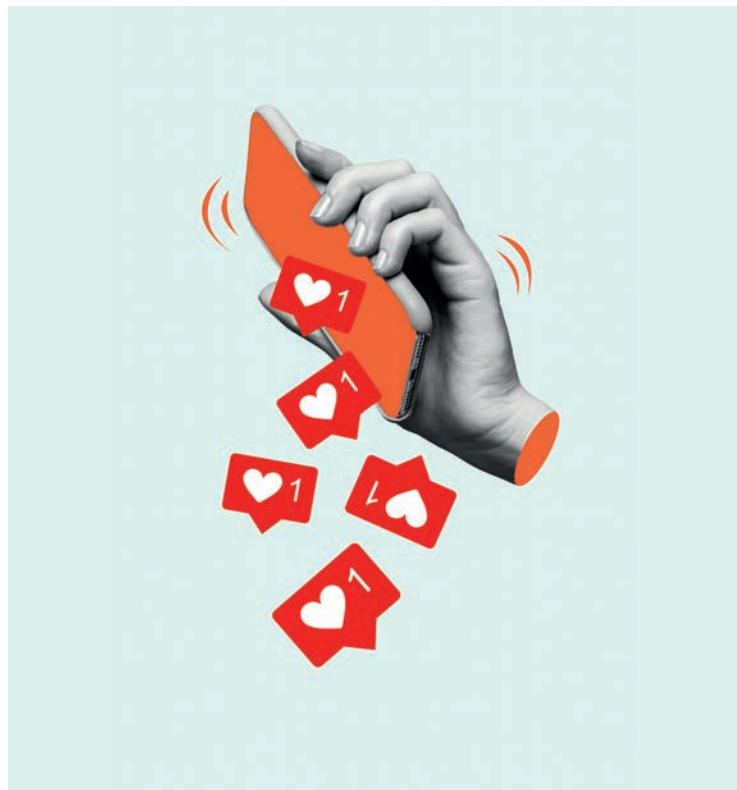
Bunyol Brillants i Fulles de Llorer

Clara Fernández Losilla

María Pons Márquez

Lourdes Sánchez Sánchez

Miguel A. Valero Terrón

FALLERA

Hui tinc el plaer de dirigir-me a vosaltres com a fallera major de la nostra volguda falla, per a mi parlar de Sant Vicent de Paül Diputada Clara Campoamor és parlar de casa, de les meues arrels i d'eixa família a la qual pertany des de fa vint-i-tres anys.

Quan pense en la nostra comissió em ve al cap la calor humana que es respira al casal, les mirades còmplices abans d'un acte, els nervis compartits i eixe sentiment d'unitat que només nosaltres sabem crear. Som una comissió que ha escrit, que ha lluitat i que continua escrivint la seua història amb orgull

ra, xiquet i xiqueta que poseu il·lusió en cada detall.

Vull donar-vos les gràcies per l'acollida, per les vostres paraules d'afecte i per la vostra confiança. Des del primer moment he sentit que no camine a soles, que darrere de cada pas hi ha una comissió forta, valenta i plena de cor. I això és el millor regal que una fallera major pot tindre.

ANDREA VALERO SÁNCHEZ

MAJOR

i dedicació. I formar part d'ella com a fallera major és un somni fet realitat.

Aquest any que estic vivint és un regal. Un any per disfrutar, per seguir impulsant la nostra festa i demostrar que les falles són cultura, tradició i emoció. Però, sobretot són persones. Vosaltres. Cada faller, cada faller-

Hui, també vull enrecordar-me de la xiqueta que m'acompanya en aquest somni, Andrea, és l'energia i la innocència que em recorden cada dia perquè estime aquesta festa. Andrea, eres el present i el futur de les falles, i tindré't al meu costat fa que aquest any encara siga més especial.

Als nostres presidents, Salva, Luis i Juanfer, gràcies per la vostra dedicació i per acompanyar-nos en tot moment. I a totes les persones que, d'una manera o altra, treballem perquè la falla continue avançant.

Vull també dedicar unes paraules d'agraïment molt especial als meus pares i la meua germana. Gràcies per fer

possible que aquest somni es convertisca en realitat, per estar sempre al meu costat i per ser el meu suport més gran. La vostra estima, comprensió i dedicació fan que tot siga més fàcil i bonic. Gràcies per creure en mi i animar-me sempre a somiar en gran.

Tinc la convicció que junts viurem moments inoblidables: l'olor de la pólvora al despertar, l'emoció de les recollides de premis, la màgia de la plantà, l'orgull de vore el nostre monument alçat, el silenci respectuós d'una Ofrena plena de sentiments i, finalment, el comiat de les flames que cada any ens ensenya que tot renaix amb més força.

Espere amb moltes ganes la setmana fallera i poder viure tot açò al vostre costat, compartint alegria, emoció i germanor.

ANDREA VALERO SÁNCHEZ

Andrea és festa, és llum i és valenciana,
és bressol i bandera de la nostra alegria
arrelada al casal des del primer dia,
hui regna la falla amb la seua simpatia.

Des que va nàixer porta Diputada al pit,
Sempre ha tingut clar el seu destí,
Ara la vida li dona, el desig complit,
la banda que fa justícia al seu camí.

En ella vibra l'olor de la mascletà,
de la falla té tota l'essència
l'alegria de la nit de la plantà
i l'amor incondicional a València.

Lourdes, Miguel Ángel i Sofía,
aporten la força que la sustenta
i ara estan plens d'orgull i alegria
perquè és ella qui ens representa.

Quan arribe a la plaça il·lusionada,
la Verge la rebrà engalanada
i escolte el seu nom emocionada,
Andrea Valero Sánchez, Fallera Major de Diputada.

FALLERA MAJOR DE DIPUTADA

Juanfe Sanahuja

SANT VICENT DE PAÛL
DIPUTADA CLARA CAMPOAMOR
2026

FALLA

Aquesta falla ens convida a reflexionar sobre la societat actual i el seu vincle amb el món digital. Ens endinsa en un laberint on se'ns mostra com els mòbils, aliats diaris, es transformen en una trampa invisible. Eixir-ne i tornar a connectar amb la vida real es converteix en el gran desafiament.

Amb el lema «Connecta-des», la falla gran d'enguany alça la veu per denunciar amb sàtira i crítica com hem deixat que els dispositius digitals ocupen els espais més íntims i quotidians. Des del bany fins al llit, des d'un viatge espiritual fins a una trobada amorosa, els nostres ninots mostren situacions

Lema

CONNECTA-DES

Artista

VICENTE JULIÁN

Explicació

JUANFE SANAHUJA

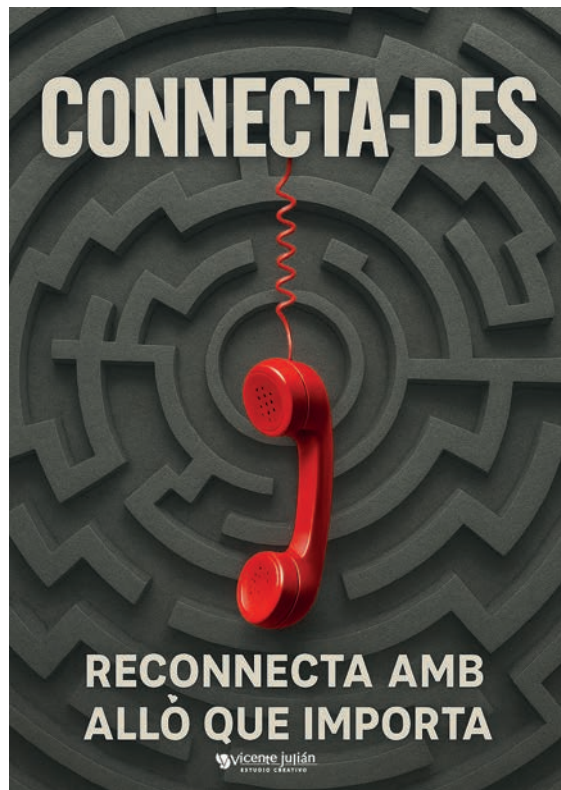
GRAN

reconeixibles on el mòbil s'ha convertit en protagonista... i també en un laberint del que costa molt eixir.

Cada escena d'aquesta falla és un espill que ens sacsa

i ens fa riure alhora, amb un missatge clar: cal recuperar la presència, la mirada, el silenci, la conversa. Perquè viure no és només estar connectat, sinó **desconnectar per tornar a sentir**.

I ho fem, a més, amb una aposta clara per la sostenibilitat, el nostre artista ha utilitzat materials ecològics, reciclats o d'economia circular.

El Peregrí

Per sendes de sol ixent,
amb els seus dispositius
i més cables que aliment,
ha creuat per tots els rius.

Si li ha dit el google maps
per on ha de caminar
sembla un camí de caps
no es poden mai alçar.

En lloc d'un mapa vell
o un calze d'aigua fresca,
cables i tota la pesca
ha de cuidar l'aparell.

Fa el camí en quinze dies,
amb motxilla carregada,
però du més bateries
que roba ben preparada.

Vol trobar pau interior,
i sols mira la pantalla
el seu vici és superior
està perduda la batalla.

Parella

Una espurna de calor
i una paraula sincera
per escrit perd el valor,
de la dita verdadera.

Ell envia un cor brillant
Ella escriu un «t'estime»
han de mirar-se un instant
per a fer que allò s'anime.

Compartixen la cadira
i una vida per somiar
la parella que no es mira
i un mòbil que els fa callar.

S'ha inventat el cibersex
i això ho dic de veritat
de segur és mes complex
que fer-ho en la realitat.

L'amor d'una parella
quan és bonic i vertader
és com música en l'orella
i no un missatge traicioner.

Dormint sobre el mòbil

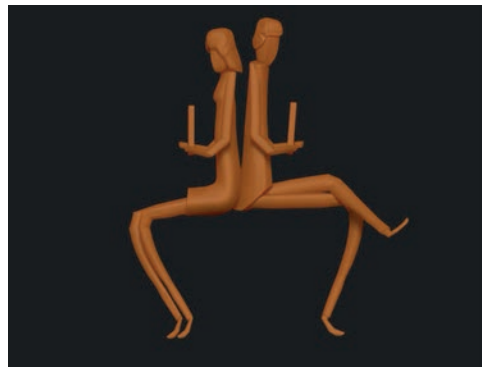
No li donen ni un respir,
en esta enginyosa falla
el ninot sols vol dormir
al damunt de la pantalla.

Amb el mòbil com coixí,
i la llum blava en la cara
no es pot dormir així,
és una forma molt rara!

Sempre una revelació
fa que et tornes a girar,
i et suplica l'atenció,
per dormir sense mirar.

Cada avís és com un colp,
no té prou amb un sol dit
vol tentacles com un polp
i el cervell ja s'ha rendit.

Com un far en la foscor,
fa que continues despert,
has de dir-ho sense por:
vull que em tracte un expert!

El tron digital

Ell governa concentrat,
i no pot desconnectar
de la seua activitat,
ni quan comença a cagar.

Un despatx improvisat,
ací la tasca no termina
encara que ja hages cagat,
i no estés en l'oficina.

Amb aires de majestat,
cada clic és un decret
i penja amb velocitat,
per poder tirar-se un pet.

Abans d'anar a cagar,
el faller feia provisió
el llibret volia agafar
i llegir-ho amb devoció.

Ara el tron és digital
fins per al més llibreter
i el llibret tradicional
ha perdut el seu paper.

Laberint

Un sol toc i ja estàs dins,
de les xarxes vols gaudir,
però una volta endins,
costa molt retrocedir.

Cada mur conté un missatge,
cada clic la distracció,
que et despista del viatge
en esta nova dimensió.

El camí semblava clar,
però perdem la direcció,
si el cap no pots alçar
quan reclama l'atenció.

Dibuixem la nova vida
En el nostre laberint
que potser no té eixida
però entrades més de vint.

Diputada vol mostrar-te
com les xarxes de pescar
també poden atrapar-te
si no et pots desconnectar.

PORT

RODAMONS

Hola. Sí, soc jo de nou. Torne amb vosaltres com tots els anys, des de fa ja uns quants. Torne de l'única forma en què jo sé parlar amb vosaltres: a través d'un escrit en un llibret. Us comptaré alguna cosa que em va succeir no fa massa temps.

Anava jo pels meus camins, com de costum, amb la meua motxilla penjada a l'esquena, el meu pensament en els núvols i observant la naturalesa, el temps i les flors. Pensant en mil coses, planejant el meu següent pas... Bé, planejant no, ja sabeu que jo els passos van un darrere d'un altre, fins a l'infinit.

Vaig arribar a una zona boscosa i em vaig trobar amb un grup de persones. Semblaven estar passant-ho bé en la naturalesa.

Ciber-excursionistes, crec que em digueren. Bé, el cas és que estaven caminant per la naturalesa i vaig decidir que podia ser una bona oportunitat de fer uns amics, una bona conversa amb ells, una miqueta de comunicació humana, que em comptaren alguna cosa nova, com van les coses pel món, si val la pena anar a algun lloc...

Però em va sorprendre que no estaven parlant entre ells. Portaven tots les orelles tapades per uns xicotets taponos. Semblava que algú els estava comptant alguna cosa, perquè un somreia, l'altre semblava que seguia la música, altre parlava constantment a una capseta de llum que duia penjant...

No sé realment què estaven fent, perquè jo quan camine al costat d'un humà, m'encanta comunicar-me amb ell; que

em conte anècdotes, que jo li compte les meues... Hola!, com et dius? On vas? Qui eres?...

Però ells caminaven, uns al costat dels altres, cada un en la seua història.

Vaig tocar el muscle d'un d'ells i el va sorprendre lleugerament. Va fer un gest d'esglai de: «Eh, no t'havia vist vindre». Es va llevar un dels taps men-

tre que l'altre ho continuava portant en l'orella.

Va dir:

-Hola, no li havia vist. Perdone. Què desitja?

Jo li vaig comentar:

-Bé, si estan caminant per la mateixa senda que jo, m'agradaria acompanyar-li, si és possible.

-Ah, clar. Sí, sí. El camí és lliure-em va dir. Es tornà a ficar el tap a l'orella i continuà parlant a soles...

No passava res encara que estaven junts. Tots estaven un poc ocupats mirant unes xicotetes pantalles lluminoses. No observaven la natura. Bé, algun d'ells sí. Bo, més que observar-les, semblava que estigueren amb aquest xicotet aparell volent gravar-ho tot.

S'acostava a una flor, li feia mil fotos per tots els costats a la xicoteta floreta, pensava uns moments i amb un gran somriure, començava a parlar a la pantalla i contava que s'ho estava passant molt bé a la natura, després menejava els dits

per la pantalla al mateix temps que deia per a si mateixa: reel creat, #floretabonica #diacamp #fantastic #....

Quan amb curiositat de nadó li vaig preguntar que era allò que li divertia tant, hem va dir:

-Estava fent un vídeo i pujant a les xarxes socials-això em va explicar quan parà de parlar-li a la pantalla, clar.

Jo no sabia molt bé que és el que estaven fent, però vaig somriure com si m'acabara de contar un gran

secret...

Uns altres estaven, vinga manejar la pantalleta per l'aire, semblaven que estigueren intentant orientar-se com si es tractara d'una brúixola.

Movien a dalt i a baix aquest xicotet quadradet lluminós.

-Mòbil -em van dir.

-Ah? Mòbil. I què fa aquesta meravella?

Algun d'ells es va quedar mirant-me.

Tots començaren a parlar a l'hora:

-Cavaller, com que no coneix el mòbil? No té un?, es tracta d'un Fake, publicquem..., que bo és vosté... Amb això fem un tiktok ara mateix...

I al meu voltant tot eren rialles....

F i n a l m e n t un d'ells pogué calmar-se i em parlà:

-La tecnologia hui és imprescindible. Com s'orienta? Com parla amb les persones llunyanes?...

-Bé, jo no necessite orientació. Jo simplement seguix els meus passos. I per parlar m'acoste a les persones.

-Eh, a veure si aconseguix comprendre'm. Com que no té mòbil? I si es perd, Com avisa? I si hi ha algú que li ha ocorregut alguna cosa?

-Eh, bo, doncs, no sé. Simplement, espere que passe algú i li ho comente o continue caminant fins al següent poble i allí resolc la necessitat.

-Ja, però cavaller, i si es perd al mig del bosc?...

-No em puc perdre mai, perquè no tinc un lloc fixe on arribar... cada dia vaig on surt. I per a orientar-me. Doncs mire el sol, mire... Ah, sí, la molsa. La molsa sempre creix pel costat nord de les roques i dels arbres. Eh, mire el caminar de les formigues, perquè tots els formiguers tenen

les eixides sempre cap al sud. Eh, bo, i si no, simplement per a què he d'orientar-me. Seguisc els meus passos i ja està, no?

-Ja, però, no fa fotos del que va ocórrer? I vídeos? O Com saben els seus followers que està

fent?... Es perdrà moments.

No sabia de què m'estava parlant... Però com pareixia tan important per a ell, li vaig contestar:

-Clar, no, no, jo no gaste estos aparells, simplement observe i grave en la meua memòria. Ah, bo, sí, també tinc una xicoteta llibreta i un llapis

per a anotar aquelles anècdotes que em semblen més divertides o paisatges que m'agradaria tornar a re trobar-me en un altre moment.

Algun dels personatges amb els quals m'havia trobat en aquest grup van girar els quadradets lluminosos cap a mi i van començar a gravar-me.

-Increïble. Això ens donarà un munt de *likes*.

-Eh? De què?

-Ho puge a l'Insta ara mateix... Jo t'ho retwittee, fem-ho viral, je, je, je...

Els estranys personatges ocults darrere de la pantalla lluminosa, no paraven de dir coses estranyes, com si eixe artefacte poguera contestar-los:

-Ben volguts followers estem en Streaming; ens hem trobat una persona, un desconnectat, és molt cringe, amb un outfit demodé, no vintage, no... Diu que no sap que és un mòbil, ni internet, ni el wifi... He decidit stalkear el seu perfil en Instagram, Facebook... I no apareix. El seu nick pareix ser Rodamons, això hem entés. Està

per a un Glow up, és un boomer, encara que ell defén que és feliç que no necessita followers, ni likes que té un bloc on sabia les seues vivències, si, si hem dit un bloc, no blog... Malgrat tot això és un tipus cool, crec aconseguiria ràpidament el top ten si connectarà in live per a un tick-toc amb nosaltres.... Creiem que podria ser influencer si comptarà les seues aventures...

Vaig decidir abandonar aquell grup de gent estranya, vaig girar ràpidament per a canviar el meu camí i allunyar-me de les pantalles lluminoses i de l'estrany idioma.

Eixa nit quant va caure el sol i vaig trobar un recer on descansar, vaig començar a donar voltes sense parar, ressonaven al meu cap totes les paraules rares que no aconseguia entendre, no compre-

nia com estes persones no eren capaços de contemplar la natura, de conviure entre elles, de compartir el moment de caminar juntes...

Per a la meua desgràcia eixa va ser una nit eterna, cada vegada que aconseguia agafar el son, al meu cap apareixien laberints amb parets gegants a través dels quals jo em movia sense trobar l'eixida i al fons sonaven like, follower, líder, influencer, tweet, instagram, reel... Tractava d'orientar-me per eixe gegant laberint, però les veus que no paraven no em permetien centrar-me; al mateix temps flaixos lluminosos m'impedien veure més enllà. Paraules,

llums, tot m'impedia centrar-me i no era capaç de trobar l'eixida.

Finalment després d'una nit eterna, va començar el dia i la calor del sol em va fer despertar i eixir del malson

en la qual m'havia trobat. Vaig despertar vaig fer un gran badall, tranquil·lament vaig incorporar-me, una vegada assegut em vaig quedar observant el paisatge i després d'un xicotet desdejuni vaig decidir alçar-me i continuar el camí per sort per a mi només era un malson que havia durat una nit; esperava que en caure el sol no tornaria a repetir-se.

...Continua en l'explicació de la falla infantil.

P R E M I S

- 2on Classificat Parxis Agrupació Rascanya
- Premi THE BEST Disfreses infantils Agrupació Rascanya
- 3er Premi de Betlem Lliure disseny Agrupació Rascanya
- 3er Premi de Postals Agrupació Rascanya - Andrea Casañ Lanzat
- 3er premi concurs de microrelats Agrupació Rascanya - Juanfe Sanahuja
- 2on premi concurs de poesia Agrupació Rascanya - Juanfe Sanahuja
- Premi La recicla d'Ecovidre
- 2on Premi falles sostenibles de Caixa Popular
- 3er premi Caliu de l'Ajuntament de València
- 1r premi de Falles Experimentals Infantils de la ciutat de València
- 5é premi Caliu de l'Ajuntament de València
- 1er premi d'Enginy i gràcia al Ninot de l'Exposició de l'Agrupació Rascanya
- Millor llibret de l'Agrupació Rascanya
- Nominat al premi Mocador de lletres falleres - Trans i falles de Juanfe Sanahuja
- Nominat al premi lletres falleres al millor llibret de la Comunitat Valenciana
- Nominat al Premi Ortifus a la coherència d'un llibret de Falla
- 25é Premi de la ciutat de València per la promoció de l'us del Valencià en un llibret de falla

EL NOSTRE GRUP
DE BOLLERS REGIONALS:
UNA FAMILIA QUE BAILLA

El grup de balls regionals de Diputada va nàixer de la il·lusió d'un grapat de persones que estimem la nostra terra, la nostra música i les nostres tradicions i que, sobre tot, teníem ganes de viure-ho.

Amb estes ganes compartides de ballar i de passar-ho bé, començarem aquest camí juntes, sense imaginar que, amb el temps, aquell primer pas es convertiria en una gran família.

Assaig rere assaig, hem anat aprenent, millorant i, sobretot, gaudint juntes, fent del ball una excusa perfecta per trobar-nos i fer falla, ja que des

de que vam començar amb el grup, acabem els dimarts d'una manera diferent.

Al llarg dels anys, el grup ha anat creixent, sumant rialles i complicitats. Hem ballat en balls al carrer, danses, presentacions i, com no podia ser d'altra manera, en la setmana fallera. Cada assaig és un espai de trobada i cada actuació, una manera de mantindre viu el patrimoni cultural que hem heretat.

Ens encanta eixir a ballar quan arriba el moment, vestir-nos amb orgull i compartir amb el barri i amb tota València la música i els balls de sempre. Però, més enllà de les actuacions, el millor del grup és el bon ambient i el sentiment de formar part d'una gran família fallera.

Els balls regionals no són només passos i música: són memòria, identitat i sentiment. Quan ballem, connectem amb qui va vindre abans que nosaltres i, al mateix temps, obrim el camí a qui vindrà després.

Per això, des del nostre grup volem convidar a totes aquelles persones que tinguen curiositat, ganes d'aprendre o simplement il·lusió per ballar, a unir-se a nosaltres. No importa l'edat ni l'experiència; només cal tindre estima per les tradicions i ganes de compartir bons moments i de pasar-ho bé.

Les portes estan obertes per a tot el món.

Perquè a la nostra falla, la tradició es balla... i sempre es balla millor en companyia.

FESTOJOS

ANIVERSARI

El 44é aniversari de la falla Diputada va ser una jornada plena de celebració, alegria i convivència. Des de primera hora del matí, l'ambient ja era festiu, i es va organitzar un quinto i tapa perquè tots els fallers pogueren gaudir i compartir bons moments mentre els nostres magnífics cuiners s'encarregaven de preparar el menjar.

Ja a la vesprada, la celebració va continuar amb el lliurament de les «L» als nous fallers, un acte molt emotiu que simbolitza la benvinguda oficial a la nostra gran família fallera. Després va començar el Tardeo, que va omplir de música i diversió la vesprada.

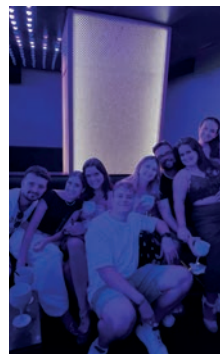
Sens dubte, va ser un dia per a recordar, ple d'il·lusió i orgull per ser part d'esta gran falla.

TARDEO «LA RUTA»

El passat 12 de juliol, el pub Bamboo es va omplir de bon ambient i riures gràcies al tardeo de «La Ruta», que va reunir les falles San Juan Bosco, Duque de Mandas, Padre Viñas - Agustín Lara, Musico Espi Gravador Fabregat i la nostra falla a organitzar el primer Tardeo conjunt fora d'un casal.

Entre copa i copa, música, balls i selfies, la vesprada es va convertir en una autèntica festa fallera on la diversió estava assegurada. Un esdeveniment que va deixar clar que quan les falles s'ajunten, no hi ha tardeo que es resisteix. Gràcies a tots els que vau vindre i ho vau fer inoblidable.

MIG ANY

Es va viure un dia de convivència i bon ambient. Primer es va oferir un quint i tapa per a la gent, on es reflectia bon rotllo i els fallers van poder gaudir d'un aperitiu mentres s'anava creant ambient. Després, el grup de treball es va reunir per a fer-se una foto conjunta, reflectint la companyonia i la implicació de tots.

Per al dinar, ens van preparar els clavaris de sant Jerònim olles d'arròs amb fesols i naps, un menjar típic valencià, cuinada en grans calders i compartida entre tots els assistents, gaudint amb un menjar tradicional. A la vesprada es va realitzar un Tardeo en el qual va acudir la gent a gaudir d'un bon ambient de festa.

SANT JOAN

El dia de Sant Joan en Diputada va ser una jornada molt agradable i plena de diversió. Al matí es va realitzar un quint i tapa, acompanyat de jocs d'aigua i unflables on tant majors com infants van gaudir molt, llançant-se aigua els uns als altres i creant un ambient molt refrescant i festiu.

Més tard va tindre lloc el menjar de sobaquiello, compartida entre tots els assistents. A les 20.00 hores es va encendre la foguera de Sant Joan, un dels moments més especials del dia. Després es va celebrar el sopar i, ja a la nit, va haver-hi disc mòbil amb DJ Corfa, que va posar música i va donar un gran ambient de festa, tancant el dia d'una forma increïble.

DINAR DE NADAL

El dinar de Nadal en la falla Diputada va ser un dia ple de celebració i emoció, aprofitant la màgia d'estes dates tan especials. Volíem compartir-ho amb els nostres fallers, per això la jornada va començar al matí amb un quinto i tapa per a anar entrant en ambient i gaudir de la companyia.

A les 14.00 va tindre lloc un dinar de Nadal per tot lo alt, amb un menú especial preparat amb molt de carinyo per a tots. Ja a la vesprada, la festa va continuar amb un Tardeo en gran, que va posar el fermall final a un dia inoblidable.

PÂGINES

ESPORTIVES

V CAMPIONAT DE TRUC – MEMORIAL AMADEO NAVARRO

El passat 19 de juliol es va celebrar el quint campionat de truc de la Falla Diputada, en honor a Amadeo Navarro, que segur des de dalt va gaudir veient a tots intentar farolejar sense que se'ls notara la cara de pòquer.

La vesprada va estar plena d'emoció, riures i algun órdago que quasi provoca un infart als jugadors... i als espectadors. Va haver-hi mirades sospitoses, mans suades, i algun «Joc Fora!» històric que passarà a la llegenda fallera.

No van faltar els piques amistosos, els consells savis dels quals «ja va guanyar fa anys» i els cops de sort inesperats que van demostrar que, en el truc, no tot es mesura en cartes: també importa l'enginy... i un poc la sort del sant.

Volem donar les gràcies a tota la gent que va vindre: jugadors, espectadors i els que només van vindre per la cervesa i els riures. Gràcies a vosaltres, este memorial es convertix en una trobada plena d'humor, amistat i baralla... perquè el truc més gran va ser que tots eixim guanyadors.

🏆 L'EQUIP DE FUTBOL DE LA FALLA

Crònica oficial (més o menys)

Si hi ha alguna cosa que defineix a este equip no és la tàctica, ni el físic... és l'esperit faller. Salten al camp amb la mateixa il·lusió amb la qual es planta la falla: sense saber molt bé com acabarà, però amb ganes de comboi.

🟢 PORTERIA

Óscar

El nostre guardià baix els pals. No serà Courtois, però li posa tantes ganes que sembla que li deguen diners si marca el rival. Es tira a tot, fins i tot a pilotes que van fora. Un Cassillas versió casal: reflexos, coratge i zero por al ridícul.

🛡️ DEFENSA

Iván

Eixida de pilota neta i elegant. El Beckenbauer de la falla, saca la pilota jugada encara

que tinga tres rivals damunt... amb la calma de qui compra el pa.

Alberto

El nostre Sergio Ramos, entra amb decisió i ix amb orgull. Si cal repartir, repartix.

Fran

No destaca per la velocitat, però sí per la presència. És Piqué després d'una paella: arriba tard, però quan arriba, es nota.

Álvarez

Ve quan pot. El defensa intermitent, apareix en partits importants i desapareix en entrenaments. Misteri tàctic.

Paco

Cada eixida de pilota és una aventura. Arranca des de darrere i la perd... sempre. Més perillós que una traca mal encesa.

Dani

Sempre pel sòl... però amb motiu. El nostre Makelele faller, roba pilotes com si foren bu-

nyols en l'ofrena. No és que caiga, és que baixa al sòl a treballar. Si veus a algú tirat recuperant la pilota, tranquil: és Dani fent la seua màgia defensiva

MIGCAMP

Esteban

El cervell de l'equip. Entre Xavi i Busquets però versió orxata. Ordena, mana i repartix joc. Si l'equip funciona, és gràcies a ell.

BANDES

Kike

El golejador. Nostre Lamine Yamal, sempre en el lloc correcte. No pregunta com, pregunta quants.

Quique

Qualitat pura. L'Iniesta de la comissió. Controla amb seda i passa amb carinyo.

Marc

Garra i sang. El Gatusso faller. Corre encara que no hi haja pilota.

Aaron

Fort com un bou, però li costa córrer. El Lukaku del casal: potència sense turbo.

Rubén

El Kanté de la falla. No sap on va la pilota, però ell va darrere segur.

Jordi

Nostre Bale particular. Talent ocult... en el sofà.

Carles

Apareix com els focs artificials: quan menys t'ho esperes.

Javier

Ve poc. Està en plantilla, però en versió resumida.

DAVANTERA

Galindo

Davanter tanc. Amplet, sí... però imparable. El Adama Traoré amb bocata. Si es gira, és gol o falta.

Pedro

L'artista. Marca golassos. El nostre Benzema, definix amb classe encara que el partit estiga trencat

ENTRENADOR

Alejandro, el míster

Porta tres anys dirigint a l'equip, la qual cosa ja el convertix en llegenda de la banqueta fallera. El nostre Guardiola del casal, amb pissarra imaginària, xarades motivacionals i canvis tàctics que ningú entén... però es respecten.

DIPURUNNERS: DESCONNECTAR CORRENT

Els Dipurrunners ho tenen clar: córrer és una de les millors maneres de desconnectar. Desconnectar del mòbil, de les pantalles, del soroll digital... per tornar a connectar amb el cos, amb el carrer i amb la gent. I, de pas, establir un pont ben ferm entre dos mons per a ells sempre caminen junts: les falles i l'esport.

Si alguna cosa definix als Dipurrunners és la constància. I enguany, directament, la persistència amb premi. El grup de dipurrunners viatgers ha completat el circuit de les SuperHalves, les sis mitges maratons més potents d'Europa. No és poca cosa. I encara menys si tenim en compte un detall que ens permet traure pit amb elegància fallera: tot apunta que som l'única falla amb quatre superrunners

que han completat el circuit sencer. Quatre. Sense trampa ni cartó. I com passa amb totes les grans gestes, una volta aconseguida la connexió... arriba la desconexió de l'objectiu. No s'abandona el camí, simplement es canvia el motiu. Continuen els viatges, però ara ja sense una ruta marcada ni un mapa ple de marques. Córrer, viatjar i gaudir. En eixe ordre... o no.

El maratón va ser una altra història. D'eixes que no sempre ixen com voldries, però que també formen part del relat. Paco va caure per lesió -les cames, com la tecnologia, també fallen- i José va confirmar el seu gir vital: s'ha convertit definitivament en el nostre Robin de los Boscos, el dipurrunner forestal, més connectat a les sendes que

a l'asfalt urbà. Tot i això, quatre dipurrunners: Maribel, Maria José, Juanfe i Javi van creuar la meta. Amb cansament, amb emoció i amb la serenitat de qui sap que ha fet la faena.

La Mitja Marató de València mereix menció especial. Dia gris, pluja fina i un ambient d'eixos que posen a prova tant les sabatilles com el cap. Però, com és habitual, els Dipurrunners no van fallar. Bona representació, moltes emocions i la sensació col·lectiva que, ploga o faça sol, esta falla sempre està connectada a les carreres.

I atenció, perquè el circuit també està deixant pas a la sàvia nova... i a la no tan nova. Lorena ha tornat a calçar-se les sabatilles després del seu regnat com a Fallera Major, demostrant que es pot

desconnectar un temps i tornar amb més força. I no ho ha fet a soles: Pedro i Carmen s'han incorporat a l'equip amb il·lusió intacta i sensacions més que prometedores. A més, els Reis Mags també han sigut runners i ens han portat Berta i Victòria com a regal. Resultat: més Dipurrunners, més futur... i una clara rebaixa de l'edat mitjana de l'equip, que no dona punts oficials, però connecta molt amb el demà.

Però si ja estem garantint el demà, també podem mirar amb optimisme cap al **després-demà**. Enguany hem estrenat la **divisió infantil dels Dipurrunners**, amb els germans Martín, Carlos i Javi, que allí on hi ha una línia d'eixida i meta... s'apunten.

Ara bé, no tot són bones notícies. L'equip d'ani-

mació l'hem donat oficialment per desconnectat. Sí, encara apareixen cares conegudes de dipuanimadors en moltes carreres, però ja no som aquella falla que convertia el marató i la mitja en un escenari de coreografies i cançons. Els temps canvien. Les cames també.

En resum: objectius complits, metes creuades, noves incorporacions, a més els Dipurrunners també han estat presents en moltes altres cites del calendari: el **15K nocturn**, el **10K**, la **Carrera de la Dona**, la **San Silvestre...** De fet, és difícil trobar una carrera a València on no aparega, com a mínim, un Dipurrunner.

Els Dipurrunners no només corren carreres. Connecten persones, desconnecten rutines i fan camí.

El xinés de lo rat penat.

RECORDS

FOLLERS

FEBRER 2025

MARÇ 2025

MAIG 2025

Two young women, likely the daughters of the women in the portraits, are standing side-by-side. They are wearing traditional white dresses with gold embroidery and green sashes. Each woman is holding a framed portrait of a woman, similar to the ones in the previous image. The woman on the left is holding a portrait of a woman with dark hair, and the woman on the right is holding a portrait of a woman with dark hair and a white headscarf. Both women are smiling and looking at the camera.

183

Q

AMADO

 ste any la falla ha perdut molt més que un faller: ha perdut memòria, ofici i una manera d'estar.

Amadeo va ser fundador i faller de tota la vida. Els divendres al casal ja no són el mateix; sempre faltará algú a la taula.

Li agradava molt baixar a la despertà i assumir, amb orgull, el paper d'en-carregat de tirar la traca, però, sobretot, el recordarem per tot allò que ens va ensenyar. Amadeo era un mestre dels jocs per a tots nosaltres. Tant li feia el truc,

el dòmino o qualsevol altre joc: sempre jugava bé... i quasi sempre guanyava. I quan perdia ho feia amb esportivitat, encara que li costara dissimular que no hi estava acostumat.

Va representar la falla en campionats durant anys, omplint el casal

de banderins i, sobretot, d'orgull. Per a tots els que jugàvem contra ell, guanyar-li una partida era una doble satisfacció: no per veure'l perdre, sinó perquè significava haver aconseguit una cosa realment difícil.

A més, va saber transmetre a la seua família l'amor per la falla, fent que este sentiment continué viu més enllà d'ell, de generació en generació.

El trobarem molt a faltar: a la taula de joc, al casal i en cada despertà. Però ens queda el seu llegat, el seu exemple i el record d'un faller que mai va deixar de ser-ho.

Gràcies per tant, Amadeo.

PROGRAMA

DE

FESTES

Diumenge 22 febrer

- 10.00h** Visita taller artista
- 14.30h** Menjar Germanor
- 18.00h** Concentració per a anar a la Cridà

Dissabte 28 febrer

- 12.00h** visita exposició del ninot
- 14.30h** Dinar de pa i porta al casal
- 17.00h** Tardeo

Diumenge 1 març

- 10.00h** Esmorzar Popular Germanor
- A continuació acompanyats de la xaranga «El Rel·lamp» anirem a la mascletà de la Plaça de l'Ajuntament

Divendres 6 març

- Muntatge carpa

Dissabte 7 març

- 08.30h** Condicionament de carpa i rotonda
- 10.00h** Esmorzar «Currantes»
- 21.30h** Sopar Fallera Major
- 24.00h** Festa gran - Discomòbil

Diumenge 8 març

- 10.00h** Parc infantil unflables
- 14.00h** Dinar Fallera Major infantil

Dissabte 14 març

- 12.00h** Quint i tapa
- 10.00h** Jocs infantils
- 14.00h** Concurs de paelles
- 18.00h** Replegà ninot infantil en Sant Miquel dels Reis
- 20.00h** Sopar planta infantil i lliurament recompenses
- 22.00h** Discomòbil per a infantils
- 00.00h** Discomòbil DJ «Francho»

Diumenge 15 març

- 08.00h** Xocolatà i plantà infantil i a continuació jocs infantils
- 12.00h** Quint i tapa
- 14.30h** Dinar de germanor calderes + concurs de postres
- 18.00h** Replegà ninot major Sant Miquel dels Reis
- 21.30h** Sopar plantà majors patrocinat per «Ecovidrio» com a falla guanyadora del premi Ecovidrio 2025
Lliurament recompenses
Plantà de la falla

Dilluns 16 març

- 08.00h** Despertà i xocolatà
- 12.00h** Quint i tapa
- 12.00h** Tallers infantils
- 14.30h** Dinar de Germanor (pa i porta)

- 16.30h** Lliurament premi infantil (si no hi haguera fariem cercavila a les 13.00)
- 20.30h** Sopar infantils
- 22.00h** Sopar majors
- 24.00h** Grup «Fogonada»

Dimarts 17 març

- 08.00h** Despertà i xocolatà
- 09.00h** Lliurament premi major
- 13.00h** Concentració Ofrena
- 22.00h** Concurs de truites
- 24.00h** Discomòbil DJ «Munera»

Dimecres 18 març

- 08.00h** Despertà i xocolatà
- 12.00h** Quint i tapa
- 12.30h** Cercavila
- 14.00h** Dinar de Germanor «Macarronà»
- 18.00h** Disfresses
- 21.00h** Sopar infantils
- 22.00h** **Sopar majors**
- 24.00h** Discomòbil DJ «Corfa»

Dijous 19 març

- 08.00h** Despertà i xocolatà
- 11.30h** Cercavila
- 12.30h** Missa Sant Josep
- 14.00h** Mascletà Parc Hermita
- 17.00h** Desmuntatge de la carpa
- 18.00h** Vespertà
- 19.00h** Sopar infantils
- 20.00h** Cremà infantil
- 21.00h** Sopar majors
- 22.00h** Cremà majors
Entrepà de tonyina i olives
- 23.00h** Brindis de comiat

DES

CONNECTED

FALLERA MAJOR INFANTIL

Hola, estimada comissió:
Estic molt orgullosa de poder dirigir-me a vosaltres com a Fallera Major Infantil de Diputada.

Sabeu que he sigut fallera des de xicoteta i que sempre he volgut ser Fallera Major Infantil, i enguany he pogut fer-ho realitat.

És un somni que sempre he desitjat: que em posaren la banda a l'escenari o que, en l'Ofrena, digueren el meu nom. Veia totes les meues amigues quan els posaven la banda i sempre deia: «Quina sort, algun any seré jo», i enguany ha arribat.

La meua sort va arribar amb la Crida per a ser Fallera Major Infantil, i després la meua proclamació va ser un moment molt especial per a mi. I la meua presentació, quan em posaren la banda i vore la meua germana pujant-me-la, va ser el millor. L'estime molt. També vull agrair a tota la gent que va fer possible aquest acte.

Vull donar les gràcies a la meua família per fer que aquest somni s'haja complit, però sobretot al meu pare, a la meua mare i a la meua germana, per fer que aquest any siga segur inoblidable, tant per a mi com per a ells.

I per a vosaltres, estimada comissió. I com no, a la meua companya Andrea: anem a gaudir de molts moments

ANDREA CASÁN LANZAT

junes. He tingut molta sort de tindre't com a companya de fetgeries.

Espere que aquest any el visqueu com nosaltres, que l'anem a gaudir molt. També vull agrair als meus presidents per fer que, en tan poc de temps, m'hagen fet sentir una més. Moltes gràcies, Juanfer, Salva i Luis.

Bé, estimada comissió, me'n despedisc de vosaltres.

Visca València!

Visca les Falles!

Visca Diputada!

amb molt d'afecte la vostra fallera major infantil.

ANDREA

CASÓN

LANZAT

Andrea porta el fallerio
des d'abans de nàixer ja
és fallera de bressol i d'ànima,
la festa amb ella sempre va.

Amb cognom de la nostra falla,
Lanzat escrit al cor,
portes orgull i història
de generació en generació.

Fallera de polar i blusó,
de petards i rialles clares,
de peinetes que pentinen
somnis i foc.

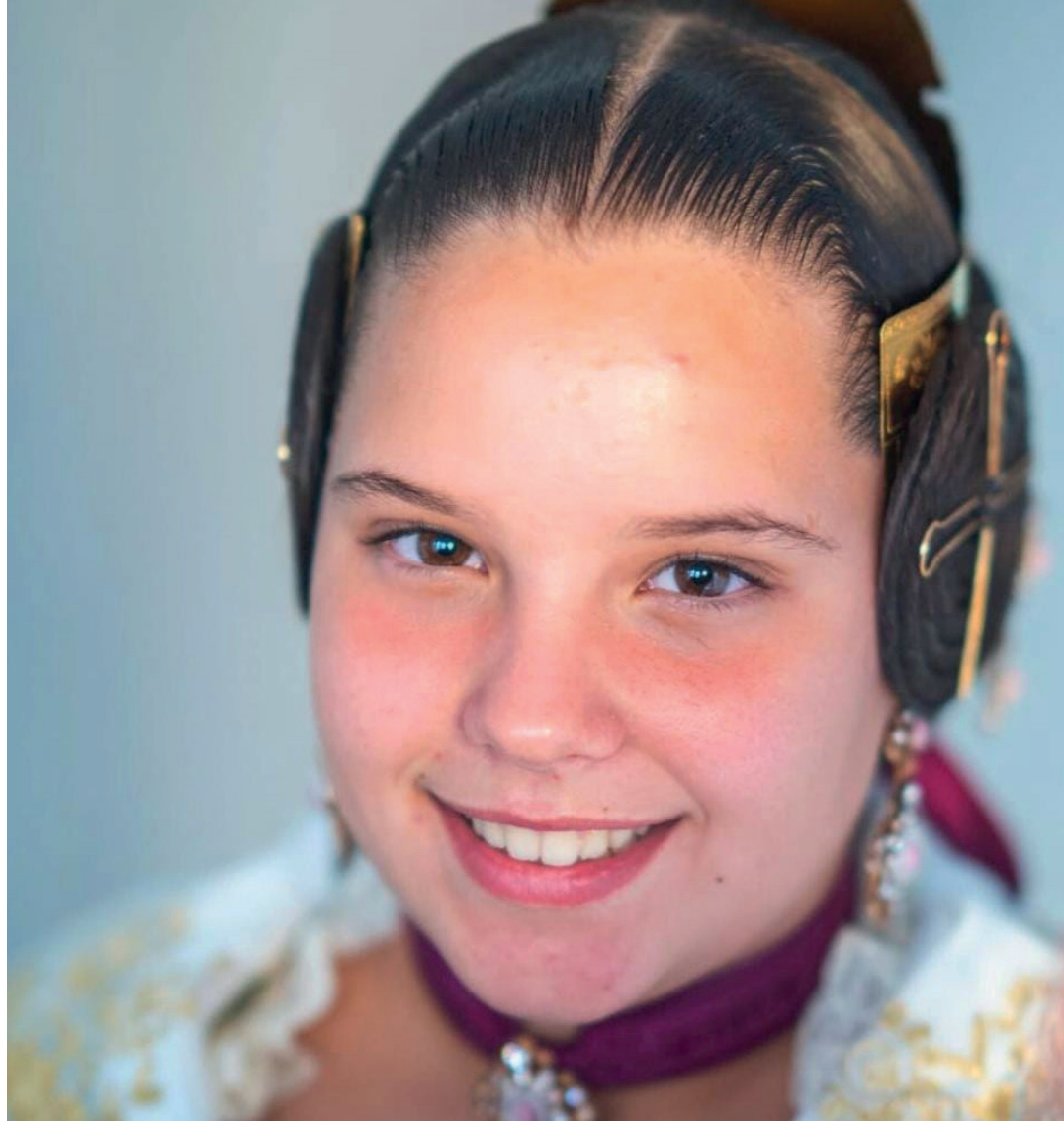
Volguda pels grans i els xiquets,
sempre amb un somriure sincer,
Andrea és llum i companyia
de la persiana la nostra alegria.

Hui tota la teua comissió
t'abraça amb emoció i fervor,
i et desitja unes bones festes
plenes de foc, tradició i amor.

FALLERA MAJOR INFANTIL DE DIPUTADA

Amparo Cuñat del Olmo

SANT VICENT DE PAÛL
DIPUTADA CLARA CAMPOAMOR
2026

JUNTO

INFANTIL

Vicepresidenta 1a

Àngela Casán Llanzat

Vicepresidenta 2a

Carmen Sanahuja García

Secretària

Adriana Jiménez Navarro

Lotera

Sofía Cerdán Pons

Tresorer

Lucas Vázquez Torres

Comptador

Oriol Cosido Llanzat

Delegada 1a

Andrea Martínez Collado

Delegada 2a

Aitana Serrano Chulià

Delegat 3r

Javier Martín Sanz

NATALICIS

Arnau Fonfría Madrid

1 de desembre de 2025

COMISSIÓ

Hanna Aderghal Ruiz
Vega Amo Fernández
Vicente Amo Fernández
Andrea Casán Lanzat
Ángela Casán Lanzat
Sergio Cerdán Pons
Sofía Cerdán Pons
Oriol Cosido Lanzat
Amalia Faubel Hernández
Fanni Faus López
Arnau Fonfría Madrid
David Godoy Ortega
Guillem Godoy Ortega
Sofía Jiménez Navarro
Nico Lira Castilla

Daniela Lluch Alamino
Mateo Lluch Alamino
Estela López Pérez
Leire López Pérez
Alba López Velasco
Helian Marín Navarro
Ulises Marín Navarro
Carlos Martín Sanz
Javier Martín Sanz
Andrea Martínez Collado
Vega Martino Fuentes
Henar Mormeneo Josa
Noa Peiró Yarden
Diego Pérez Sanahuja
Áurea Raga Lumbreras

INFANTIL

Leilany Rodríguez Reyes
Vega Ruiz Peña
Carmen Sanahuja García
Rodrigo Sánchez Díaz
Daniela Sánchez Hernández
Eva Sanchis Cuñat
Irene Sanchis Cuñat
Laura Sanz Dolz
Aitana Serrano Chulià
Hugo Torres Navarro
Sara Vallejo Ramón
Pol Vázquez Sánchez
Lucas Vázquez Torres
Macarena Visconti Utiel

FALLA

Aquesta falla reivindica el valor de mirar-nos els ulls, de riure i jugar junts sense pantalles pel mig. Representa un món on la imaginació uneix més que qualsevol xarxa social. Un cant a la infància de sempre, quan estar connectats volia dir compartir moments reals.

Amb el lema «**Des-connecta**», la nostra comissió infantil fa un homenatge als jocs de tota la vida: el sambori, el mocador, la trompa, el hulahop... Eixos instants màgics que naixen al carrer, entre amics, rialles i emocions compartides. En temps on tot passa a través d'una pantalla, volem recor-

Lema

DES-CONNECTA

Artista

VICENTE JULIÁN

Explicació

JUANFE SANAHUJA

INFANTIL

dar que les connexions més potents són les que es fan cara a cara, jugant, corrent, fallant i tornant a començar.

A més, com a part del nostre compromís amb el planeta i les generacions futures, aquesta falla ha estat construïda amb **materials ecolò-**

gics, reciclats i de proximitat. Amb aquesta aposta, volem demostrar que es pot fer falles amb consciència ambiental i que la festa pot ser també un exemple de respecte i sostenibilitat.

Desconnectar per tornar a connectar, amb allò que realment importa: les persones, el joc, el planeta... i la il·lusió de fer falla.

Xiquet jugant al Sambori

A la porta de ma casa
hi ha un sambori de color,
com bunyol de carabassa,
pal xiquet es un tresor.

En meitat de la casella
la pedreta has de colar
després tornes a per ella
no te la pots oblidar.

Sense mòbil ni pantalles,
només guix i diversió,
de la infància i les rialles
és la màgia i l'emoció.

Un món viu i encisador
es dibuixa a cada pas,
tens la vida al teu favor
si te'l botes al compàs.

Al sambori de la vida
no s'hi juga tot solet,
pa' gaudir de la partida
disconnecta't un poquet.

Xiquet jugant al Mocador

El mocador vola lleuger,
quan la consola s'apaga
fent del joc tot un plaer
el xiquet corre i s'amaga.

N'hi ha que fan una volteta,
altres paren i s'amaguen,
tiren sols una miqueta
a vore si així t'enganyen.

Cada volta és una festa,
cada enganxada és un crit,
cada pillada una gesta
cada joc un nou partit.

Ací la falla ens ha mostrat
que al jugar pots disfrutar
i si el joc has retrobat
ja no es pot desinstal·lar.

Xiquet jugant a la Trompa

Una trompa, un berenar,
baixes al carrer botant
dos tresors per celebrar,
tota una vida jugant.

Per terra, la trompa gira
perquè al món vol imitar,
el xiquet gaudint la mira
als seus ulls els fa brillar.

La trompa no vola, balla,
mentre creua la placeta
no fa falta cap pantalla
però gràcia una miqueta.

Cada volta és un misteri,
sempre vol estar ballant
és la trompa un encanteri
amb un gir hipnotitzant.

I Diputada fa constància
que amb la falla vol jugar
que si fem girar la infància,
tot el món torna a rodar.

Xiquet jugant al Hulahop

Hulahop per la cintura
hulahop que puja al coll,
si no et passa la factura
quan arriba pel bescoll.

No cal càmera, ni cable,
ni un directe improvisar,
no has de sentir-te culpable
si no l'has pogut girar.

Amb cada volta que roda
és tan gran la diversió,
que si això es fica de moda,
jo em mor de l'emoció.

Si de sobte cau a terra,
torna a començar de nou,
has de donar-li més guerra
és el cul que no mous prou.

Telèfon gegant roig antic

Presidint la nostra falla,
un telèfon roig gegant,
mai l'han vist nostra xicalla,
és per ells impressionant.

El seu cable s'estirava,
fins a un metre com a molt,
però això no ens limitava
es vivia molt més solt.

Els no saben com funciona
ni tan sols fer-lo sonar
És com una papallona
que és un cuc que sap volar.

És el joc nostre lligam
el carrer nostra alegria
publicar a l'instagram
et pot llevar l'energia.

El telèfon no et fa lliure
com quan estava agafat
ara ja no pots ni viure
si el teu mòbil t'ha atrapat.

PORT

RODAMONS

Per sort puc caminar amb les meues botes, buscar el meu destí en l'infinít i no necessite que una pantalla em diga que és el que he de fer, com he de comportar-me, ni tampoc estar veient el que m'envolta a través d'una pantalla podent gaudir-lo en directe. Amics vosaltres que em coneixeu sabeu quina serà sempre la meua opció; caminar sempre de front, on em porten els passos i sense necessitat d'entrar en un món de fantasia a través d'una pantalla.

L'endemà, quan vaig reprendre el meu camí i encara o havia caminat ni 15

minuts vaig començar a sentir rumors llunyans, no sabia si modificar els meus passos o continuar de front com faig sempre. Els rumors a poc a poc van anar convertint-se en veus, fins i tot crits i riures... eixos sons sí que em resultaven familiars i atractius. Vaig decidir continuar en línia recta, no canviar el meu rumb, anar a la recerca dels riures i els crits.

Quan vaig arribar a un clar del bosc em vaig trobar per sorpresa a un gran nombre de perso-

nes de totes les edats, estaven parlant, rient i jugant entre ells, alguns estaven preparant algun tipus d'activitat per la meua desconeguda...

-Bon dia! -vaig llançar fort a l'aire per a no espantar a cap dels quals formaven el grup.

-Bon dia! -em van contestar diversos d'ells que m'havien escoltat (molts d'ells no s'havien adonat de la meua presència a causa de la gran activitat que estaven desenrotllant)...

Em vaig aproximar al grup d'adults i em vaig presentar com faig habitualment quan em trobe amb desconeguts:

-Bones, em dic Rodamons, estic caminant sense destí fix i he escoltat les seues veus a la llunyania i he sentit curiositat per conèixer-los.

-Bon dia! -em va contestar un dels adults -Perdone si li hem molestat, som

un grup un poc sorollós, ens encanta eixir a la naturalesa, córrer lliurement, explorar, jugar, cantar, riure... i clar tot això sempre porta soroll amb nosaltres.

-No es preocupe, per a res m'ha molestat, és més m'ha encantat trobar persones gaudint tant com jo d'estar en l'aire lliure... Pensava que el món s'havia tornat boig després de l'experiència d'ahir...

-Que li va ocórrer? -va preguntar interessat per conèixer l'incident del dia anterior.

En veure que estàvem conversant, diverses persones es van acostar on estàvem nosaltres. Els vaig comptar breument la meua trobada amb els ciberexcursionistes i els malsons que havia patit durant tota la nit...

Mentre parlava, somreien i assentien amb el cap donant mostres de comprendre'm, quan vaig finalitzar el meu relat em van convidar a asseure'm amb ells i compartir el seu esmorzar. Els vaig donar les gràcies i em vaig asseure, al cap de 10 minuts em sentia com si ens coneguérem de tota la vida. Es van anar aproximant més membres del grup i fins i tot els xicotets es presentaven en veure una cara nova en el grup, això si, ells agafaven alguna cosa de la taula i tornaven a la seua activitat frenètica.

Em van comentar que eren un grup de persones de diferents parts que organitzaven quedades en la naturalesa, i que encara que utilitzaven la tecnologia en la seua vida quotidiana, eren responsables i la usaven en la seua justa mesura, tenien mòbil per a comunicar-se, algun va dir que per castic, ja que era d'empresa, i que tenien un grup de difusió en whatsapp per a organitzar les quedades i mantenir el contacte

però que una vegada estaven junts la norma era que els mòbils no es miraven eixe dia i que estaven junts per a compartir moments de diversió en la naturalesa, organitzaven un pícnic, jocs i fins i tot algun d'ells que tocava instruments

musicals, aportava els moments de relaxació amb bona música (encara que em van contar que els cors no eren sempre molt afinats...). En el dia de hui estaven muntant un gran joc perquè els xiquets exploraren l'entorn de manera segura i que havien de resoldre una serie de proves per a aconseguir al final

del tot uns grans postres que compartirien al final del pícnic.

No entenia massa això del whatsapp eixe, ni la difusió però la resta del que comptaven em sonava de meravella. Em vaig oferir a participar en el joc amb els xiquets i a la poca estona estava corrent amb ells a la recerca de les proves ocultes en arbres, plantes, sota terra... Vaig acabar igual de suat i despenat que la majoria... algun adult del grup també estava jugant eixelebradament com els xiquets i la majoria re-

ien sense por de ser jutjats per ningú. Juguem a la pilota, a la corda, a l'amagatall, a les endevinalles, ha fer-nos cosquerelles fins a caure a terra...

Quan els adults que estaven preparant el pícnic van avisar que acudirem a menjar, necessitem un temps per a poder parar, i ens vam beure litres d'aigua per a calmar la nostra set... Després del menjar arriba el moment de relax, van traure una guitarra i simplement

amb la melodia ens va convidar a reposar una estona. Algú del grup em va preguntar sobre la meua vida i vaig començar a contar-los com havia decidit ser Rodamons i vagar pel món a la recerca de noves vivències, els vaig contar al-

guna de les aventures que també coneixeu vosaltres i el grup en el major dels silencis escoltaven amb la boca oberta (encara que algun xiquet va aprofitar per a donar una cabotà)...

Quan va arribar l'hora d'arregregar i marxar-nos una tristesa va començar a apoderar-se de mi, em van convidar

a acudir a la seua següent quedada, em van dir que la setmana següent no estarien molt lluny d'ací i que per descomptat ja formava part del seu grup encara que no tinguera whatsapp per a comunicar-me... Al meu cap va quedar la temptació de fer-me amb un d'eixos aparells, però ràpidament em vaig recordar de la nit anterior i del laberint i se'm va passar.

Vaig quedar amb ells que intentaria que els meus passos coincidiren amb els seus, ja que m'havien ajudat a superar el malson del dia an-

terior... I en alguna ocasió hem tornat a trobar-nos, ells han agafat el costum de deixar sempre que queden algun missatge en un paper on posen el meu nom i on es trobaran la següent vegada... és molt divertit quan els meus passos coincidixen amb els seus i trobe un dels papers, encara que en moltes ocasions, la cita ja havia passat i no podíem veure'ns... Però ja sabeu la meua norma, no estar lligat més que a les meues botes i la meua motxilla i continuar rodant pel món... Si alguna vegada coincidim estaré encantat d'estar amb vosaltres eixe dia, sinó... fins l'any vinent on espere no fallar a la nostra cita... I mentre, riure, jugar i gaudir de la vida.

Fanni fells.♥️

DEVELOPMENTS

INFANTS

Si volies quedar amb algú, no telefonaves quan volies...
telefonaves a migdia, que era quan segur
que hi havia algú a casa.

El telèfon no era teu. Era de tota la família.
Si havies de tocar per telèfon o esperaves una cridada
i ta mare estava parlant per telèfon el teu amic havia d'esperar....

Si et cridava algú que no coneixien a casa,
parlar pel telèfon es convertia en un espectacle familiar.
El telèfon estava al menjador
i la privacitat... simplement no existia.

I ací passava una cosa molt greu... La tele no es podia pausar i
com la tele i el telèfon estaven en la mateixa habitació i cap dels
dos es podia moure. Si sonava el
telèfon... moltes vòltes et perdies la millor part de la pel·lícula.

A voltes sabies que t'havien cridat...
però no sabies qui.

I espere (i espere i espere) ☹
i no puc trucar a ningú per saber quan vindrà o avisar
que ja no m'espere.

1 Busca a casa alguna persona de la teua família que fora jove abans de l'any 2000 i demana-li que et conte alguna situació divertida o complicada que li va passar perquè el telèfon estava enganxat a un fil.

2 Imagina que quedes amb un amic **i no apareix a l'hora acordada** i no tens mòbil per avisar-lo.

Parla amb algú de casa i contesta:

- Quant de temps hauries d'esperar?
- Te n'hauries d'anar?
- On hauries de quedar exactament?

3 Mira ta casa i pensa:

- Si no en teniu, on estaria el telèfon fix?
- Qui l'escoltaria si et criden ara mateix?
- Es podria parlar en privacitat?

4 Parla-ho en família i compareu-ho amb **ara amb els mòbils**.

Pensa en una sèrie o pel·lícula que t'agrada molt. Imagina que:

- No es pot pausar
- No es pot tornar arrere
- Sona el telèfon

Parla amb algú de casa:

- Contestaries?
- Et quedaries mirant la tele?
- Qui decidia abans?

Les reaccions eren de veres, no un emoji.

El temps junts no competia amb cap pantalla.

Parlar no tenia notificacions... però si temps junts,

De l'avorriment naixia la imaginació.

No hi ha ningú mirant pantalles.
Tots miren la pilota, el joc i als altres.

Les històries es contaven... no es publicaven.

1 Agafes una caixa, un barret o el que vulgues i fas que tota la família fique el telèfon sense so dins, després tria un joc de taula per a jugar en família (parxis, oca, cartes, la fallera calavera...). Durant el joc:

- ningú mira pantal·lons
- tothom participa
- accepteu guanyar o perdre

2 Agafes una caixa, un barret o el que vulgues i fas que tota la família fique el telèfon sense so dins, després jugueu a les pel·lícules:

- Feu dos equips un equip pensa en una pel·lícula o sèrie coneguda i li la diu a una persona de l'altre equip.
- Sense parlar, ha de representar-la amb gestos.
- La resta del seu equip intenta endevinar-la.
- Aneu apuntant quin equip endevina més pel·lícules.

3 Agafes una caixa, un barret o el que vulgues i fas que tota la família fique el telèfon sense so dins, després jugueu a «Qui soc?». **Com es juga:**

- Cada participant escriu el nom d'un personatge en un paperet i li ho pega amb cinta adhesiva en el front de la persona a la seua dreta, **sense que la veja**.
- Totes i tots tenen un personatge... però no saben quin és.
- Per torns, cada jugador o jugadora fa **una pregunta** que només es puga respondre amb sí o no, per intentar endevinar qui és.
- Si la resposta és **sí**, pot tornar a preguntar.
- Si la resposta és **no**, el torn passa a la persona de la seua esquerra.
- Quan algú endevina entre tots decideix el seu següent personatge.
- Guanya qui aconsegueix endevinar **més personatges**.

4 Agafes una caixa, un barret o el que vulgues i fas que tota la família fi- que el telèfon sense so dins, després juqueu al telèfon trencat. **Com es juga:**

- Una persona diu una frase a cau d'orella.
- La frase va passant de persona en persona.
- L'última la diu en veu alta.
- Compareu la primera frase i l'última. Sempre acaba en disbarat.

EconAuto

Taller Multimarca

Duque de Mandas, 36

MANTENIMIENTO DE VEHÍCULOS • MECÁNICA EN GENERAL

Tel. 960 659 593 • 630 334 971

Mobil

brembo

BOSCH

tallereeconauto@gmail.com

mp
MARTA PARRA
PELUQUERÍA Y BELLEZA

📍 Calle Duque de Mandas, 43

☎ 610409494

📷 [martaparra_peluqueriaybelleza](https://www.instagram.com/martaparra_peluqueriaybelleza)

cuidar

les nostres tradicions
ens posa en peu.

 **caixa
popular**

Cuidem les persones.

**Suministros para la
Rehabilitación
Construcción
y Refuerzo Estructural**

670 31 95 75

sofcar.es

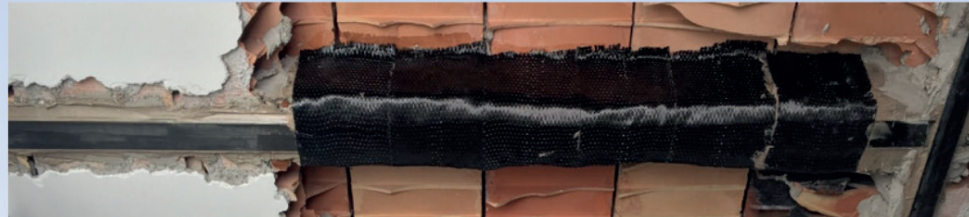
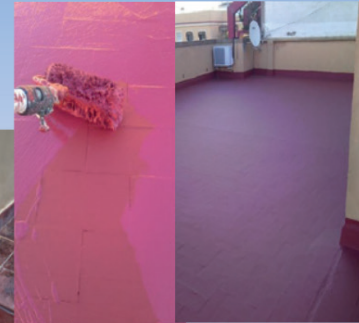

info@sofcar.es

Impermeabilización

Humedades Capilaridad

Refuerzos Fibra Carbono

CEOC-SERVICES

Servicios Integrales
de Limpieza

Telfn: 664 319 571

ceoc.services18@gmail.com

ODONTOLOGÍA GENERAL

IMPLANTOLOGÍA

CIRUGÍA ORAL

ESTÉTICA DENTAL

ORTODONCIA

ODONTOPEDIATRÍA

REJUVENECIMIENTO FACIAL

SCANNER 3D • TAC

CAD-CAM

PLASMA RICO EN PLAQUETAS

DISEÑO DIGITAL DE SONRISA

MÁS DE 25 AÑOS CREANDO Y CUIDANDO
SONRISAS A VUESTRO LADO

C/ Maximiliano Thous, 23 • 46009 • Valencia

T. 96 366 20 02

WWW.DRVICENTEPASCUAL.COM

Síguenos en:

¡O NUEVO NUEVO

 Dream
coffee

dreamcoffee.es

C. Diputada Clara Campoamor, 6 - Tel. 96 327 52 28

Berenjenas a la Miel

Twister de Gambas

www.casaaparicio.com
Restaurante

Bravas

Bucaneros de Morcilla

Minikebab con Salsa de Yogur

Calamares

Sepia

miniBurger de Atún

Casa
aparicio

Menús desde 10€

El Arte del Buen Comer

**CROQUETAS DE CHIPIRONES
CON HUEVAS DE SALMÓN**

Reservas: 96 366 63 53 - 654 08 68 23

reservas@casaaparicio.com

Calle Motilla del Palancar, frente nº25, 46019, Valencia

MANISES

—• EL PUEBLO MÁS AFORTUNADO DE ESPAÑA •—

7 GORDOS

1971 - 1986 - 2012 - 2013 - 2018 - 2022 - 2023

EL PUEBLO QUE MÁS VECES HA
REPARTIDO EL GORDO DE NAVIDAD

Avda. Tranvies 12, Manises

www.loteriamanises.com

Lola

LENCERIA
CORSETERIA
COMPLEMENTS

Lola Piñango Ripollés

TEL. 96 366 24 54
C/ San Vicente de Paúl, 11
46019 Valencia
lola@lola tienda.es · www.lola tienda.es

TIENDA DE MING

ALIMENTACIÓN, COMPLEMENTOS
FRUTOS SECOS – BEBIDAS
GLOBOS – FLORES

SAN VICENTE DE PAÚL, 21 IZQDA. – 698 343 455

TAPAS Y BOCATAS

BAR TONI'S

Tel: 688 583 500

Carrer Reig Genoves 40 - 46019 Valencia

BONES FALLES!

La teua
tenda Consum
al carrer
Pare Viñas, 54
Tel. 963 66 41 80
www.consum.es

consum
que bo ser
diferent!

Audífonos Bilbao

Audífonos Digitales
Ayudas para la audición
Audiología pediátrica

T. 96 194 88 25

C/ Bilbao, 21 bajo, Valencia

T. 96 325 65 92

C/ Juan Llorens, 3, Valencia

www.audifonosbilbao.com

ARRÀEZ
19 50

LA HORA DEL VERMUT SE HACE EN **ULTRAMARINOS EL TIGRE**

GILDAS

ANCHOAS

VINOS

I
B
É
R
I
C
O
S

Q
U
E
S
O
S

C/ SAN VICENTE DE PAÚL 16

624 247 928

Herrera peluqueros

Servicios técnicos de peluquería y estética

**Uñas de gel · Pies gel · Manicura
Pedicura · Depilaciones**

C/ Ausias March, 12 · Bajo Izda. · 46980 Paterna
Cita previa al tel. 960 23 98 15 / 622 68 45 90

Grandes vinos de pequeños viticultores

La Pampaña
distribuciones

VENTA DE VINOS DE
PEQUEÑOS PRODUCTORES

ASESORIA EN SALA Y CARTA

VISITAS A BODEGAS

ORGANIZACIÓN
DE EVENTOS

CATAS

651 069 390 | info@lapampanadistribuciones.com

[lapampanadistri](https://www.instagram.com/lapampanadistri) [www.lapampanadistribuciones.com](https://www.facebook.com/lapampanadistribuciones)

Restaurante

COMIDAS CASERAS

el Trovador

Conde Salvatierra de Álava, 34 - Tel. 963 529 654 - 46004 Valencia

D

LOCALES DE ENSAYO

OWNLOAD

Seguridad 24h/Aire acondicionado/Internet Wifi/Sistema Códex llave
Cámaras de vigilancia controladas las 24h /Seguro de robo/
Dimensiones 18m2 y 25m2/Zona de descanso/
Estudio de grabación/Metro línea3/Bus 36-N2-104.

Información y reservas:

Tlf:655 420 906

E-mail: localesdownload@gmail.com

Avd blasco ibañez,17
Almassera valencia.

CARPINTERIA DE ALUMINIO

PEPE CHULIÁ

Pilar Chuliá Pérez

C/ Vidal de Blanes nº 3 Bajo
46024 Valencia

☎ 963304606

📞 618855308

- Ventanas de aluminio y PVC
- Cerramientos
- Persianas
- Mosquiteras

iris visión
miramos por tí

2x1
GAFAS
GRADUADAS
95€

Vista o sol graduado
Antirreflejantes alta calidad

ÓPTICAS RUIZ-JORGE
Centros Auditivos

Avda. Cid, 102 Calle Brasil, 25
☎ 963 798 111 ☎ 963 599 123
☎ 601 009 906 ☎ 601 002 311
f @@opticasruizjorge

PIZZERIA SALERNITANA

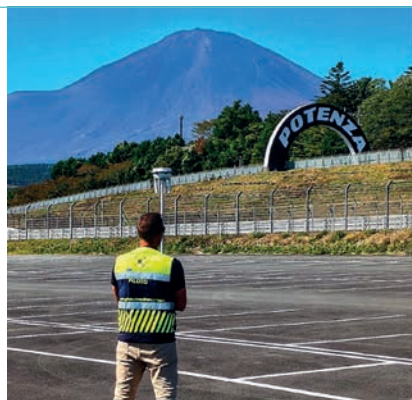

 PIZZERIA SALERNITANA VLC

www.pizzeriasalernitana.es

 PIZZERIA SALERNITANA VLC

Carrer Duque de Mandas, 30
46019 València - Telèfon: 961 05 42 60

ESCÁNER LÁSER - MODELADO BIM - DELINEACIÓN
TOPOGRAFÍA - GESTIÓN CATASTRAL
CARTOGRAFÍA - SERVICIOS DRON - ARQUEOLOGÍA

📞 617 497 005 / 667 560 578
✉ global@globalmediterranea.es
www.globalmediterranea.es

**¡Habitale Mestalla
les desea Felices Fallas!**

**REGALANDO
LOS GASTOS DE NOTARÍA**

**a todos las Falleras/os que quieran
comprar/vender un piso en 2026!!**

AITOR: 652 943 088

BAR

JERONIMO

Calle San Vicente de Paúl, nº 27

T. 963 665 635 - 46019 Valencia

Primado reig 53

OLD
TRAFFORD
BAR
FALLAS

53

FARMACIA
Julia Dolz Martínez
Doctora en Farmacia

www.farmaciajuliadolz.com

Av. de la Pau, 24 46690 L'Alcudia de Crespins (Valencia)

Telf. 96 204 76 76 – fax 96 204 76 77

ABIERTO 24
HORAS

Tienda especializada y peluquería canina y felina

Calle Alcudia de Crepíns 12 bajo

www.anicura.es

CAFETERÍA
PARQUE INFANTIL
BOCATERÍA CUMPLEAÑOS
CENAS FIESTAS

Plaza Ramón Contreras Mongrell, 12 - 46019 VALENCIA

96 370 07 24 - 635 36 11 31

www.marysol-parqueinfantil.es

ESPECIALISTAS EN VISIÓN Y AUDIOLOGÍA

C/ Bilbao, 49
Valencia
963 668 815
679 953 655

C/ Bilbao, 32
Valencia
962 073 794
604 839 891

@ f Síguenos en redes

CENTIMETROS CUBICOS MOTOS

C/. LERIDA, 14 - BAJO - T. / F. 96 347 43 72
E-MAIL: CM3MOTOS@ONO.COM
46009 VALENCIA

La moda que crece contigo

www.sanchisrepresentaciones.com

@sanchis.representaciones

SOLUCIONES INTEGRALES PARA LA REHABILITACIÓN, REPARACIÓN Y MANTENIMIENTO DE EDIFICIOS

ESPECIALISTAS EN REFUERZO ESTRUCTURAL

www.helpconstructivos.com

Tel. 960 018 363

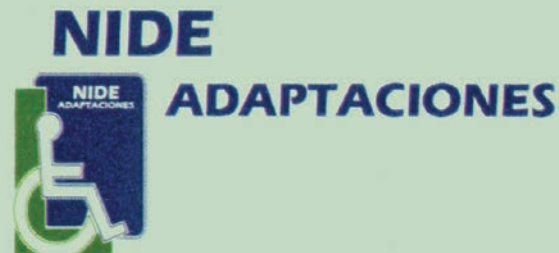

DISTRIBUCION

HELADERIA — HOSTELERIA

622 299 569 — 607 268 651

**SUMINISTROS DE MATERIA PRIMA PARA
HELADERÍA, BEBIDAS, ENVASES ...**

- Fabricación y montaje de dobles mandos auto-escuela para turismos, autobuses y camiones.
- Suministro material autoescuelas.
- Adaptación de vehículos para discapacitados físicos.
- Enganches de remolques.

C/San Vicente de Paul, 17-bajo-F • 46019 Valencia
(junto Plaza Ramón Contreras Mongrell) • Tel. **96 365 14 07**
e-mail: talleresnide@hotmail.com
www.nide-adaptaciones.com

Administración de Fincas

Calle Vicente Sancho Tello 26 bj izq

46021 Valencia

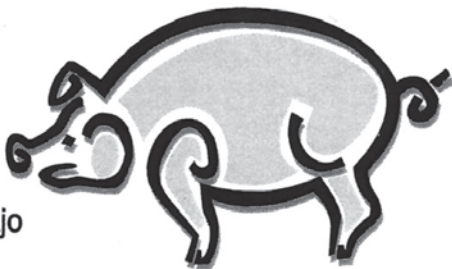
☎ 615587243

CARNES MIGUEL

carnicería-charcutería selecta

Tel. 96 368 03 99

C/ Padre Viñas, nº 76 bajo
46019 VALENCIA

elecfes
ILUMINACIONES

C/ Río Guadalentín, Par. 22/24
 Polígono Industrial de Ceuti, Apdo. Correos 21
 30562 Ceuti (Murcia) Tel. 968 690 692 / Fax 968 687 686
www.elecfes.com / elecfes@elecfes.com

EL PAN DE ESTELLÉS

EL PAN DE ESTELLÉS

EL PAN DE ESTELLÉS
Artesanos desde 1868

EL PAN DE ESTELLÉS EL PAN DE ESTELLÉS EL PAN DE ESTELLÉS

San Vicente de Paúl, 11

Administración:
C/ Marqués de Laconi, 7
46016 Borbotó (Valencia)
Tel. 963 637 349

DEBOLOS

EVENTOS , ORQUESTAS
GRUPOS DE VERSIONES
TRIBUTOS , MUSICALES
ANIMACION INFANTIL
DISCOMOVILES
COMIDAS POPULARES
CARPAS , ESCENARIOS

deboloseventos

@deboloseventos

Bodega de Ramón

C/. Agustin Lara, nº 25 Bjo
46019 - Valencia, (Valencia)
Teléfono: 605 80 21 11
E - mail: jrveintimilla@hotmail.com

LA PAGODA

RESTAURANTE CHINO
www.restaurantelapagoda.es

宝塔酒楼

963 669 300 963 279 930

SERVICIO A DOMICILIO GRATUITO
LOS PEDIDOS LLEGARÁN A SU CASA EN MENOS DE 30MIN
PEDIDO MÍNIMO 10,00€

Calle Bilbao 49, 46009, Valencia

HORARIO: 12-16h y 20-24h · ABIERTO TODOS LOS DÍAS

Benito Herrera

www.benitoherrera.es

🏠 **clariano, 8 y 10 bajos 46021 Valencia**

☎ **96 362 29 27 - 96 393 07 01**

🏠 **Serreria 17 - 46022 Valencia**

☎ **96 330 77 90 - 96 330 77 98**

✉ **flores@benitoherrera.es**

Benito Herrera

**FLORES, PLANTAS Y
DECORACIÓN**

1a bodeguita de Carmen

Almuerzos - Comidas - Cenas

960204733

C/ Batlle, 2

Port Saplaya

Entrada por Plaza la Senyoria

SANDRA ROJAS
ESTILISTAS

SANDRA ROJAS
ESTILISTAS

**Av. de l'Equador, 81, BAJO, Benicalap,
46025 Valencia
960 11 23 61**

BELLEZA CUBELLS

963 390 784 - 672 496 109
C/ San Vicente de Paül, 20 Valencia

GASTROBAR

GARUM

Juan Mir
Gerente

C/ Visitación, 1. 46009 Valencia
961 914 637 · 637 792 488
www.gastrobargarum.com

Gràcies a totes les persones i empreses
que amb la seua col·laboració
han fet possible aquest llibre

AC FALLA SANT VICENT DE PAÛL
DIPUTADA CLARA CAMPOAMOR

Aquesta comissió ha rebut subvencions de la Regidoria de Cultura Festiva
per a les activitats de Falles del 2026.

Aquesta comissió fallera ha tramitat la sol·licitud de la concessió de la subvenció
convocada per la Diputació de València per a les comissions Falleres 2026.

HERBON
ELECTRÓNICOS

VACASALT
RECREATIVOS

C/ Berni y Catalá nº4
Tel. 622 85 95 78

instagram: @mpmipelueria
facebook: @MP Mi pelu / @mpmipelueria

